

**CALENDARI
DE
¡CU-CUT!**

CALENDARI
PERA
1904
♥

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Donatiu

ES PROPIETAT

Universitat Autònoma de Barcelona

Donatiu

LAS CUATRE ESTACIONES

JANER	FEBRER	MARS	ABRIL	MAIG	JUNY
1 Div. S. La Cua. m. N. Sa. J. 2 Div. S. Martí abt. 3 Div. S. Daniel mr. 4 Div. S. Títus b. y cf. 5 Div. S. Teodor p. mr. 6 Div. S. Ap. de Sta. Rita. 7 Div. S. Ramon de Penyafort. 8 Div. S. Ysídor abt. 9 Div. S. Juli mr. 10 Div. S. Nicomir diaca mr. 11 Div. S. Antoni p. mr. 12 Div. S. Antoni de Padua cf. 13 Div. S. Hilari b. y dr. 14 Div. S. Pau primer hermita. 15 Div. S. Felip b. y dr. 16 Div. S. Antoni abt. 17 Div. La C. de S. Pere a Roma 18 Div. S. Carot rey. 19 Div. S. Felip b. y dr. 20 Div. S. Vicensa evangelista mr. 21 Div. S. Felip b. y dr. 22 Div. S. Felip b. y dr. 23 Div. S. Felip b. y dr. 24 Div. S. Felip b. y dr. 25 Div. S. Felip b. y dr. 26 Div. S. Felip b. y dr. 27 Div. S. Felip b. y dr. 28 Div. S. Felip b. y dr. 29 Div. S. Felip b. y dr. 30 Div. S. Felip b. y dr. 31 Div. S. Felip b. y dr.	1 Div. N. S. de Bonanova. 2 Div. S. La Purificació. 3 Div. S. Blas, bisbe mr. 4 Div. S. Andreu Corat. 5 Div. Sta. Agata v. y mr. 6 Div. Sta. Dorotea mr. 7 Div. S. Ricard rey. 8 Div. S. Joan de Mata ídr. 9 Div. Sta. Antonia vg. mr. 10 Div. Sta. Eulària vg. mr. 11 Div. S. Eulària vg. mr. 12 Div. S. Eulària vg. mr. 13 Div. S. Valentí pbr. mr. 14 Div. S. Faust pbr. 15 Div. S. Ciriaco b. 16 Div. S. Ciriaco b. 17 Div. S. Ciriaco b. 18 Div. S. Ciriaco b. 19 Div. S. Ciriaco b. 20 Div. S. Ciriaco b. 21 Div. S. Ciriaco b. 22 Div. S. Ciriaco b. 23 Div. S. Ciriaco b. 24 Div. S. Ciriaco b. 25 Div. S. Ciriaco b. 26 Div. S. Ciriaco b. 27 Div. S. Ciriaco b. 28 Div. S. Ciriaco b. 29 Div. S. Ciriaco b. 30 Div. S. Ciriaco b. 31 Div. S. Ciriaco b.	1 Div. S. Rosendo b. 2 Div. S. Simplicí. 3 Div. S. Hermenegild. 4 Div. S. Casimir rey. 5 Div. El Sr. Nicolau Factor. 6 Div. S. Oleguer arqueb. 7 Div. S. Tomàs d'Aquino ídr. 8 Div. S. Joan de Deu ídr. 9 Div. S. Pacià bisbe. 10 Div. S. Malah y sa comp. 11 Div. S. Constantí cf. 12 Div. S. Gregori el Magnè. 13 Div. S. Eusebi y Basiliada. 14 Div. S. Florentina. 15 Div. Sta. Madrona v. y mr. 16 Div. S. Marçal b. 17 Div. S. Felip b. 18 Div. S. Gabriel. 19 Div. S. Joana b. 20 Div. S. Joana b. 21 Div. S. Joana b. 22 Div. S. Joana b. 23 Div. S. Joana b. 24 Div. S. Joana b. 25 Div. S. Joana b. 26 Div. S. Joana b. 27 Div. S. Joana b. 28 Div. S. Joana b. 29 Div. S. Joana b. 30 Div. S. Joana b. 31 Div. S. Joana b.	1 Div. Sant. Sta. Teodora mr. 2 Div. Sant. Sta. Teodora mr. 3 Div. Sta. Teodora mr. 4 Div. S. Isidre arqueb. 5 Div. S. Vicenç Ferrer. 6 Div. S. Celestí p. 7 Div. S. Eufemi b. mr. 8 Div. S. Albert el Magnè. 9 Div. Sta. Maria Cleofa. 10 Div. S. Eusebi prof. 11 Div. S. Eusebi prof. 12 Div. S. Eusebi prof. 13 Div. S. Eusebi prof. 14 Div. S. Eusebi prof. 15 Div. S. Eusebi prof. 16 Div. S. Eusebi prof. 17 Div. S. Eusebi prof. 18 Div. S. Eusebi prof. 19 Div. S. Eusebi prof. 20 Div. S. Eusebi prof. 21 Div. S. Eusebi prof. 22 Div. S. Eusebi prof. 23 Div. S. Eusebi prof. 24 Div. S. Eusebi prof. 25 Div. S. Eusebi prof. 26 Div. S. Eusebi prof. 27 Div. S. Eusebi prof. 28 Div. S. Eusebi prof. 29 Div. S. Eusebi prof. 30 Div. S. Eusebi prof. 31 Div. S. Eusebi prof.	1 Div. N. S. de Montserrat. 2 Div. S. Antoni b. 3 Div. Sta. Teodora mr. 4 Div. Sta. Teodora mr. 5 Div. Sta. Teodora mr. 6 Div. S. Joan de Deu ídr. 7 Div. S. Eusebi b. mr. 8 Div. Sta. Ag. de S. Miquel ar. 9 Div. S. Gregori Magistron b. 10 Div. S. Antoni arqueb. 11 Div. S. Antoni arqueb. 12 Div. S. Antoni arqueb. 13 Div. S. Antoni arqueb. 14 Div. S. Antoni arqueb. 15 Div. S. Antoni arqueb. 16 Div. S. Antoni arqueb. 17 Div. S. Antoni arqueb. 18 Div. S. Antoni arqueb. 19 Div. S. Antoni arqueb. 20 Div. S. Antoni arqueb. 21 Div. S. Antoni arqueb. 22 Div. S. Antoni arqueb. 23 Div. S. Antoni arqueb. 24 Div. S. Antoni arqueb. 25 Div. S. Antoni arqueb. 26 Div. S. Antoni arqueb. 27 Div. S. Antoni arqueb. 28 Div. S. Antoni arqueb. 29 Div. S. Antoni arqueb. 30 Div. S. Antoni arqueb. 31 Div. S. Antoni arqueb.	1 Div. S. Eusebi abt. 2 Div. S. Cosme Carat. 3 Div. S. Cosme Carat. 4 Div. S. Francesc Caracolo. 5 Div. S. Simeó mr. 6 Div. S. Simeó mr. 7 Div. S. Simeó mr. 8 Div. S. Simeó mr. 9 Div. S. Simeó mr. 10 Div. S. Simeó mr. 11 Div. S. Simeó mr. 12 Div. S. Simeó mr. 13 Div. S. Simeó mr. 14 Div. S. Simeó mr. 15 Div. S. Simeó mr. 16 Div. S. Simeó mr. 17 Div. S. Simeó mr. 18 Div. S. Simeó mr. 19 Div. S. Simeó mr. 20 Div. S. Simeó mr. 21 Div. S. Simeó mr. 22 Div. S. Simeó mr. 23 Div. S. Simeó mr. 24 Div. S. Simeó mr. 25 Div. S. Simeó mr. 26 Div. S. Simeó mr. 27 Div. S. Simeó mr. 28 Div. S. Simeó mr. 29 Div. S. Simeó mr. 30 Div. S. Simeó mr. 31 Div. S. Simeó mr.
JULIOL	AGOST	SETEMBRE	OCTUBRE	NOVEMBRE	DESEMBRE
1 Div. S. Gal b. 2 Div. La Virgí de Nra. Sra. 3 Div. La P. SANCER DE J. C. 4 Div. S. Llorenç b. 5 Div. S. Miquel dels Sants. 6 Div. S. Isidre prof. 7 Div. S. Fermí y elón bisbes. 8 Div. Sta. Inés vídua y reina. 9 Div. S. Zenó y compa. mr. 10 Div. S. Cristófol mr. 11 Div. S. Plací p. mr. 12 Div. S. Joan Guabert abt. 13 Div. S. Anacleto p. mr. 14 Div. S. Bonaventura card. 15 Div. S. Eusebi mr. 16 Div. Nra. Sra. del Carme. 17 Div. S. Alaya cf. 18 Div. S. Frederic. 19 Div. S. Vicensa de Paul. 20 Div. S. Elix prof. 21 Div. Sta. Práxedes vg. 22 Div. Sta. Maria Magdalena. 23 Div. S. Llorenç b. y cf. 24 Div. Sta. Cristina v. m. 25 Div. S. Felip b. y dr. 26 Div. S. Felip b. y dr. 27 Div. S. Felip b. y dr. 28 Div. S. Felip b. y dr. 29 Div. S. Felip b. y dr. 30 Div. S. Felip b. y dr. 31 Div. S. Felip b. y dr.	1 Div. S. Pere Adonís. 2 Div. Nra. Sra. dels Àngels. 3 Div. S. Domingo de Guzmán. 4 Div. S. Miquel dels Sants. 5 Div. La Trinitat de Sta. E. C. 6 Div. S. Gregori ídr. 7 Div. S. Gregori ídr. 8 Div. S. Gregori ídr. 9 Div. S. Gregori ídr. 10 Div. S. Gregori ídr. 11 Div. S. Gregori ídr. 12 Div. S. Gregori ídr. 13 Div. S. Gregori ídr. 14 Div. S. Gregori ídr. 15 Div. S. Gregori ídr. 16 Div. S. Gregori ídr. 17 Div. S. Gregori ídr. 18 Div. S. Gregori ídr. 19 Div. S. Gregori ídr. 20 Div. S. Gregori ídr. 21 Div. S. Gregori ídr. 22 Div. S. Gregori ídr. 23 Div. S. Gregori ídr. 24 Div. S. Gregori ídr. 25 Div. S. Gregori ídr. 26 Div. S. Gregori ídr. 27 Div. S. Gregori ídr. 28 Div. S. Gregori ídr. 29 Div. S. Gregori ídr. 30 Div. S. Gregori ídr. 31 Div. S. Gregori ídr.	1 Div. Sta. Gil abt. y Artur mr. 2 Div. Sta. Eulària vg. mr. 3 Div. S. Eusebi b. 4 Div. S. Eusebi b. 5 Div. S. Eusebi b. 6 Div. S. Eusebi b. 7 Div. S. Eusebi b. 8 Div. S. Eusebi b. 9 Div. S. Eusebi b. 10 Div. S. Eusebi b. 11 Div. S. Eusebi b. 12 Div. S. Eusebi b. 13 Div. S. Eusebi b. 14 Div. S. Eusebi b. 15 Div. S. Eusebi b. 16 Div. S. Eusebi b. 17 Div. S. Eusebi b. 18 Div. S. Eusebi b. 19 Div. S. Eusebi b. 20 Div. S. Eusebi b. 21 Div. S. Eusebi b. 22 Div. S. Eusebi b. 23 Div. S. Eusebi b. 24 Div. S. Eusebi b. 25 Div. S. Eusebi b. 26 Div. S. Eusebi b. 27 Div. S. Eusebi b. 28 Div. S. Eusebi b. 29 Div. S. Eusebi b. 30 Div. S. Eusebi b. 31 Div. S. Eusebi b.	1 Div. El S. Àngel Custodi. 2 Div. Nra. Sra. del Remoy. 3 Div. S. Caní mr. 4 Div. S. Francesc de Asís. 5 Div. S. Feliu b. 6 Div. S. Severí b. 7 Div. S. Mauch p. 8 Div. Sta. Brigida y Reparada. 9 Div. Nra. Sra. del Remoy. 10 Div. S. Francisco de Borja. 11 Div. S. Nicasí b. y mr. 12 Div. Nra. Sra. del Pilar. 13 Div. S. Eduard rey y cf. 14 Div. S. Colí p. mr. 15 Div. Sta. Teresa de Jesús vg. 16 Div. S. Gal abt. 17 Div. Sta. Eduvigida vg. 18 Div. S. Lloç evangelista. 19 Div. S. Pere d'Alcantara. 20 Div. S. Joan Casot cf. 21 Div. Sta. Úrsula y compa. 22 Div. Sta. Maria Salomé v. m. 23 Div. S. Pere Pasqual b. m. 24 Div. S. Balbí Aràngel. 25 Div. S. Gregori mr. 26 Div. S. Eusebi p. mr. 27 Div. S. Vicensa mr. 28 Div. S. Simeó y Judes. 29 Div. S. Simeó y Judes. 30 Div. S. Simeó y Judes. 31 Div. S. Quintí mr.	1 Div. Sta. FESTA DE TOTS SANTS. 2 Div. Sta. FESTA DE TOTS SANTS. 3 Div. Sta. FESTA DE TOTS SANTS. 4 Div. S. Carles Borromeu. 5 Div. S. Zaraties profeta. 6 Div. S. Severí b. 7 Div. S. Mauch p. 8 Div. Sta. Severí y Severia mr. 9 Div. S. Teodor mr. 10 Div. S. Andreu Avellí cf. 11 Div. S. Martí b. y cf. 12 Div. S. Martí b. y cf. 13 Div. El Patrociní de N. S. A. 14 Div. S. Xarçpí mr. 15 Div. S. Eusebi b. mr. 16 Div. S. Elpidi y com. ms. 17 Div. Sta. Gertrúda vg. 18 Div. S. Miquel b. 19 Div. S. Ponçí p. mr. 20 Div. S. Felip de Valois cf. 21 Div. La Presentació de N. S. A. 22 Div. Sta. Cecília vg. mr. 23 Div. S. Climent p. mr. 24 Div. S. Joan de la Creu fr. 25 Div. Sta. Caterina vg. mr. 26 Div. Sta. Caterina vg. mr. 27 Div. Sta. Fecund y Primitiu. 28 Div. S. Gregori III p. y cf. 29 Div. S. Sadurní b. mr. 30 Div. S. Andreu apòcl. 31 Div. N. S. de tots els Sants.	1 Div. S. Eloy b. cf. 2 Div. Sta. Bibiana y Adria. 3 Div. S. Francesc Xavier cf. 4 Div. Sta. Bàrbara vg. y mr. 5 Div. S. Sabina abt. 6 Div. S. Nicolau de Bari. 7 Div. S. Ambrós b. y dr. 8 Div. S. La Purificació. 9 Div. Sta. Lluísia vg. mr. 10 Div. Nra. Sra. de Loreto. 11 Div. S. Damià p. estalí. 12 Div. Sta. Donya y Simón. 13 Div. Sta. Lluísia vg. mr. 14 Div. S. Nicasí y Pompeu. 15 Div. S. Eusebi b. y dr. 16 Div. Sta. Albina y Adonís. 17 Div. S. Lloç II papa y cf. 18 Div. N. S. de la Esperanza. 19 Div. S. Nemesí mr. 20 Div. S. Domingo de Silos. 21 Div. S. Tomàs ap. 22 Div. Sta. Zenó y Demetri. 23 Div. Sta. Victòria vg. mr. 24 Div. S. Isidre b. 25 Div. Sta. NATIV. DE N. S. J. C. 26 Div. S. Esteve. 27 Div. S. Joan ap. y evangelista. 28 Div. Sta. Ignaci mr. 29 Div. S. Tomàs Cantuariens. 30 Div. La Trinitat de S. Jaume. 31 Div. S. Silvestre papa.

BALANS DEL ANY

AB els anys passa lo mateix que ab els Governes, que'l derrer sempre fa bo a n'el que l'havia precedit, per més que aquell no hagi tingut per ahont agafarse.

L'any 1902, per exemple, semblava que no hagués pogut tenir parió de tan dolent que tots ens el miravam, però creguin que'l seu fill l'ha deixat tan curt que'ns ha fet olvidar totas las malesas del pare.

Cert és que durant l'any 1903 no hem tingut ni un sol día d'estat de siti ni per remey y que hem disfrutat de més garantías que un rellogte de butxaca de sis pessetas, però ni aixó

'ns ha tret de penas ni sols ha fet la nostra situació un xich més passadora.

En l'ordre, o més ben dit, en el desordre social, hem seguit ab las ditxosas vagas que qualsevol hauria pres per nusos, considerant lo molt que han costat de desfer, principalment aquella dels paletas que va ser de tanta durada que molts dels vaguistas al rependre la feina van haver de tornar a comensar l'aprenentatge perque ja no's recordavan del ofici. Els tranvías, ja no cal dirho: han funcionat un día sí y quatre no, y els carboners del moll, si m'embrutas t'enmascaro.

Els qui no han vagat gens ni mica han sigut els *redentores* de la classe *vaguejadora*, perque ja és cosa experimentada que quan l'obrer no cobra jornal és quan ells se fan millor setmanada.

El moviment polítich ha sigut més accidentat que un que pateixi d'epilepsia. No més cal recordalshi que durant l'anyada hem tingut quatre eleccions, dos per sufragi universal, una per compromisaris y altra per R. D. del Tzar de totas las Turbas.

En quant a *política grossa*, que jo recordi, lo més granat és la pérdua del cap del partit fusionista que, com ja no tenia peus, o al menys tan deficients com els den Romanones, ara s'ha quedat sense cap ni peus, perque'ls hereus den Sagasta no han conseguit trobar entre'ls seus cap tupí en el que hi ajustés el morrió del seu difunt miliciano.

En quant als conservadors, aportan a l'estadística d'aconteixements polítichs de l'any que acaba de transcórrer la retirada den Silvela, que's va rebaixar del partit de resultas d'una mala *Partida* que li va fer un tal Alfons el Sabi, refregantli pels bigotis una sentència que deya: "En gran culpa está el que trabaja para facer lo que non sabe".

En l'ordre parlamentari no hem pogut arribar al entrant: és a dir, que encara som al *bullit*. La campanya d'enguany ha registrat duas notas de consideració: un discurs molt cómich den Vallés sobre la qüestió agraria d'Andalusía y un de molt trágich den Junoy referent als torments de Montjuich. *Las demás parts de la companyia* han fluixejat bastant: el barba Salmerón no ha sapigut sortirse de la seva actitud *mayestática*; a n'el galán jove Lerroux se li notava que anava massa a remolch del apuntador del ministeri de la Governació, y el partiquín Anglés ha demostrat escassas *facultats* perque'l director de la *troupe* se las reserva totas per ell.

D'ordre públich no'n parlém perque'ns sortíam de fogó y fins de tota la cuina: Valencia, Bilbao, Salamanca, Cádiz, Santander... ¿No'ls hi recordan res els noms d'aquestas poblacions? Donchs Deu els hi conservi la poca memoria.

No'ls hi he dit un sol mot referent a la gestió municipal de casa nostra perque, com cada any, en el balans ha pujat més el *debe* que l'*haber*. No obstant, molt és d'agrair a la *gran vigilancia* dels nostres regidors que tot no se'n hagi acabat d'anar en fum, o, més ben dit, en gas... d'aigua.

Las manifestacions d'intellectualisme han sigut més escassas l'any que acaba de transcórrer que'ls rovellons per mor de la falta de plujas y de la crema de boscos. Basti ab dir que en Marquina no ha fet cap poema. En cambi s'han descobert las grans aptituts *assimiladoras* den Miró en benefici de l'art gráfic nacional y dels fabricants de paper de calcar.

En lo referent a avensos científichs seguím a la mateixa altura de l'any passat, y l'aviador Juandó també.

Y tot esperant que las cosas millorin, o al menys que no empitjorin, els hi desitja un bon olvit de lo que deixan enrera y una bona resignació pera aguantar lo que pugui venir al devant, el seu afectíssim

—Deu lo quart.

—Bon dia tingui.

—¿Cóm ho passa?

—Ja ho pot veure.

Fássim el favor de seure
y diguí en qué'l puch serví.

—¿Que no'm coneix?

—No recordo...

prò la seva fesomia
quasi bé asseguraria
que algùn cop la he vist aquí.

—Sí senyor, no s'equivoca,
vaig vení una altra vegada.

—Com que vé tanta gentada,
dispensi, no ho trobi extrany...

—Soch de ¡CUT-CUT!

—¡Ah, si, calli!

Válgam Deu, que soch ximplici.
Va venir...

—Per fè'l Judici...

—Just, el Judici de l'any.

Justament vaig enterarme
de lo que vosté va escriure,
y em vaig fé un panxó de riure
que encara porto'l bragué.

—¡Home, no tant!

—Li asseguro.

Y vaja, no pot queixarse,
que'm penso que ha d'alabarse
de que'l vaig informar bé.

—En quant a aixó...

—¿Cóm? Expliquis:

¿que vol dir que'l meu extracte
va resultar poch exacte
y poch precis?

—Sí senyor.

—Donchs no veig la discrepancia:

vaig dir més d'una vegada
que tindriam mala anyada...

—¡Y l'hem tinguda pitjor!

—Bé; prò, fill meu, ¿qué m'explica?

Las cosas que no's preveuen,
que no's suposan ni's creuen,
¿pot avensarlas algú?

Una llista de successos
tal com vosté la voldria,
lo que és jo no la faria
ni crech que la fes ningú.

Vosté creu que fer la historia
dels daltabaixos compresos
a dintre dels dotze mesos
és tan senzill com bufar?
Sápigam donchs que'ls pronóstichs
ab respecte a futurs días,
solen sê unas profecías
que costan molt d'encertar.

—Molt bé; las sevas excusas
acaban de persuadirme;
per lo tant, comensi a dirme
qué tal será l'any vinent.

—¿L'any vinent?

—El noucents quatre.

—¡Ay amich! Si no m'enganyo
li tinch de dir que ja'l planyo,
perque será un any dolent.

—¿Cóm el passat?

—Més terrible.

Es un any que, per desgracia,
ve enfitat de democracia
y replé de llibertat
imposada per uns tipos
que ni tan sols la coneixen,
prò que, no obstant, se'n serveixen
y en treuen utilitat.

Farán tancar las iglesias,
suspendrán tots els diaris,
revistas y setmanaris
que's reputin de decents,
y es celebrarán concursos
tant literaris com gráfichs
de ninots ben pornográfichs
y llibres ben indecents.

Premiarán els municipis
ab subvencions estupendas
las tabernas y altras tendas
ahont s'hi serveixi alcohol;
y aquell que vulgui una almoina
y pretingui demanarla,
l'obligarán a implorarla
per l'amor den Ravachol.

No's permetrá que circulin
sombreros ni americanas.

ni demés prendas malsanas
de poble incivilisat,
y el ciudatá que pretingui
aná al carrò a passejarse,
per forsa haurá de posarse
mal vestit o despullat.

Sols se voldrá que als enterros
hi vagin quatre personas.
Res de clero, ni coronas,
ni cotxe de morts, ni creu.
La igualtat és inconsútil;
y aixís, per no profanarla,
ni extraferla ni torsarla,
farán aná'ls morts a peu.

Als parents que's desesperin
se'ls obligará a aguantarse
y no podrán esbravarse
ab oracions y altres prechs.
Tot lo més que'ls hi tolerin,
és que ab unció y ab respecte
a devant del interfecte
hi diguin quatre renechs.

Tota persona al llevarse
diuen que vindrá obligada
a posarse agenollada
y a dir pestas d'algún sant;
sent precis, del mateix modo,
que a la nit, al recullirse,
abans no logri dormirse
estigui un quart renegant.

Y aixó és tot.

—¡Donchs és magnífich!

—¿Qué m'hi diu?

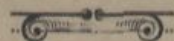
—Que'm desespera.

el pensar que se'ns espera
un viure tan horrorós!
¿Y en quant a assumptos polítichs
y desgracias?

—No hi pensava.

Miri: com l'any que s'acaba
prò multiplicat per dos.

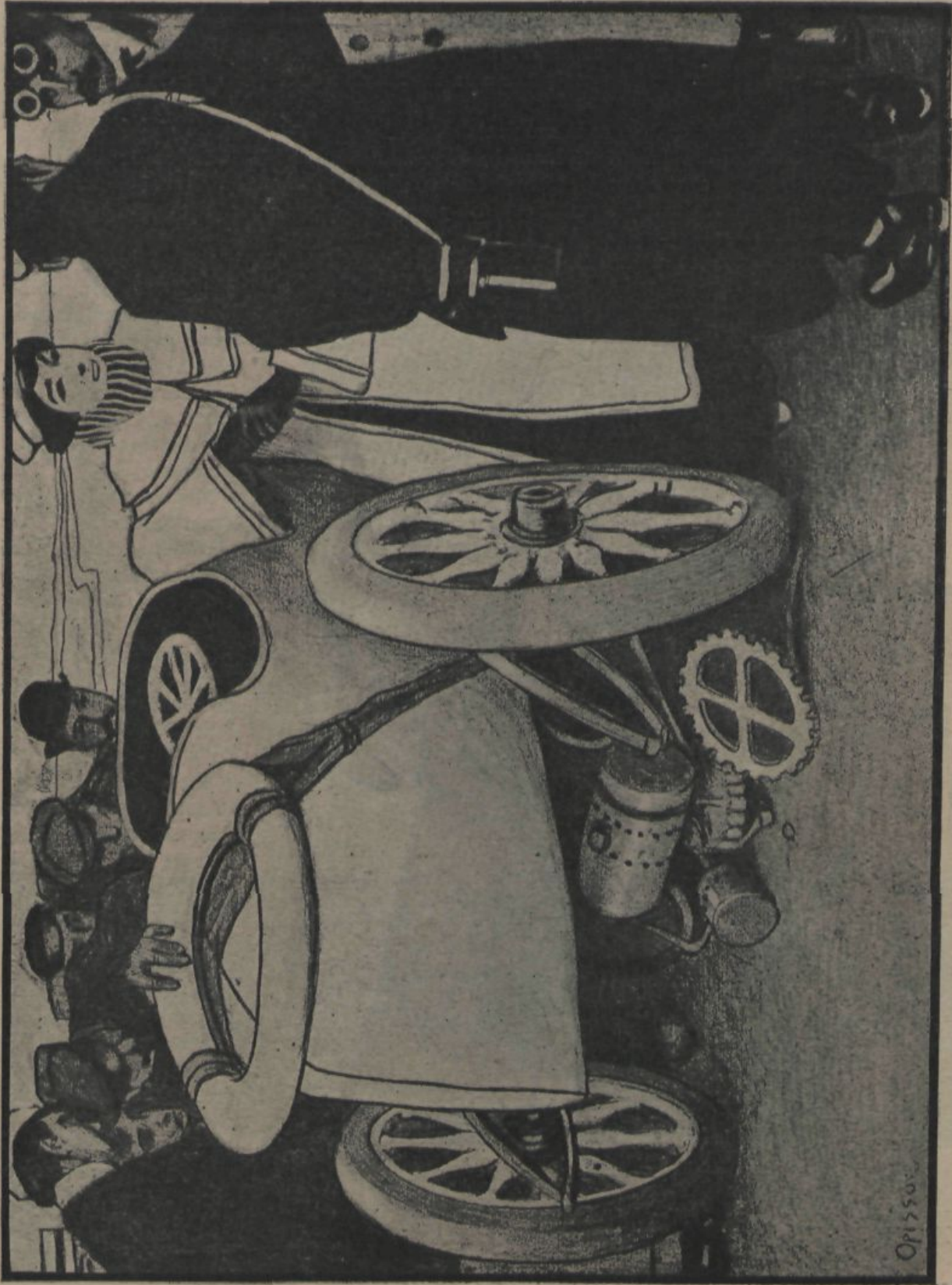
K. O. K.

POESIA AUTÓGRAFA DE MOSEN CINTO

(IL·LUSTRACIÓ DE RIQUER.)

PARLAR AB PROPIETAT

—Mira tu un automòvil.
—Ho era. Ara és un auto-immòvil.

La música de l'any

Vostés ja ho saben que no és música tot lo que sona, y una de las cosas que sense serho sona més, és justament lo que més fort fa sonar.

Suprimeixin aquet vehícul y els músichs acabarán el buf.

Ja haurán endevinat que parlo pel *diner*. Donchs bé, aquet és la *música de l'any* y la música eterna. Quant més se'n té més sona y quan no sona no s'está per músicas; aixó a casa el potentat y cäl manobra.

Enguany el diner ha escassejat, *ergo* la música... dallonsas.

No vuy pas dir que no hi hagi hagut música: — lo que hi ha és que aquesta no ha sonat fort a la butxaca dels organitzadors, — perque com pianistas hem sentit a n'en Planté, la Carreño, en Risler, en Vidiella y en Malats; com violinistas en Sechiari y en Serato; además el quarteto Tschsch y la célebre Schola Cantorum.

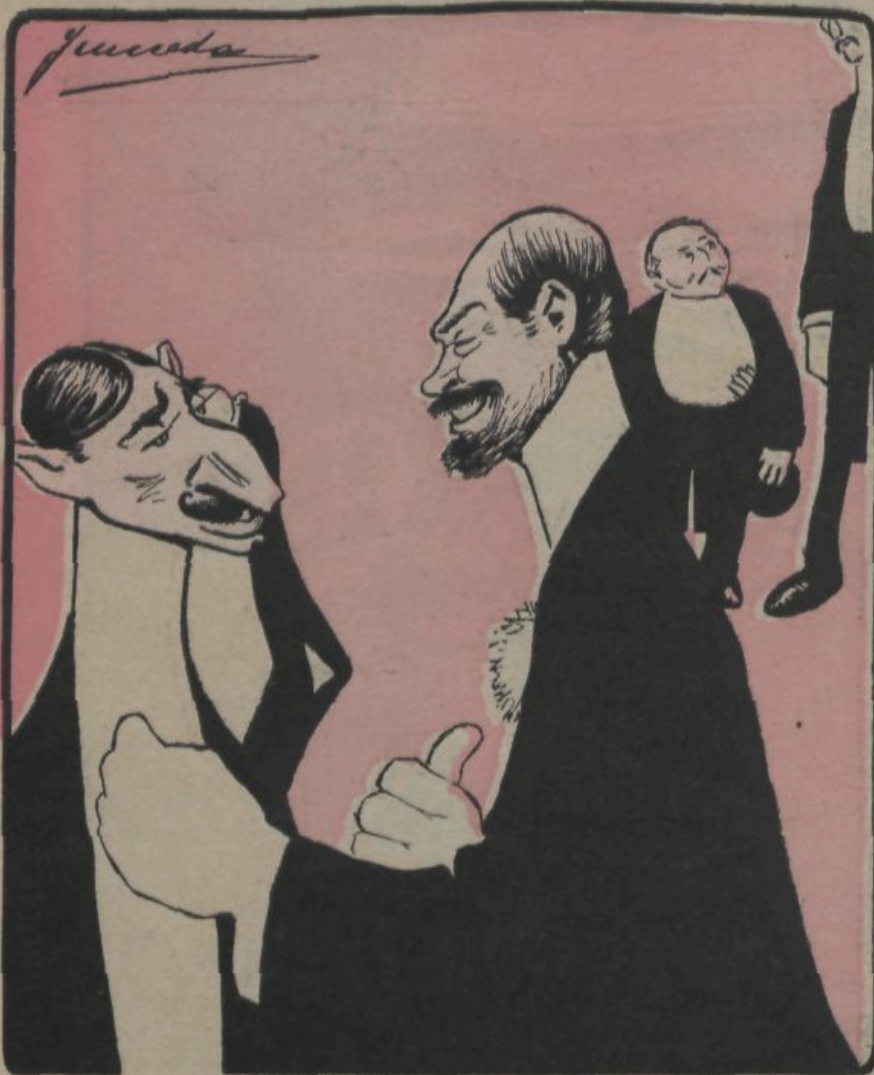
El dómino va ferlo aquesta última baix la sombra de l'Orfeó Catalá, ab lo qual queda

demostrat per quins indrets s'enmagatzema el gust; y com d'aixó n'hi sobra, aquesta Societat fins va prodigarlo al "Teatre Onofri" en una série de concerts.

Moltas altres collas s'han escarrassat ab aixó del sonerfu: "La Wagneriana" ab sessions parladas y executadas, la Associació Musical ab els seus quartets, la "Societat de Concerts", den Goberna ab els quintets, l'"Orfeó Canigó", l'"Orfeó Barcelonés", l'"Ars chorum" y altres societats corals badant la boca. El Liceu, Novetats y Tívoli també han probat sort en l'art lírich; vegin si n'anomeno de pobles... però ab no gaire vehinat.

Desengányinse: l'éxit de l'any ha sigut pel *Morrongo*, el *Froufrou* y las *Mitjas de la Paula*. La música més barata, la música de sempre.

XIM-XIM.

AL BALL

- ¿Veritat que aquells dos semblan don Quixot y Sanxo Panza?
- Trobo que'ls hi falta'l Rocinante.
- Donchs, mira; véshi tu.

Postas de sol

¡Quántas n'he vistas!... Es l'hora
rublerta de sentiment,
la de consol pel que anyora,
la en que vola'l pensament,
la de pau esplendorosa

que'l cor frena en son brandar.
aquella hora misteriosa
en que s'aprén d'estimar.
Postas de sol... ¡que n'he vistas!...
¡Quántos cops m'haveu consolat!...
Sempre novas, sempre tristas,
mes sempre vos he admirat.

Nóto fá un temps, que arraulida
l'ánima vos va evitant...
¡Es que sent la de la vida
que depressa's va acostant!

JOAN BAPTISTA

Setembre 1903.

UN QUE BADA

—¿Vol fer el favor de donarme tres unsas de té Berlitz?

La vaga del bestiar

«La terre est à tous».

J. Guesde.

Cap barceloní haurà oblidat la vaga dels dependents de vaquerias al Juliol darrer, però lo que cap d'ells sabrà és que la tal noticia era un canard, una guatlla miserable pera amagar una nova sensacional que hauria fet estremir tot Espanya. ¡Si! La vaga real no era dels vaquers sino de las vacas, que la nit del 7 al 8 donaren el crit de rebelió a todas las lleterias del pla de Barcelona, desde Hostafranchs a Sant Martí, de Montjuich al Tibidabo. Els toros per companyerisme, els vedells per solidaritat y els bous per esperit de justicia, secundaren la vaga y el día 10 la orgullosa metròpoli barcelonina's trobava reduida al régim vegetariá com els habitants de la Tebaida.

Ja feya temps que'l bestiar banyut demostrava una agitació poch tranquilisadora; la mort d'un vaquer al Ninot per un vedell, la emigració de las vacas del Prat, la resistencia de las de la Font del Gat a deixarse munyir, oferian un pervindre sinistre. En duas reunions parcials la vaga aná prenent peu y devant de la abstenció del bestiar argentí es decidí tirarse al carrer y obtenir una reparació, costés lo que costés. En la gran assamblea dels Prats del Besós, ahont hi concorregueren de-

legacions de més de 96 vaquerias, la Presidenta s'expressá aixís en mitg de la aprobació general:

«Ciudadanas: ¡Ha arribat l'hora de la justicia! Todas las que son aquí saben quant hem lluitat y sofert per obtenir una sort millor de nostres botxíns. Fins avuy oprimidas y vexadas en estables sens llum, ni aire, ni forratge fresch, hem vist la tuberculosis segar nostras filas com garbas de blat, gracias a una explotació sens entranyas. Tot aixó hem presenciat y altras cosas més repugnants encara. Se'ns ha empobrit la sanch, donantnos aigua de claveguera y condemnantnos a un cautiveri de malfactors, per obtenir de nosaltres més llet, sempre més llet, y regalarla a aquesta indigna rassa humana, la més traidora y crudel porque's creu esser la més forta. ¡Demostremli lo contrari y la veureu humiliarse! ¿Esteu disposadas a la vaga y a morir abans que rendirse?»

Un bram general y entusiasta acullí la pregunta y la reunió's dispersá, citantse pera'l vespre següent. Entretant es rebían adhesions de las toradas del Tajo, Galicia, Asturias y Aragón. «Nosaltres, deyan els d'Andalusía, parlém poch però farém molt...» Y aixís seguía una comunicació omplint més de trenta fullas de remolatxa. La Presidencia doná las gracias y repartí las forsas. Al día següent comensavan las colisions. Un remat, ignorant dels fets d'autos, baixava de Pedralbes acompanyat per dos bovers, quan al esser a la Travessera sortí un escamot de vaguistas. Els guardiáns fugiren, però el remat volgué plantar cara y alashoras comensá el combat, ahont perdé un ull un dels amotinats, però que guanyaren aquets, posantse en fuga els dissidents. Quatre presoneras quedaren al camp de batalla y foren conduhidas a la Granja Model, convertida en Casa del Bestiar provisional. Duas horas després

SUPOSICIÓ

—Mira aquell senyor que és xato. ¿De qué li deu venir?
—Deu dormir de boca terrosa.

eran rebuts a banyadas els guardias civils encarregats de reprimir l'esvalot y com se suposés complicat en una vaca negra de Tortosa, fou inmolada a las iras revolucionarias.

A tot aixó, els vaquers conferenciaven al Govern civil ab el President de la Protectora pera solucionar el conflicte. De Madrid recomanavan molta prudencia perque pogués celebrarse'l diumenge següent la *Fiesta Nacional* y els d'allá no secundessin l'exemple. El governador recullí las queixas de las vacas en rebeldía y dels bous del escorxador, que ja marxavan d'acort, y que eran, en resúm:—Sanejament d'estables.—Tassa de la llet a munyir.—Prats d'esbarjo per vells y inválits —Descans dominical y amor lliure.—Els vaquers es retiraren malhumorats y el governador els doná cita per l'endemá, mentres el President de la Protectora augurava una catástrofe. Al matí següent era mort y potejat un senyor de Vallcarca a qui unas vacas embestiren prenentlo per l'amo d'una lleteria del carrer de Mallorca, dels més recalitrants; a conseqüencia del fet, la Junta Directiva de la Federació Cornúpeta fou detinguda al Escorxador Nou.

La efervescencia creixia per moments. Els vaguistas bramant ab fúria es presentaren devant del Govern civil exigint la llibertat dels presos y intentant atacar l'edifici. Els guardias de seguritat feren foch y els vaguistas es replegaren en bon ordre, morint a la batussa una mula de transports que per tafanería acudí al camp de batalla. El meeting de darrera l'Hipódrom, tan concorregut com exaltat, acordá mantenir igual actitud, refusar una proposició d'arbitratje emanada dels vaquers y atacar un carregament de bous argentins que devía desembarcar l'endemá.

La Societat Protectora aquí cregué del seu deber intervenir, publicant un Manifest als barcelonins, que's fixá a todas las cantonadas y

es repartí dintre'ls diaris. En ell se reconeixia la rahó de las peticions fonamentals dels vaguistas y la necessitat de fer concessions. La idea, ben acullida pel públich, no ho fou gaire pels vaquers, que alegavan la carestía dels temps y la mala fe dels banyuts, especialment femellas. L'endemá, com per donalshi la rahó, els bous y vacas argentins acabats de desembarcar foren seqüestrats a la matinada pels vaguistas y obligats a suscriure la vaga. Ab tot, uns quants se defensaren, embestint a sos agressors, ferintne gravement algún y encoixintlo per sempre. Els vaguistas acudiren a la Protectora, ahont tingueren un meeting mónstruu de protesta contra els esquirois estrangers y las autoritats que'ls deixavan lliures d'atropellar als braus cornúpets espanyols. Un Missatge dirigit al Govern per intermedi dels Miuras, resultá d'efecte y aixís el governador prohibí en absolut el desembarcar el bestiar argentí per atentatori al ordre públich.

La qüestió s'embolicava cada vegada més y ningú era capás de preveure cóm acabaria, quan la *Milch Scheveizerisches Gesellschaft* o Associació Lletera Suissa feu saber pel Cónsul general de son país que sofrint graves perjudicis per la vaga, cas de no resoldres aquesta, importaria vacas de Fribourg y Grünewald. La resposta no's feu esperar. Preveient el Govern un *casus belli* ab la República Helvética, si era atacat el bestiar suís, cregué necessari posar fi a la vaga. Aixís fou y a las dotze... o a las vintiquatre de aquella nit, previ avis dels esquellers del Escorxador y las Arenas, vacas y bous, toros y vedells, tornavan a sos estables baix amensassa de no trobar may més feina. En efecte: del Pallars, de las Guillerías, de la Plana de Vich, de Cerdanya, de las Borjas, es rebían oferiments de bestiar lleter y comestibles a molt millors condicions que no ho feren may els sublevats.

Aixís acabá la memorable vaga cornúpeta que hauría compromés el benestar de Barcelona y la pau del regne d'Alfons XIII. Però'ls esperits previsors creuen que'l problema no está resolt encara y que aquet cop no ha fet més que plantejarse. S'espera, ab ansietat, un folleto del senyor Sanz Escartin sobre tan trascendental assumpto

W. COROLEU.

EL NOU AJUNTAMENT

—Ara si que per Corpus no hi haurá professons.
—Y donchs, ¿cóm ho arreglarán?
—Oh, miri: tindrán d'anarlas a fer al Canigó, com els Jochs Florals.

Mort y en... terrat

MONÓLECH

(La escena representa un terrat ab roba exesa y un parell de cadiras de boga, en una de las quals hi há un coixinet d'agullas. L'actor surt esbufegant, com pujant cansat de la escala.)

¡Cent deu esglahons! ¡Ave María puríssima!
Las camas me flaquejan que és un gust y aixó

que prou m'he alleugerit; per pujar a aquet colomar y obtenir la clau del terrat, la portera no m'ha passat per menos d'un duro: tot lo que duya a sobre... Adeu café y adeu estanch. ¡Ja'n son, ja, de llarchs vuit días de dejuni forsat! mes, prou s'ho val l'amor de la Coloma. ¡Coloma! ¡Coloma! ¡Quin nom tan escayent que porta y en quina habitació tan a propòsit habita! Un quart pis ab honors de quint...

(Al públich). Donchs, si senyors, jo estimo a la Coloma, una noya encisadora que viu al derrer pis d'aquesta escala. La vaig veure un jorn al Passeig de Gracia y tant va emprendre-me que m' va quedar sa imatge impresa al

mitg del cor, vaig seguir-la y em va correspondre ab miradetas de tórtora, sense que ho vegés sa mare, una senyora més lletga que una aixeta y que gasta un génit com un cabo de gastadors: un verdader esparver que no viu més que per martiritzar la coloma, que sino que no crech en caborias, no creuria pas que fos mare de qui és, puix que alló de que'ls testos s'assemblan a las ollas... aquí no té lloch, ni pel mitg ni per las voras.

Jo li feya l'amor (a la Coloma, no a l'esparver), desde l'acera del devant, però com que'l carrer és estret y el seu gavial és alterós, patia del coll y em feya un mal aquest os (senyalant

A LA CATEDRAL

LA FESTA DELS SABATERS

(Dibuix de Juli Borrell)

el de l'espina), que prou me dolrà tota la vida. Ademés m'exposava a ser víctima de qualsevol carro en un carrer tant esquifit.

Per poch, un día que's mudavan els del tercer pis, m'arplega una *mesita de noche* ab tot el farciment de sabatots y altras andróminas de *reconocida fragilidad* que's va escorre de la baga de la corda... (Pausa).

Jo que vaig pensar: mal per mal tant se val que vegis de pujar al terrat, costi lo que costi, y podràs parlarli pel cel-obert y, en efecte, pera mi se m'ha obert el cel. Aquí estich esperant que ella tregui son caparronet de fada y m'en-vii els raigs de sos ullets d'estrella; aquí podré parlarli sense teléfono, com desde'l carrer, aquí no m'escollará ningú... ¡mes! ¿qué veig? ara

me n'adono de que vostés están aquí (al públich), però com per sas maneres me sembla que son personas correctas, espero que no ho dirán a ningú y que fins potser m'ajudarán... Donchs, confiant en sa discreció, permétinme que comenci l'albada d'aquet día fent sortir el sol de ma vida que m'alenta. No'n diguin res, per Deu, senyors, que hi há roba extesa.

(Abocantse a la barana del cel-obert y ab las mans a la boca, dient baixet): ¡Coloma! ¡Colometa meval! .. Be tarda prou! (Fentli nosa la capa se la treu, y dirigintse al públich): ¿Algú de vostés vol aguantarme la capa?—¿No?—Donchs aguántala tú (la deixa en una cadira, tornant a cridar): ¡Colometa, surt, vina, que per tu estich mort y en... terrat!

ESCENA CONJUGAL

Ell.—¡40 duros de modista, aixó és massa!

Ella.—No ho trovarias tant cart si fos el compte del enterro de la mamá.

(Passejant inquiet). Potser m'haurá vist l'esparver y haurá tancat la coloma. ¡Paciencia, amor meu, paciencia!

(Se sent una minyona que renta'ls plats y que canta desafinadament en castellá):

“Aquel que quiere y no puede gozar de su libertad no es menester que le entierren que enterrado en vida está.”

¡Bó! ¿d'ahont surt ara aquet serafí d'aiguera ab aquest andalús del Clot! y ab aquets plats que parlan esquerdat, com el decret den Romanones! epl .. eta!... eta!... (cridant) no'm vinga ab cansons que m'atabala! valdria més

que anés al Conservatori a apendre d'armonía, y posés més atenció en no escarbotar els plats, que malmet tota la vajilla. (Neguitós) ¡Y pensar que m'ha costat un duro per sentir aquesta Patti de pacotilla!

(Tot passejant topa ab la roba estesa que encara regala y es taca l'americana). Bé podrían haverlos escorregut ab més forsa de munyeca aquets drapots! ¿No és prou martiri esperar sense esperança y adhuch sofrir aquesta mullena? Menos mal que'l foch de dins (ab passió) assecará l'aigua de fora...

Calla, me sembla que la sogra está disputant ab la criada. ¿No ho deya jo, que tenia mal génit? Aprofitarem l'ocasió. (Cridant fort)

¡Coloma! Coloooooma! ¡gracias a Deu que ara surt! (com si parlés ab ella). ¿Per qué'm fas par- tir tant, hermosa meva? ¿no sentías mon amorós parlar que't reclamava? ¿per qué'm feyas guar ton parrupeig tan dols, coloma meva? teu és mon cor y mon afany no és altre que anar recullint palletas pera fer nostre niu. ¡Quin goig el día en que podrém aparellarnos y bequete- jarnos com duas tortoretas, sols, solets, en nostre niu, fora tu de las grapas que t'empre- sonan. Obram de bat a bat la finestra, o quan

menys separa els visillos que velan com un núvol la claror de tos ulls a mas parpellas; no temis, nó, que ta mare escandalitzant a la cuina ab la minyona, no sentirá ni'l grinyol de las fallevas; óbram, óbram per Deu y déi- xam sadollar de ta hermosura.....

(Recula esgarrifat y cau sobre una cadira) ¡Ay! ¡ay! ¡l'esparver! (crit d'horror) (Aixecant- se de repent ferit) ¡Oy! ¡oy! (crit de dolor) Deu meu, y quina horrible decepció! y quina fibla- da!!! (Refentse y parlant ab el coixinet de las

Ginye

TOT DINANT

El net.—Jo vuy cervell.
L'avi —¿Ser vell? Be prou que hi arribarás.

A LA RAMBLA DELS AUCELLS

—Mireu, jove. Aquesta cadenera que us vaig comprar ahir, no canta.
—Deu fer la muda.
—¡Oh, si només la fes ray! Jo crech que n'és.

agullas, que estava sobre la cadira ahont ha caigut): Coixinet d'agullas, tú m'has ferit de plé, mes ab tot y aixó jo't conservaré tota ma vida puix ets imatge de mon cor nafrat per cent espasas! May més, may més amors tan enlairats!!!

Y ara, públich estimat,
jo vos prenc per testimoni

que may me veureu cassat
ab el llas del matrimoni;
puix he probat, y no és broma,
d'un modo clar y sencer,
que lo que'm creya Coloma
m'ha resultat esparver!

LLUIS TINTORÉ MERCADER

La malaltia del segle

(Caborias d'un aburrit)

TACA ja a mitja humanitat; els efectes no poden ser més desastrosos, y ab tot, sembla que ni els metges la coneixen, degut a que, pel caràcter especial d'aquesta malaltia, ni els mateixos

malalts creuen estar-ne...

Em refereixo al *aburrimment*, mal que, segons he arribat a comprendre, data dels primers temps (Adam y Eva ja s'aburrían al Paradís terrenal), però que en aquets últims anys s'ha desenrotllat de tal modo que, per lo que toca a Espanya (no sé ab exactitut com están d'aburrimment als altres païssos) están destinats el 99 per 100 dels espanyols a morir-se de fástich.

Ja que ningú ho ha fet, com si hi hagués verdadera por de tocar massa directament aquet delicat assumpto, vuy cridar l'atenció del Govern, y especialment dels metges y dels higienistas, sobre'l particular, presentántels-hi clars y sense embuts els resultats de las investigacions y experiencias que he pogut recullir desde que'm vaig sentir atacat d'aquella maluria (la tinch per herencia), puix encara que no siguin molt lluminosas, degut al mateix ensopiment que la malaltia dona, tenen la ventatja de ser observadas y relatadas pel propi pacient.

Primers símptomas

Son molt variats y dependeixen de la complexió del individu.

Es presentan més franchs y fàcils de reconèixer en els subjectes de temperament linfático y

de molta vida (panxa-contentes), perque aquets, al sentir-se atacats, ho donan a entendre clarament, refusant trasladarse per sas propias camas d'un punt al altre; tenen marcada tendencia a buscar pel seu cos la posició horison-tal (vulgarment *geure*), molta badallera, molta son, y es cansan fàcilment de tot (fins de badallar). Es aqueixa la varietat del aburrimment que més s'encomana.

Entre las personas de complexió nerviosa, y sobretot en las que ordinariament es diu que fan *el cap viu*, es dona a conèixer l'epidemia d'un modo molt especial y ben al revés dels anteriors. Aquets no están be de cap manera; es bellugan continuament; sembla que las cucas els piquin a tothora; a punta de dia ja's despertan y no poden aclucar més els ulls; el neguit se'ls menja, com si tinguessin moltes coses que fer y no fan may res.

Aquesta classe d'aburrimment és la més perillosa, no solzament pel desgast que suposa en el pacient, sino perque aquest ho vol fer anar

tot en renou; molt comunment li dona per fer excursions y no deixa un moment de repós pels que l'voltan.

Quan l'individu no té cap temperament predominant, o siga lo que se'n diu *una persona corrent*, ja és més difícil descobrir el principi de la malaltia. No obstant, poden distingirse dintre d'aquet genre, aburrimments de duas especies:

En els atacats del primer grupo, sol denotarse la malaltia ab *tapament de nas* o ab *restrenyiment*. El subjecte comensa a preocuparse; es queixa de menjar sempre lo mateix, y poch a poch es *fatigueja* (segons expressió franca y expontània del malalt) ab els menjars, ab las lecturas, ab las diversions, ab tot.

En cambi, els invadits del segon grupo, si'ls haguessim de creure, no's fatiguejan may; tot els distreu, tot els fa felissos; es caracterisan principalment perque sempre

UN HOME FRANCH

- Sabs per qué viatjo a tercera?
- Perque no hi ha quartas.
- Ca, nó; perquè no ha quartos

FENT L'ARTICLE

—Aixó és lo més nou que tenim. Ho acabém de rebre.

—¿Y és sufert el color?

—¡Ja ho crech! Miri: fa tres anys que s'arrossega per l'aparador y no ha perdut gens

diuen tenir ab qué entretenirse. Aquestos están més avensats que'ls altres, però la majoria d'ells no ho volen dir perque, ignorant lo que dintre de poch ja será máxima corrent, o siga que "l'aburriment és l'estat natural del home," creuen rebaixarse confessantho. Alguns n'hi há que's diverteixen de bona fe ab qualsevol cosa, però és degut a un reblandiment cerebral produït per la propia malaltia; v. gr.: els coleccionistas d'estampetas, els desxifradors de logogrifos numérics, pescadors de canya, papamoscas, etc.

Marxa de la malaltia y remeys

L'aburriment no és pas malaltia de mort;

apura, apura molt, però no olega. *Morirse de fàstich* no és morir-se, y tot lo més que pot passar és que a un se li esqueixi la boca ab un badall.

Per lo demés, qualsevol que sigui'l temperament del individu y la manera com la dolencia s'ha manifestat, més o menos tart sobrevé la postració y com aquesta se'n puja facilment al cap, dona per resultat un ensopiment gran. El pacient discorra ab dificultat; respón sempre *glorificat a matinas* y la son cada vegada va en augment. Comensa per ficarse al cap que ha de dormir dotze horas, després que ab dotze horas no'n té prou, etc., etc... y acaba per dormir més que'l guix.

La generalitat dels malalts, en els ratos de desvetllament, badallan; els que són nerviosos acompanyan els badalls ab unas extremituts convulsivas, primer dels brassos, després de las camas, y acaban per fer anar peus y mans furiosament. A pesar d'aquestas crisis en que'l malalt creu morir-se, seguidas d'un ensopiment, d'un estat especial que propono es denomini *galvánich*, cada vegada més accentuat, he observat que'l pacient no's descuida pas de menjar y es desperta ab pasmosa regularitat a las horas dels ápat. A n'aixó's deu el que, com abans he dit, els atacats d'aquesta plaga, morin molt més sovint d'altras malalties (principalment d'indigestions produidas per la falta d'exercici) que no pas d'aburriment propiament dit.

Ab tot y la circumstancia que acabo de manifestar, no deixa de revestir aquesta pesta un

caracter gravíssim: la de ser incurable, al menos ab els remeys de que disposa la Ciència avuy dia; y com per altra part, els que están invadits, no solzament són incapassos de fer res de bó, sino que incapacitan als demés y no fan més que nosa, és per aixó que reclamo l'atenció de tothom, perque cada hú fassi'l que pugui a fi de que la humanitat tingui facilitats pera distreures una mica

¿No podria l'Estat, la provincia o be'l municipi organisar espectacles públichs y gratuïts, ja sigui ab teatres de putxinel·lis a totas las cantonadas, ja sigui ab fochs artificials de colors ben llampants, o qui sab si ab la creació de manifestacions bi setmanals, carreras de municipals, etc.?

No vuy acabar sense donar el crit d'alerta sobre determinats remeys que comunment es proposan pera combatre l'aburriment y que re-

ARISTOCRACIA PASSIVA

— Por muerte de Dios no me habla en catalán al bebé,

porque hase muy ordinario, — Meno, senyora, está bien.

sultan moltes vegades contraproductes, exposantnos a passar molts mals ratos. Son els següents:

Primer.—“Anarsen al camp y especialment als voltants de Barcelona a estiuejar“. L'individu es queixarà aviat del mal estat de las carreteras, de la pols que troba, dels mosquits que no'l deixan, de las malas olors, etc., y tindrà accentuada propensió a atribuir el seu malestar y la seva desgracia als *cacichs* o a *la mala administració del Ajuntament*. Aquet subjecte, si no torna prompte a ciutat, comen-

ment. Alguns d'aquets he trobat que m'han respost invariablement al aturarlos que anavan *drets al nas*. Aixó és un principi d'aburrimment mono-maníach que a lo millor pot induir a girar per sempre ab rapidés vertiginosa al voltant d'un arbre. Més práctica y menos perillosa és la costum seguida per algú de donar voltas y més voltas en un tranvia de circumvalació, o la de anar ben sovintet al *Parque* pera ferse càrrech dels progressos de la Colecció, dedicant per lo menos mitja horeta a la contemplació de las habilitats y raresas del *avi*.

En fi, ¿a qué seguir? .. Jo estich ben segur de que tothom n'ha ensajat un o altre deremey contra l'aburrimment; aixís com hi há qui s'ha sentit excursionista, fotógraf o naturalista, n'hi há que, com per miracle, s'han tornat pelotaris, ciclistas, automovilistas... o s'han dedicat a algún altre *sport* per l'istil. Aquestos acostuman a queixarse de rebre tantos y se'n lamentan ab tots els visos de realitat (generalment reben de debó).

EXAMEN

- ¿Ahont se cria l'elefant?
- ...Al *Parque*.
- Y ¿qué menja?
- ...Llonguets.
- Pot retirar-se.

sa per no voler sortir de casa y acaba per tirsarse de cap contra las parets.

Segón.—“Comprar una máquina fotogrífica (sistema caixó) de las que més abultan y ab més facilitat s'encallan“. El malalt voldrà sortir molt sovint a pendre vistas y no pendrà més que enrabias. Després voldrà retratar els pares, els germans y fins la minyona; alguns dels retratos farán por, els demés no agradaran may als interessats y la máquina es convertirà ab seguritat en un perill contínuu de aburrimment per ell y per tota la familia.

Tercer.—“Sortir a passejar sense rumbo fixo“. Per desgracia son molts els que desco-neixen a lo que s'exposan ab aquet procedi-

ment. En punt a miracles, l'aburrimment en fa y de molt grossos. Hi ha hagut pare de familia que, sense haver sigut may equilibrista, s'ha empenyat en donar el *salt mortal* sobre la barana del balcó... y ho ha conseguit.

Y fins s'ha donat el cas de posarse un, que ab prou feinas sab escriure, a relatar la seva malaltia pera escamparla en els periódichs a ff de veure si's treya un xich l'ensopiment de sobre.

Ja deuen sospitar que aquet remey és el que acabo de posar en práctica. Desgraciadament tampoch els hi puch aconsellar, porque m'he quedat més aburrit que abans.

PAU SANBOYÁ

¡Val més caure en gracia!..

Hi há lleys naturals de quina forsa els sabís encara no'n saben ni las becerolas y que son causa potser de que las grans qüestions d'humanitat estiguin per resoldre.

La de la simpatía y antipatía animals, per exemple, és una d'ellas. Y tan cert és aixó, com que'l *Met* de la premsa de Barcelona, o sigui el *Ciero*, és el diari que fa riure més de tots.

Hi há un grupet de tranquils en aquesta ciutat, quina reunió es fa diariament en certa taula d'un café de la Rambla, que acaban de donar una proba de lo terribles que poden ser las conseqüencias d'aquellas lleys.

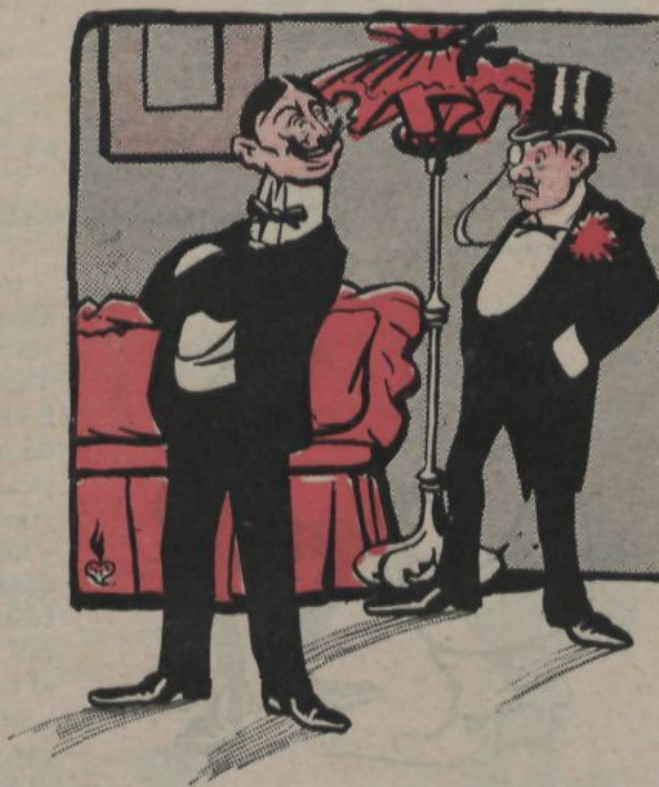
En aquesta taula tot hi és lleuger: la gent, las conversas, las ideas, els posats y els gustos. No's parla de res més que d'actualitats, desgracias, sustos y República, y ¡oh ignocencia de conill d'eixida! diuen que'l periódich A. B. C. de Madrid és el primer que's publica al mon.

Entre ells no hi falta el graciós, l'amo de la broma, del humor y de la

serietat de la taula. Tipo de la gresca descolorida, ab xistos del temps de la quinta den Pallús, dipòsit d'acudits y qüentos tontos per l'istil d'aquells de "anar a Montserrat ab un sigró, a dintre de cada sabata, cuit", "¿qué's necessita per apagar un llum encés?", "¿qué pesa més, una lliura de plom o una de suro?", y també sab dir ab un garbo may vist alló de "¡doneuli aufals! ¡doneuli aufals!", quan vol burlarse dels que cantan els *Segadors*.

Un altre, en Canyellas, era un dels companys dels que may hi faltavan. Era un tipo molt divertit: quan escoltava se li veyan unas arrugas al front y posava'ls ulls d'una manera, que recor: dava el posat d'aquells mícos tristos que portan els que fan ballar l'oso pels carrers. L'havían acullit a la taula ab certa resistencia bondadosa primer, no endevinant lo molt que'ls arribarfa a distreure, y ab agrado després, quan varen descobrirlo. Els hi feya gracia de disfressa mullada, y aixís com el graciós *primero* els feya riure quan parlava, en Canyellas els feya gracia sempre, quan parlava y quan no deya res.

Aquets y tres o quatre més eran els constants, quan

ENTRE COMPANYS

- ¿Ahont vas ab aquet barret tan tronat?
- ¿Qué vols dir? No és pas tan vell.
- Fuig ho-ne; si ja té dret a pallier.

A CAL SASTRE

—Ja li dich: *nou* val vint duros. Es *vell* però li vendré per *nou*...!
—Fugi, home: *zvell* y *véndremel* per *nou*? No'm convé.

a la taula hi prengué lloch un personatge que 'ls hi caigué al demunt com una mala pedregada.

Era un tal senyor Durán, corredor de llevers, molt infelís y que feya molt poch negoci, perque no obstant y ser corredor, anava tan apoch apoch que una tortuga l'hauria pogut seguir sense cansarse gaire.

La coneixensa va venir d'un día que en Canyellas va fer una ganyota en el precís moment en que pel seu devant passava'l senyor Durán y aquet cregué que'l saludava; s'hi acostá, el saludá ab gran afecte y es quedá de parroquiá desde aquell día a la reunió.

Tots el prengueren desseguit, com se sol

Y ningú sabia com fer fugir al pobre senyor Durán.

Mentrestant en Canyellas ja havia fet de las sevas.

EXPLENDIDESA

—¿Cóm el vol l'enterro? ¿de primera o de segona?
—Del més cómodo. Si pot ser de *sleeping*, millor.

dir, de cap d'esquila.

S'imaginaren mil excusas perque no s'hi acostés més. No trobantne cap de bona, en Martí, un altre company, de génit violent, proposava medis radicalíssims.

—Jo—deya— li untaría las camas ab goma de colls y punys y calaría foch al café, o be li posaría suchs bullents pel coll de la camisa, o li tiraría pebre vermell als ulls.

Aquestas proposicions, naturalment, no eran acceptadas.

—Jo—deya en Maciá, home de carácter dols, però partidari de tallar el coll a tot el clero, militars y polítics, segóns quins, en menos de cinch minuts —lí tiraría puntas.

—¿De París?

—No, home, vuy dir indirectas.

—¡No'n faría cas! — li contestavan.

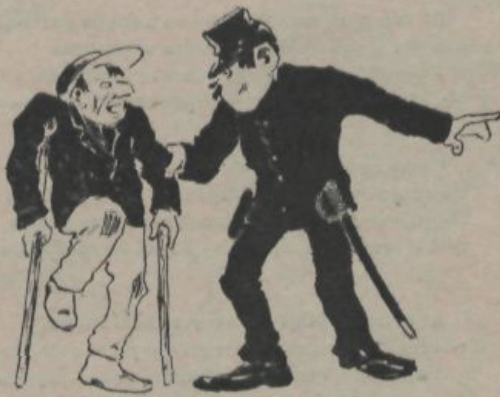
Un vespre, mentres l'altre's treya las sabatas, costúm que tenia a causa d'una malaltía als peus, li va posar una pinta vella a la butxaca de la americana y set o vuit pussas vivas al platet del sucre y un altre día li tirá uns quants ossets de cap de costella de tocino y un tall de morro de bacallá al butxacó de l'ermilla.

Mes tot aixó no donava cap resultat.

Al fi un día el senyor Durán, al anarsen, s'adoná de que li faltava una de las sabatas que s'havía tret y desseguida vegé

UN CAPTAIRE DE CAMAMA—O UN COIX QUE TE BONA CAMA

Bons mots

—Lárguese uestez enseguida ó va al Gobierno Civil.

que en Maciá tenia un bulto molt gros sota'l barret que ja feya rato s'havía posat al cap; li aixeca, y la sabata caigué a terra. El senyor Durán s'enfadá com may li havían vist y es posá a cridar y estirá las camas y els brassos fent veure que li agafava un atach de nervis. Allavors en Maciá, veyent que la cosa anava de serio, digué en veu alta y ple d'indignació:

—Sí, és veritat, jo li he pres la sabata, mes ha sigut perque, abans, mentres jo parlava ab vostés, he vist com me tirava capellans a la beguda!

La taula, primer que tot, era de lo més aventat que's coneix en qüestió d'ideas; aixís és que al sentir aquesta acusació, el graciós doná una mirada tan fonda al senyor Durán, que aquet no tingué esma ni pera dir bona nit, y esverat cullí la sabata que era a terra, la deixá al demunt de la taula y volguent endúrsela, agafá distret un bolado que en Maciá havia deixat, y se'l posá a la butxaca, anantsen d'aquell café ahont may més l'havían de veure al costat d'aquellas personas que per una lley d'antipatia, tan malament s'havían portat ab ell.

JAUMET

—¿Sabeu, Pau, que teniu molta sombra al enrahonar?

—Quan estich al sol, prou.

Si volen que'ls digui la veritat, em sembla molt extrany que a n'en Jaumet, siguent tan lleig, a n'el ¡CU-CUT! li diguin *maco* cada setmana.

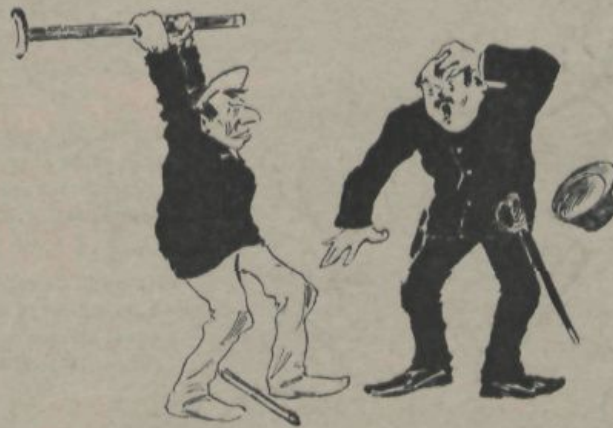
En una classe de Química:

—¿Qué son fórmulas racionales?

El deixeble després de pensar un rato:

—Las que tienen razón.

JOSEPH.

—¿Fins per ser coix y ser pobre s'ha de demanar permís?

Al ficarse all llit dos germans, el més petit estava cantant y el més gran, amohinat, li diu:

—Calla, no m'amohinis.

Y sa mare que ho ha sentit, diu al petit:

—Digas el Pare-nostre.

—Que digui lo que vulgui mentres calli,

—respón el gran.

JOSEPHET

Entre mare y fill:

—¿Quin animal fa que jo porti aquet vestit de seda?

—El papa.

PETA-CANTIS DE BADALONA

—Al último las muletas tendrán que servir pa mí.

Historieta vulgar

I

Pels carrers de ciutat—cada matí una dona
que fa cara de ser—d'un poble de la vora,
ab un cistell al bras—vestida bastant pobra
pregona en alta veu:—¡Figas de moro, noyas!

Segons diu, tots els anys—quan la calor ja és fora
pera guanyar quelcom—se'n baixa a ciutat sola,
puig, sent viuda y sens fills—ningú aixís la destorba
si vol anà a cridar:—¡Figas de moro, noyas!

En el carrer del Bou—hi há una escaleta fosca
y en el portal hi seu—fent cara de bon home
un ataconador—cusint y picant sola,
quan sent crida al carrer:—¡Figas de moro, noyas!

COM COMENSA

¡Raaaaaach!....

L'home, que no ha esmorzat—ab tot y ser las onz.,
crida a la dona prest—y unas quantas n'hi compra.
Un cop las ha cobrat—se queda aquella dona
allí al portal cridant:—¡Figas de moro, noyas!

Aquet crit ha caigut—en gracia a n'aquell home
mentres va comensant—conversa aduladora;
mes com siga que ho fa—ab tanta mala sombra
ella, rient, torna a dir:—¡Figas de moro, noyas!

Parlantli més formal—li diu si s'está sola,
que ell és viudo fa temps—y si per cas l'escolta
podrian ser tots dos—felissos; y allavoras
no hauria de cridar:—¡Figas de moro, noyas!

De moment ella aixó—s'ho va prenent de broma
mes, sembla que després—vulga tornarse roja
y el color imitant—de las figas que porta
crida, ab confosa veu:—¡Figas de moro, noyas!

Y COM ACABA

¡Aaaaaay!!!...

Al cap d'un més d'aixó—en aquella parroquia
tiravan trona avall—ab molta cerimonia
a n'el vell sabater—que's casava allavoras
ab qui cridava abans:—¡Figas de moro, noyas!

En la mateixa nit—devant de casa rónega
els vehins van armar—allí una gran cridoria
ahont van acudir—ab llaunas, moltes donas
que cridan pels carrers:—¡Figas de moro, noyas!

Al endemà matí—el sabater se'n torna
envers el seu treball—de cusí y picar sola,
y d'a'nagat s'endú—vuit duros que sa esposa
duya guanyats cridant:—¡Figas de moro, noyas!

La pobreta, infelís,—quedá a casa cofoya
arreglant el menjar—cuidant els quatre mobles
y recordant el temps—que per la ciutat tota
cridava pels carrers:—¡Figas de moro, noyas!

A l' hora de sopar—no hi va pas el seu home;
hi arriba a mitja nit—borratxo, sense torsas...
y caminant de tort—boy deixantse anà, ab sorna:
—¿Qué no cridas—li diu—figas de moro... noyas...?

Llavors ella comprén—sa malestruga tota
y auxili crida al punt—obrint totas las portas;
son desespero és tal—que, delirant, febrosa,
fantasmas veu, cridant:—¡Figas de moro, noyas!

Mes no hi há cap vehí—que la vagi a socórrer
perque tothom ja sab—la flaca d'aquell home,
y en tant ell cau com boig—se tanca ella ben sola
jurant torná a cridar:—¡Figas de moro, noyas!

J. A. VIÑAS.

TIRANT L'AM

El pare a la noya.—Hauràs de pendre un determini y trobar aviat un promés que pagui, porque ja'm costas massas consumacions.

Acudit

Una vegada un que tenia la vista complerta y un borni's disputavan sobre qui d'ells hi veyia més y s'hi jugaren un duro.

—Ja t'hi guanyat—digué'l borni al que tenia tots dos ulls.

- ¿Per qué?—digué aquet.
- Per una rahó molt senzilla. ¿Quants ulls em veus?
- Un.
- Donchs jo te'n veig dos.

PECA-CANTIS DE BADALONA

LA CANSÓ DEL SARAUISTA

—;Visca'l ball!—el jove crida
tot saltant alegrement,—
;visca'l ball! que és mitja vida
per l'esperansat jovent.
Sense ball, quina tristesa
que tindria sempre'l cor;
no sabria qué és dolcesa
ni sabria qué és amor.
¿Deixá'l ball essent tan bó?
ay no, no,
ho dich clar,
jo hi nascut sols per ballar.

Tot ballant mato las penas
no fent cap mal a ningú;
faig l'ullet a algunas nenás
sense que ho noti ningú.
No tindria avuy promesa
si en el ball no'm frecuentés,
ni ab las noyas la franquesa
que cada volta hi tinch més.
¿Deixá'l ball essent tan bó?
ay no, no,
ho dich clar,
jo hi nascut sols per ballar.

Al senti una americana,
;Deu me val! ja'm vaig fonent;
ab quin gust y ab bona gana
vuy ballarla promptament!

Y m'hi gronxo y dono voltas
y m'agrada ballá així,
que de noyas ja'n tinch moltas
que s'avenen sempre ab mi.
¿Deixá'l ball essent tan bó?
ay no, no,
ho dich clar,
jo hi nascut sols per ballar.

Tant el pare com la mare
van conéixers tot ballant
y és ben just ballar jo ara
per pogués aná imitant,
que si el ball és mitja vida
y don goig continuament,
be ho sé prou, tothom ho crida
boy saltant alegrement.
¿Deixá'l ball essent tan bó?
ay no, no,
ho dich clar,
jo hi nascut sols per ballar.

Sent solter vuy fer balladas,
igualmente al ser casat,
que del ball moltas vegadas
un hom queda reforsat.
Com que jo sempre'n tinch ganas
nit y dia ballaré
y fins que'm rompi las camas
tot ballant em moriré.
¿Deixá'l ball essent tan bó?

ay no, no,
ho dich clar,
jo hi nascut sols per ballar.

R. RIBERA LLOVET.

Epigramas

Quan noyet, si algun agravi,
cometia tent el plaga,
em deya sempre'l meu avi:
«Noy, el qui la fa la paga.»

Y ara que veig que'l diner
sol tapar trampas de sobra,
si may tinch fills els diré:
«Noys, el qui la fá la cobra.»

DOVA

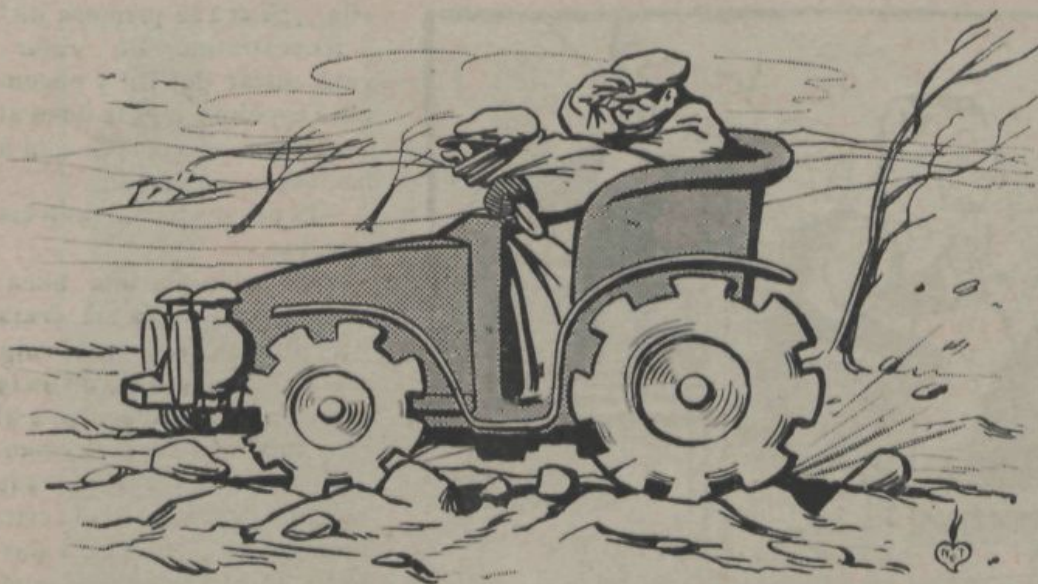
Contan den Ramón Pistolas
que és tan amant del progrés,
que jugant a carambolas
no gosa a fer *retrocés*.

—¿Sabs lo que passa, Patata?
Mon germá és a la presó.
—;Caramba! ¿y per qué, Badó?
—Per haver pres xacolata.

El mestre don Pere Maulas
tanta fam diu que tenia,
que fins várem notá un dia
que's menjava las paraulas.

Tan deixat era en Pau Poti,
molt conegut de la gent,
que un dia, tot de repent,
fins va deixar-se'l big 'ti.

UN CEBÀ

AUTOMOVILISME

El mètode més senzill per anar per carretera

en territori espanyol, és posarhi cremallera.

La nit de boda

FRANCAMENT, tinch de dirlos que l'irresistible Cupido m'havia pres de cap d'esquila. Va comensar per ferme patir, y vaig acabar per estar malalt. Un cop aixís, prou vaig mirar y remirar pera curarme, mes ni el Dr. Munyon (que diu que tot ho cura) tenia remey pera mí. En aquesta trista situació, hi vaig volguer donar fi, és a dir, me vaig casar.

¡Quín día més felís aquell! Ens várem casar a l'hora que surten las ratas-pinyadas, entre set y vuit: me vaig vestir de pontifical, el cotxe va portarnos a l'iglesia y allí, només dient "Sí pare", ja vaig tenirne prou; jo m'estava esperant agenollat, creyent que baixaria alguna cosa, quan sento al oncle que'm diu: "Vaja, noy, ¿qué fas?; aixecat que ja estás llest per tota una eternitat."

¡Quántas vegadas l'he recordada després aquesta frase!; però ¡cá!, allavors, res. Més content que si hagués tret la rifa, vaig sortir de l'iglesia fent brasset ab la dona, tot remenantme ab un meneyo y una cosa que feya fredat.

Com que ja era tardet, tirárem cap a la fonda, y allá, ab vintisís que éram a taula, ¿en volen més de gresca? Tothom cridava; el menjar se fonía a la boca igual que'l gel. El vi no estava may al mateix lloch. El mosso, que era castellá per més senyas, semblava una rata enmatzinada:

— Ep, joven, porte un xich de vino.

—¿Hará el favor de un escura dientes?

—Ajugue esto, que'l niño ha bezzado la ampolla.

Y aixís tot el sopar. Alló era un infern, mes no volía dir res mentres fessim broma.

Lo trist va ser que'l sopar s'acabá molt prompte. Allavors tothoms aixecá de taula, jo vaig pagar (aquell día feya de burro) y tots tirem cap a casa,

només que per fer l'amohinós despido.

—Que per molts anys disfrutin d'alegría eterna—va dir el primer.

—Moltas gracias, en vida seva—diguérem a coro ab la dona.

—Vaja, noy,—va dirme l'oncle, que és un home molt franch,—només te repeteixo lo de sempre:

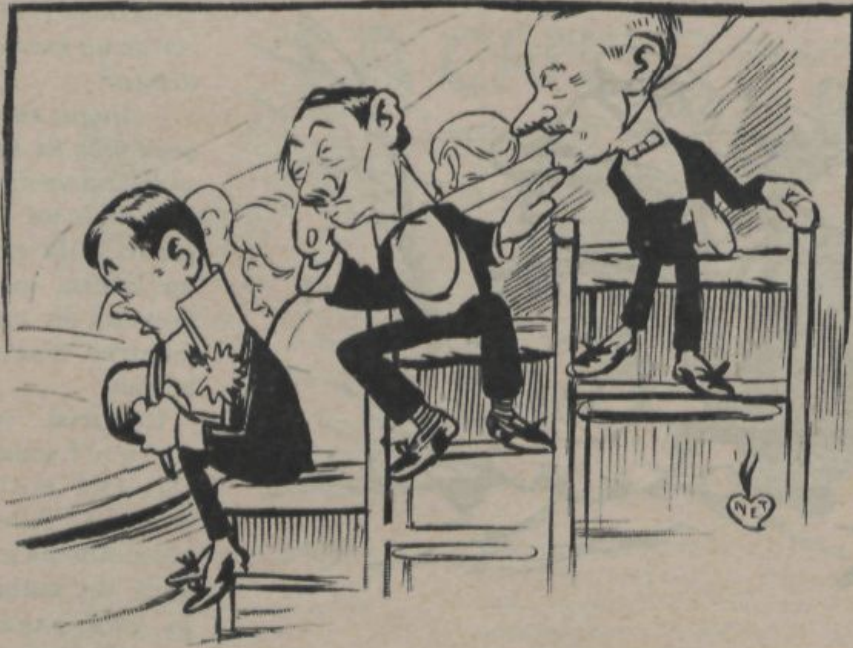
DISPUTA

—Lo que li dich és que li plantaré una bofetada al mitg de la Rambla.

—Donchs no me la plantará.

—¿Cóm que nó?

—No, senyor... porque no hi passo pel mitg... passo per l'acera.

AL PALCO DEN GIRONA

—No'm destorbi D. Manuel que escolto ab molt interés.
—¿Interés? ¿Quin, quin? ¿del cinch o del sis?

La casa ben arreglada,
forsa pa y cap garrotada.

El meu pare ja ho deya y lo que ell deya...

—Dit está —vaig fer jo.

—Eso é.

Y tota aquesta conversa la vaig sostenir fins a vintisis que eram.

Per aixó quan tothom va ser fora, tots (la sogra, la dona y un servidor) várem respirar.

Vaig caure assegut a una cadira en el moment que tocavan dos quarts de dotze a la Catedral, y jo, més mort que viu, vaig dir a la dona:

—Noya, si a la *mamá* (?) li ve bé, hauríam d'anar al llit.

—Ay, sí,—digué la sogra,—jo també hi vaig.

Jo, que no m'esperava tan bona resposta, vaig encendre una espelma y ab la dona anàrem al llit...

Devía fer poch rato que estavam adormits, quan de prompte un gran soroll ens despertá: al pany de paret ahont hi havia el cap del llit se sentían uns grans cops, acompanyats de crits feréstechs, igual que si hi haguessin mals esperits. Encenguí el llum y tot esverat, més groch que una metzina, vaig dir a la dona:

—Mercedes, ¿qué és aixó?

Y ella, no menos esparverada, va contestar:

—Ay, no ho sé; vés, míraho.

¡Recristina! Aquesta resposta, que ja m'esperava, m'acabá d'espantar, perque jo, senyors, la veritat, abans que tot, soch molt poch *fiero*. Mes, ¿qué fer? No podía pas dirli que s'hi anés

ella. ¡Si era la primera nit!

Revestintme de valor, vaig saltar del llit y encenguí l'espelma, mes la dona al veure que's quedava sola a las foscas, va dirme:

—Espérat, que hi anirém tots dos.

Aixó m'animá una mica. Ab un punxó a la má dreta y el llum a l'esquerra, vaig sortir del quarto seguit de la dona, que se m'agafava al cos, amagada derrera meu.

Els cops se sentían cada vegada més forts y els crits més grossos. Al ser al passadís, la Mercedes me digué:

—Ay, ay; sembla que tot aixó ve del dormitori de la *mamá*.

Jo, carregat de paciència, suhant com un pop, vaig contestar:

—Veyam, anem.

Tot caminant apoch apoch, arribárem a la porta de l'habitació. ¡Animo, noyl, vaig dirme a mi mateix, fent l'orsas de flaqueza. Y preparat el punxó, d'una empenta vaig obrir la porta. Un espectacle estrany se representava allí dintre:

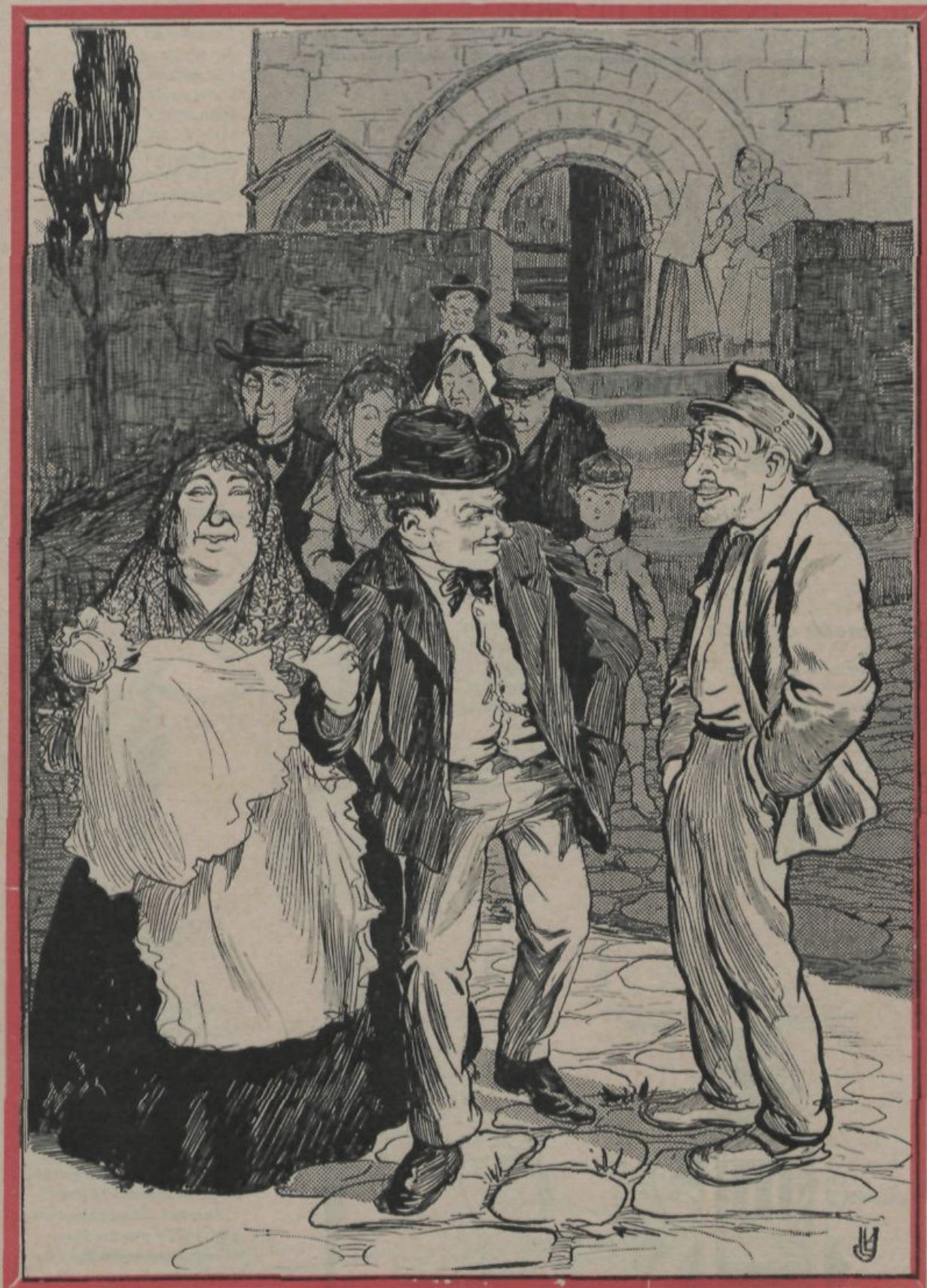
La sogra, dormida y somiant, tota escabellada, feta una furia, estrenyía el coixí, mossegantlo ab rabia, mentres ab l'espelma, a manera de ganivet, el punxava per tots costats; y tot aixó acompanyat de crits y exclamacions que més semblavan brams que altra cosa.

Várem parar orella a lo que deya y... ¡oh Deu del cell! no sé com no vaig caure desmayat.

—¡Pillo! ¡lladre! ¡murri! ¡poca-vergonya!—cridava la sogra—ja t'arreglaré jo si has d'anar a pendre café cada día, malgastant els diners de la meva filla! ¡Aquet nom de Pere que portas, deu ser den Pere Brut! ¡¡infama!!—Y vinga destrossar el coixí ab trompadas y més trompadas.

Devant d'aquest espectacle, vaig recordar per primera vegada la frase del oncle, me va agafar un tremolor a tot el cos, el punxó y el llum me caigueren de las mans, las camas me feren figa y vaig caure als brassos de la meva dona, exclamant:

—¡Ay pobret de mi! ¡quina furia m'espera! Fa tres horas que som casats y ja en somnis m'apallissa!...

SORTINT DE BATEIG

—¿D'ahont vens, noy?
—¿D'ahont vo's que vingui?
De ferme benchí'l nen.

—Vaja, donchs; ja és com son pare.
—¿Qué vols dir?
—Que ja és beneyt.

UN MODEL DE CRIADAS

—¿Que entén el rellotge, Tuyas?
 —Sí senyora, prou.
 —Donchs vegi quina hora és.

La rémora de casa

(Calamitatís et miseria)

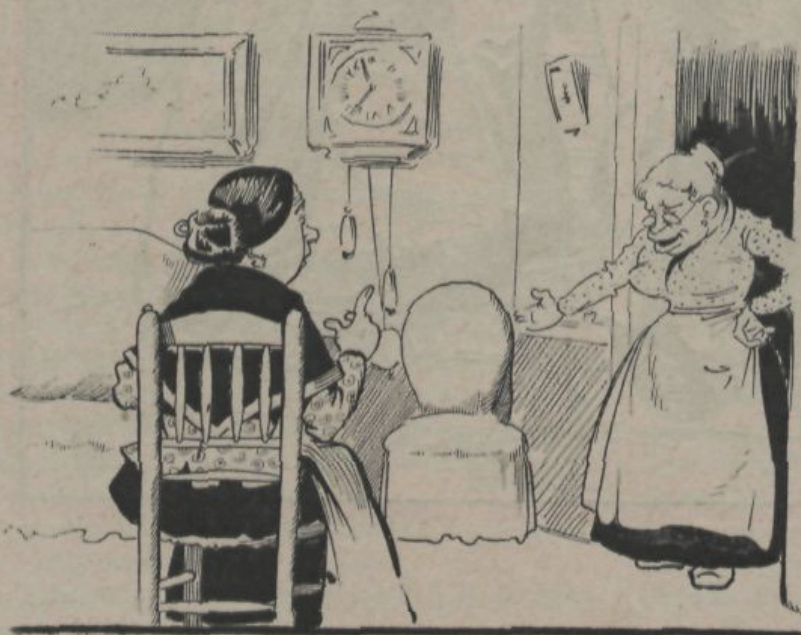
Baix el bras forsut y sech
 y la grapa malehida
 d'una sogra escarransida
 que és més lletja que un renech,
 fa tres anys visch intranquil
 aguantant mil porrerías,
 vituperis, picardías.....
 y en p'ena guerra civil.

¡Ah, si poguessin parlar
 las cadiras escoixadas
 que jauen arreconadas
 en ma pobra y trista llar!

Vaig entrar en aquell cau
 ple de goig y d'alegría,
 ple d'orgull y fantasia,
 com un rey al seu palau.
 Y ab pena que'l cor desgarrá,
 quan me creya estar al cel,
 una sogra impía y cruel
 va xafarme l' guitarra.

—¿Qué diable deu fer aquesta
 dona! Fa més d'un quart que es
 a veure quina hora és.

—Peró, ¿qué fa aquí assentada?
 —Espero que'l rellotge toqui.

veure'a de cos pr. sent
 baix la férula del Tato (1)
 s'aixecá corrents del llit
 y mogué tan gran xibarrí,
 que fins l'alcalde de barri
 va surtirne mitg ferit.

¡Si será del morro fort
 y quin genit será'l seu
 quan tan clarament se veu,
 que fins espanta la mort!

Rampas, tifus, calentura,
 gástricas y pulmonías
 y mil altrás malaltías
 que costan la sepultura,
 ja se sab, no li fan res
 y las passa satisfeta.

¿Morirse ella? ¡Repalleta!
 ¡El ruch d'un pobre pagés!
 Y com prompte's posa bona

Fosser.

per dolent que tingui'l mal,
jo crech qu'és més immortal.....
que la ciutat de Girona.

¿Vuy provar d'evitar gresca?
Sí, prou, altra feina hi há:
com que'm veu un tros de pa.....
m'está fent sempre la llesca.
¿Vaig al café? Mala cara.
¿Que vuy fumar? Llamps y trons.
¿Venen visitas? Rahons.
¿Estém sols? Crits y gatzara.
¡Disgustos y pesadillas
com passo, no'n vulguin més!
puig alló més que sogra... és
un Ravachol ab faldillas.
Y regany va y regany vé,
me deixa més ab tut
que'l pobre aucell'et caigut
a l'ungla del esparvò.

Una nit, a mitg sopar,
perque sogra li vaig dir,
me va donà un que sentir.....
que per poch no ho puch conta..
¡Quin negoci vareig fer
d'haver dit semblant paraula!
puig de cap a cap de taula
no hi quedà un sol plat sencer.
Y desde la escena crítica
d'aquell vespre desgraciat,
sa feresa m'ha obligat
a dirli *mamá política*.
Mes aixó de mí no ho logra
baldament morintse éstigui;
y serà, per més que digui,
sogra, sogra y sempre sogra.

No hi há medi ni manera
de posarli'l cap a tó;
fins donantli la rahó
se posa com una fiera.
¡Ara calculin vostés
lo que jo tinch de sufrir
si may la vuy contradir!
¡D'escándol no'n vulguin més!
Es un concert infernal
que jamay s'acabaria

LA PALMA

Més que beneir la palma,
lo que vol aquesta nena
és que arribi prompte l'hora
de menjá'ls dofsos que hi penjan.

quan vas parlant, parla a micas
ab tot el rostre vermellench.

Sense vergonya has de mirarme,
que la vergonya no dú en lloch,
no hi fa pas res que per parlarme
ho hagi de fer apoch apoch.

Jo soch aquí per escoltarte.
Digam, petit, ¿quina edat tens?
Veig que comensas a espantarte,
po'ser tampoch tu no m'entens?

si no fos la valentia
d'un vehi municipal.

Quan a crits s'esgargamella
els vehins prou fan muixoni,
y com si fos un dimoni,
tots fugen del costat d'ella.
Si se sent un noy plorar,
qualsevol el remey té:
en dient: «La sogra ve».....
al instant el feu callar,
Y fins el gat de la Sila,
quan la veu pujar l'escala,
disparat com una bala
vers la teulada s'enfila,
y com despert centinella
engega un fort *marrameu*,
que apar dir ab clara veu:
¡Fugiu, que puja la vella!

Jovincels que entre alegre rebom-
[bori

disfruteu de la hermosa llibertat,
com l'aucell de las telas escapat;
si algún cop la caboria del casori
cerca fervos passar el purgatori,
escolteu els gemechs d'un desgraciat
que de goig, si's trobava descasat,
ballaria a la punta d'un cimbori.
Sogra indómite, impia y rebregada
que tres anys m'has tingut fet un es-

[clau;
feréstech espantall de la mainada,
mala vella, enemiga de la pau:
ab quin gust, si't pugués veure pen-
[jada.
jo mateix aniria a clavá'l clau.

DOVA.

Bebé

Veig que caminas trontollant
boy mormolant alguna cosa,
ton petit ull és ben brillant,
la teva pose és ben graciosa.

Digam, petit, ¿quina edat tens
que veig ta boca ab xicas dents?

Ets ben menut y ja t'esplicas,
més tonto jo que no t'entenç,

Veig que de mí apartas la vista
y que tens ganas de marxar;
no vuy que fassis cara trista,
ves ab els noys si vols jugar.

Mon petit home tot callat
ha girat cúa y se n'ha anat.

XAVIER ZENGOTITA.

ELS PUNTS SOBRE LAS /S.

—Mira, noya: dos que's pegan.

—No, ¡cá! un que pega y un que reb... deus volguer dir.

Per por de l'orga

¡Vés si n'hi há d'homes al mon!

Donchs no n'hi ha cap de tan malsortós com se creu serho en Benvingut Ventura.

De primer de tot ja tingué la desgracia de néixer, fill únich, d'uns pares que eran massa richs. Aquesta malaltía que li encomanaren, ja la duyan ells, de neixensa, a la sanch, als ossos, o als nervis-- ¡quí ho sab ahont!--y venía a ser una mena d'atavisme que no feya llástima a ningú. De temps antich, del temps en que un reve saví den Benvingut,—escribent que fou d'un ministre de Felip V,—va ser enviat a Barcelona per cosas del Govern de Madrid y aquí esposá sa única filla ab el primer dels Venturas richs, tota la familia havia pogut ficar en tot temps l'olla gran dins de la xica a qualsevol hora del día y de la nit. ¡Ves si n'hi venía de lluny la riquesa a n'en Benvingut!... una riquesa d'aquellas que no perden, carregada y recarregada ab el guany d'una colla de generacions de richs que no havían fet altra cosa que deixar créixer els diners plantats pels avís y fruir de la cullita: una riquesa que cada vint anys trobavan gairebé doblada perque'ls Venturas may foren

disbauxadors, ni may si gueren més d'un a aprofitarsen. ¡Semblava un cástich de Deu! Cap Ventura tenía mes que un fill: cap d'ells hagué de fer hereu perque'ls cabalers no compareixian.

Las xicotas que's casavan ab un Ventura, ja'n podían ser de fortas y de joves, y tenir—de minyonas—la salut a dojo, y las galtas plenas de colors sanitosos y el cor d'alegrías: al cap de l'any de casadas, Deu els donava un fill mascle, y, després, prou. Tots els descendents del gendre d'aquell castellá del temps de Felip V, que,—menyspreuant las Indias—va venir a Catalunya a fer diners, no havían sabut sortir de l'ensopiment de la riquesa empedreida, y si cap d'ells tingué conciencia de lo trist que és apilonar diners que no donan alegrías, en Benvingut se n'adoná per tots.

De pares a fills, els Venturas s'havían encomanat la deria de fer casaments de conveniencia, d'aparellarse ab noyas que convinguessin a la familia, com si el fer casaments fos lo mateix que enriquir ab un exemplar nou una colecció numismática o un aplech de segells: però en Benvingut no s'assemblava de res als Venturas de las generacions mortas, y no volía casarse ab cap noya de las que de menudas, de molt menudas, ja saben que, quan els arribi l'hora, tindrán l'obligació d'enmaridarse sense amor ab el promés que'ls triarán els pares, lleig o maco, jove o vell, escullit pels altres per la sola rahó de la conveniencia. En Benvingut no hi creya en aquell comers, y duya ficada al cervell la deria de no casarse fins que trobés una dona que l'estimés de debó, y volgués ser ditxosa sent la dona d'ell, y no pas presumir de ser la senyora Ventura.

En Benvingut, al cap de molts anys de cercar, comensava a tenir por de que l'atavisme, de que volía deslliurarse, tingués més forsa que la deria d'ell.

Havía festejat a dotzenas de vegadas. Uns cops s'enamorava de donas somniadoras de quèntos de quitxalla, donas que'ls agrada passejarse a entrada de fosch y, sense sentir la voluptuositat d'aquellas clarors del día y de la

A MONTSERRAT

—Ah; ¿vos també viviu a Barcelona?
—Si senyor, al camp den Grassot.
—Jo al Poble Sec.

nit que's confonen en una abraçada, se posan tristes pera assemblarse a las enamoradas de novela; xicotas que, al pensar en el matrimoni, creuen que a l'espós, pera que no se li aigua-leixi'l romanticisme, tenen que ferli menjar sopa de crisantemas, y cors—rostits—de colomins morts d'anyoransa. Altres cops s'enamorava de senyoretas ricas que perden a grat-cient l'hora del festeig pel gust d'anar a presumir per carrers o teatres. S'enamorá de noyas menestralas, d'aquellas, mal aconselladas, que tan bon punt veuen un enamorat que fa cara de tirar pera marit, l'envían a parlar

nían, y que ni ella ni ell disfressavan la conveniencia ab el vestit de l'amor.

Un día li semblá que havia ensopegat bé. La criada que'l servía era jove y bona noya, hermosa y ben plantada, y, quan ell la mirava, la xicotat's tornava roja y tenia un tremolor que feya trontollar els vasos que duya a la safata. A n'en Ventura li agradava d'alló més aquella mosseta vergonyosa a qui may digué una paraula més enllá de l'altra.

Pera ell, pera la seva manera de pensar, no existían diferencias socials, y tant se li endonava emparentar ab gent d'upa com ab pobres de

solemnitat. Justament lo que en Benvingut volia era desfer una malla d'aquell reixat de riquesas que venía enxarxant a la seva familia: volía fugir dels casaments sense solta que's contractan en els salons plens de miralls, marbres y daurats, y de tenir que posarse casaca'ls vespres que anés a visitar la parentela. Y per aixó tenia'l pensament fixo en aquella minyona que'l servía tan agradosa, y quina hermosura y la salut que Deu li havia donat estavan a punt de ferla arribar a ser mestressa de la casa ahont fins allavors espolsava cadiras.

¡Qui sab lo que hauría fet en Benvingut Ventura si, un dematí, mentres bastía castells en l'aire, no hagués trobat a n'en Lluch Tristany, un companyó de grescas, qui, tan bon punt casat, s'havía fet fonedís!

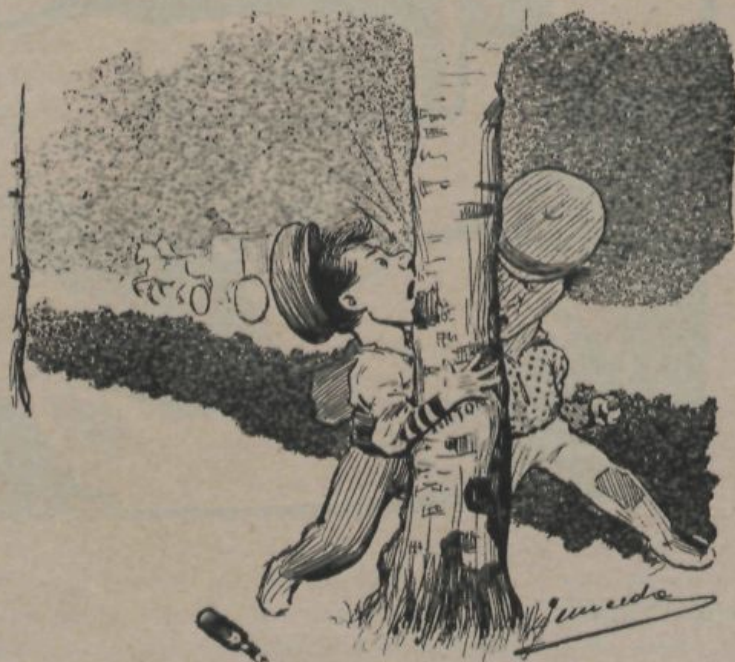

—¡Noy quin tronch!...

ab la familia, sense donarlos temps de que l'amor se'ls hi arrelí a l'ànima, y fent néixer en ells el dubte de si la simpatía que han llegit en els ulls de la xicotat, és sentiment amorós o afany de casori.

També s'emprendá de més d'una viuda; però las viudas l'esferehiren aviat, perque gairebé totes se decantavan a ser malpensadas, y son pocas las que saben passarse de retreure'l mort.

Y el pobre Benvingut Ventura, cerca que cercarás, semblantli mentida que, ab tantas donas com hi há al mon, no'n trobés una—no més que una!—pera casarshi tan bon punt coneguessin ella y ell que'ls génits s'ave-

—¡Aaay... quin tronch!!

Havían sigut molt amichs en Tristany y en Ventura. Tots dos eran orfes, sense germans y tenfan diners a l'engrós; ni l'un ni l'altre congeniavan ab els parents, y, lo mateix en Lluch que en Benvingut, duyan al cor el rampell de no casarse fins que coneguessin el mon. ¡Pobres infelissos!

Cercant experiència, anaren junts per salons y tabernas, per societats de bona fé y per cercles de disbauxa, y, confiats com noys,—avuy devant aquet y demá a reragarda; l'endemá guiant a l'altre, y seguintlo el company a ulls cluchs,—varen passar l'aprenentatge de la vida saltant entrebanchs y riscant perills, y no arribaren may a tenir la valentia de creures fadrins experimentats.

Una nit, en una societat de las de tres pasetas cada mes, en Tristany va trobarhi la seva minyona, vestida com una senyoreta, y ab el mocador plé d'

ELS ENTERROS CIVILS

—Mira, Carme, aquell enterro; va sense creu.

—¡Válgam Deu! Aná aixís al cementiri també és una bona creu.

PLANXA

—La trobo massa fardassa y ab la boca massa grossa,

molla d'ulls y escabellada.' —Donchs, miri... és la meva dona.

—¡.....!

olors. Y ell, que fins allavoras s'hauría donat de menos de ferli fer un tom de waltz pel passadís de casa seva, al véurela que no's quedava un sol ball en vaga, y que tota una colla de xitxarellos s'esbatussavan pera poder ferla giravoltar y demanavan tanda pera xiuxiuejarli a l'orella quatre paraulas enternidoras, va sentir una cosa estranya al cervell y una mena de rosech al coll que més semblava rabia que rancunia: rabia de veure com aquella xicota's gronxava satisfeta en els brassos d'una colla de poca-soltas que, si algún cop l'havían fet riure ab sas beneytadas, allavoras li apareixian

UN TRANQUIL

—Tu: ¿per qué no saludas a n'en Quim?
 —Perque és un ximp'e.
 —¡Que prim que miras! Jo be't saludo a tu...

tal com eran, ximples y sense modos, rebuscadors de cops d'efecte y acaparadors d'acudits dels altres. Si l'havían fet riure y s'hi tractava sense donarsen vergonya, era perque tots ells coneixían moltes xicotas y ab l'ajuda de las bestiesas d'aquells minyons en Tristany anava fent coneixensas. Però quan tota aquella bandada de pardals va posarse a voleyar entorn d'una dona que tenia'l niu en el mateix brancatge ahont en Tristany somiava amor, els poca-soltas varen semblarli més ximples que may, y ell se sentí, tot d'una, convertit en home serio. Ja no'l feyan riure els acudits llicenciosos dels companys de la *Societat*; massa que ho sabia ell que la seva minyona era molt hermosa; y, si no havia gosat donarli a entendre que se n'adonava, era per por de caure en la baixesa de no saber ferse respectar: prou que li hauría dit un enfilall de coses de comedia de las que agradan a las xicotas que'ls días de festa's gastan trenta céntims a cala pentinadora, però temía que, si comensava a desgranar el rosari, arribaría a la creu y no hauría acabat. Y, per aixó, a casa seva havia fet de senyor serio, y, per por que'ls ulls li fugissin del cap, aixís que la minyona se li posava devant, en Tristany baixava la vista. Però, al véurela que ballava ab tothom menos ab

ell, y que no podia donar a l'abast de tanta requesta com tenia, va entrarli una rabia tan forta que no li deixá forsas pera fer el dissimulat.

Lo primer que va acudirli al pensament fou despatxar la minyona aquell mateix vespre, aixís que tornés a casa.

Després va repensarse.

Al cap de dos mesos se casá ab ella, y es mudá de pis totseguit pera que'l vehinat no'ls critiquejés.

En Tristany nó tingué motius de queixa de la seva esposa: era amant, era bona, s'estalviava de parlar de lo que no entenía, y a taula no entelava ab l'alé'ls plats y els vasos pera netejarlos ab el tovalló, com acostuman els viatjants de comers y las mossas de cerveseria que tenen posada en hostals ab bruticia; no agafá fums ni's vestí ab flochs y colorainas, y ni va donarla per llessar diners. Però en Tristany no arribava a ser felís: ja congeniavan molt, ja, y ella havia sabut agafar posats de senyora, y feya esforços pera que'l marit no s'adonés massa de que la diferencia d'educació amenassava constantment allunyar a l'un de l'altre.

UNA TOPADA

—¡Ay... dispensi!!!

Tot era en va; en Tristany no era felís. Un'ombra ennuvolava'l cel de la seva vida, y aquet núvol—que feya soroll com si'ls trons hi balleessin per dintre,—eran las orgas, els pianos de maneta. Aixís que la senyora Tristany ne sentía un, eixía al balcó, y vinga tirar céntims als trinxeraires concertistas: y ella, que s'aburría al Liceu y fins s'aburría al Eldorado, al sentir un'orga ja era felissa, y els ulls li espurnejavan, y las camas li frisavan per fer *sarao*. Tot el carrer li coneixía l'afició y els vehins li deyan la senyora de las orgas; y també la coneixían tots els noys que guiavan pianos de maneta, y tots ells acudían sovint a donarli serenadas, fent tanta corrúa que sempre tenían d'esperar tanda. Y aqueixa afició de la seva dona desesperava a n'en Tristany; ell prou li havia prohibit que sortís al balcó; però ella,

que era obedient sempre, may va saberlo obehir en aixó, perque..... perque no hi podía fer més, no sabia resistir la forsa estranya que l'empenyía cap al balcó, y li duya com si ella fos sonámbula y caminés inconscientment. Y, quan las orgas se n'anavan, las seguía ab la mirada, abocantse a la barana, a riscos de caure al carrer: quan ja eran lluny y no las veyia ni sentía, es posava trista, com si las orgas se li enduguessin tots els seus recorts ditxosos y li deixessin anyoransas d'alegrías.

En Tristany, al trobar al seu amich Ventura, va esplicarli aquesta desgracia; y en Benvingut, per por de l'orga, no's casá ab la minyona que'l servía.

Y, cerca que cercarás, en Benvingut Ventura encara no ha trobat muller.

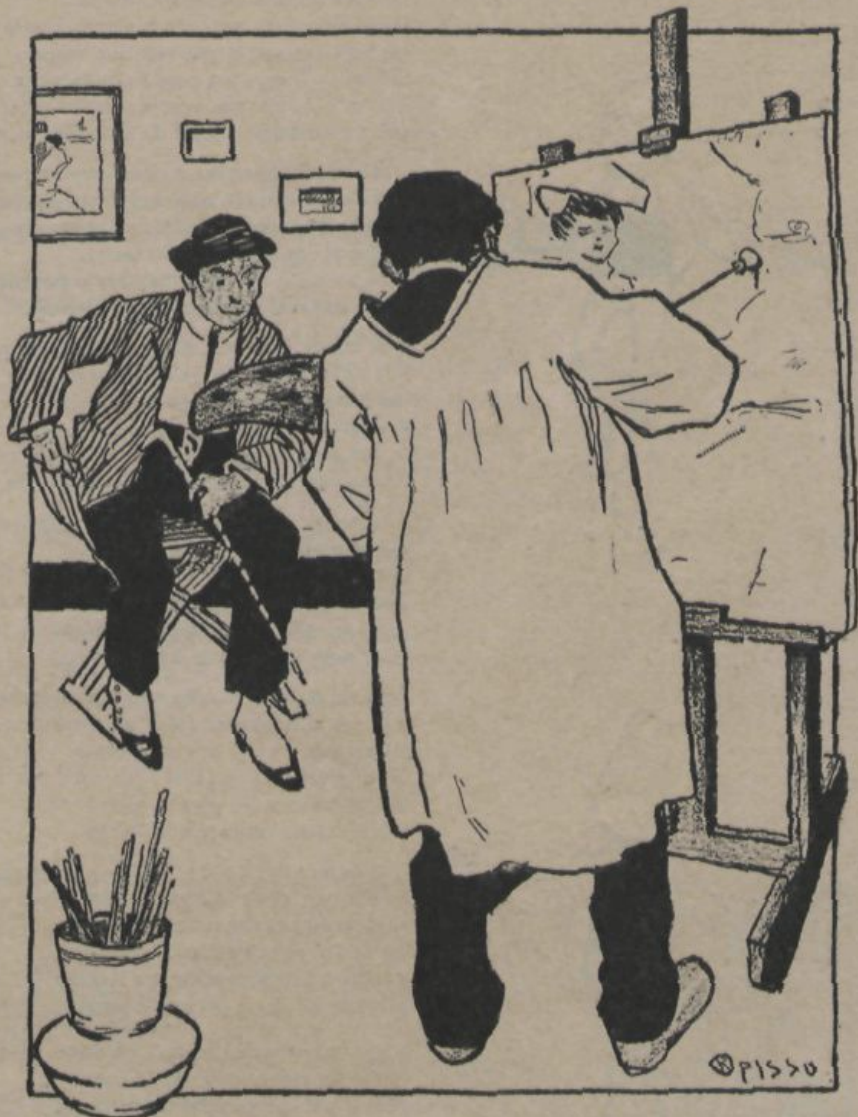
ENRICH DE FUENTES

Intima

Fullejant avuy el llibre de memorias dels vint anys, he trobat entre sas planas un pensament mustigat, verdader recort de ditxas passadas per no tornar, puix que al rébrel era jove y ara ja tinch cabells blancs. Al fixarme en ell, ma pensa de prompte s'ha desvetllat, y m'he sentit jove, alegre y enamorat com abans, en que del amor preveya tota la felicitat. M'ha semblat que assaboría la dolsor del tendre esguart de la jovincela hermosa que'l pensament me va dar y ab ell las sensacions verges del seu cor enamorat, y sas més bellas promesas que no havían de ser may desvanescudas, encara que visqués la eternitat.

Pensament que'l meu despertat arraulit pels desenganys: jo't guardaré com fins ara entre'ls fulls, per mi sagrats, d'aqueix llibre de memorias de mos juvenils esplays. Aixís que vingan els dias en que és goig sols el resar perque l'ànima s'anyora dintre'l cos aclapa at y vol tornar altra volta hont la vida és eternal, fullejaré aqueixas planas y, encara que mustigat, jo't faré tornarte tendre ab la ilusió dels vint anys, rosari de goig y penas que passaré ben constant y en el que l'únich misteri de gloria per mi serás.

SIMÓN ALSINA Y CLOS.

TECNICISMES

L'amateur. —¿Per qué no't dedicas a pintar historia?

L'artista. —No ho sento.

L'amateur (cridant fort). —¿Que per qué no pintas historia!

L'artista. —¿No t'ho dich? perque no ho sento, home.

LA SARDANA

Montserratina

¡Present!

Curts

Llarchs

MONTANYA AMUNT

Ja vinch, ja vinch, oh bella cinglerada,
 ja vinch de nou a proveir de vida,
 per mos pulmons no'm neguis l'alé d'aire,
 pera'l meu cor la fe que bé'l sustenta.
 ¡Pichs benhaurats, veins d'estels puríssims,
 l'enardiment que'm falta concediume!

Be us veig, turons, mes altra cosa cerco;
 ja m'alegreu, mes no'm doneu la ditxa;
 sou pera mi las guardias vetlladoras,
 mes no la joya en vostre sí guardada,
 sou qui forman el trono en que s'assenta
 l'Emperatriu que tot mon cor encisa.

Aire y dalit: a cada pas que dono
 m'apropro més y més afany ne sento;
 aire y dalit, que no hi val la feblesa
 d'un cos de fanch; és l'ànima qui atia,
 qui diu ¡avant! animat, que ben prompte
 podrás posarte als peus de ta Regina.

Fixos els ulls en vostra silueta
 crech ovirar en mitg els replechs vostres,
 oh bells turons, la pau per que sospira
 fa tant de temps ma pensa esbojarrada.
 ¡No m'hi enganyat, vostra mística flaire
 per fi ha esbargit el baf de mon que'm volta!

No m'ni enganyat, és cert que fantassiejo
 quan no vos tinch com ara a tret de vista
 y en somnis crech vostre viarany petjarne.
 Es ilusió, és somni, és fantasia,
 mes no me'n dolch ni may me'n penedeixo;
 no és pas real, però mon cor hi gosa.

Ja vinch, ja vinch, oh bella cinglerada,
 ja't tinch més prop, ja'ls flaires endevino
 del romani; dels boixos la verdura,
 dels aucellets la dolça xerradissa,
 de tas aromas la que més embauma,
 de ton serrat els pichs de més empena.

Ja vinch, ja vinch: m'apar entre las boiras
 del Monastir entrovirar la fàbrica,
 ja veig el Camaril; oh cor, esbérlat,
 avia'l sentiment, frueix, nodreixte.
 ¡Sagrari de la Fe és lo que admiras,
 és l'estoig virginal de nostra Perla!

¡Aire, dalit! ¡Donchs que és aixó que passa?
 ¡ah... és el Progrés!... al fi nos hem de veure:
 ell parará, y en lo preuat recinte
 no hi entrarà; jo sí, fins a las gradas
 del trono sant no pararé, y de joya
 llagimejant adoraré a la Verge.

Ja he arribat a port, l'ancla y en terra,
 bufi'l mestral de la impietat, trontolli
 el mon en pes mogut per els sectaris
 no podrà pará'l sol en sa carrera;
 y jo assí dalt propet de ma Regina
 prenent alé de fe encoratjadora.

¡Oh mil mercés! mercés us dono, Mare,
 esplet de vida y de misericordia,
 dolzor pel cor y esluvi d'esperansa
 puig m'haveu tret de mon ignot desterro.
 ¡Sols assí dalt mon cor frueix dolcesas!
 ¡Sols a sí dalt respiro aire de Patria!

Puntejantla

Llestos

Servidor.

—¡¡Ay!!
—¡¡Oh!!
—¡¡Fugiul!!
—¡¡Socorro!!
—No tinguéu por.

—¡Em fa riure, senyora Marieta! ¡No tinguéu por! y vosté está tremolant com la fulla al arbre.

—Pujéu aquí a la taula y apretéuse bé las faldillas.

—¡Quin sustol!

—¿Qué passa? ¿que's cala foch?

—Ay Pepet... a mi encara'm va'l cor... estavam planxant tranquilament quan ha entrat una ratassa a la botiga...

—¡Vatúa'l mon! ¿per una rata tant soroll?

Jo ara despatxava mitja lliura de betas sevillanas, sento aquet bullit, y está clar, pensant que al menos es tractava d'una catástrofe com la del "Diluvi Universal", deixo las betas a mitg pesar, agafo la forqueta de tancar la porta y cap aquí falta gent.

Ara venen tots espantats l'ataconador del 6 y el botiguer de la cantonada.

—¿Qué hi há?

—¿Qué és aixó?

—¡Ca! La senyora Marieta y aquestas noyas que s'han espantat perque han vist una rata.

—¡Jo que'm pensava qui sab que! Quan he sentit aquells crits desseguida he conegut que sortían de cala

planxadora, y com que podía ser cosa d'algún lladregot, he agafat el metro de sobre'l taulell.

—¿Y no té por, senyor Cosme, de sortir al carrer ab aquet metro?

—¿Qui, jo? No n'he tingut may de por. ¡Una vegada vareig donar una tunyina a un murriot que m'havía afanat de la porta dos mocadors de seda! Quan va venir el municipal, ja'l va trobar lligat y tot.

—¿Y se'l va emportar pres a n'ell tot sol?

—¿Y donchs?

—No devía ser ab aquet metro que li va pegar, perque'l municipal hauría tingut de fer dos detencions. ¿Que no veu que aquet metro és curt de talla? ¡Si tot lo més fa quatre pams y mitg!

—¿Sabs que ets molt ase, Pepet?

—No s'enfadi, senyor Cosme, és que aquet minyó sempre gasta bromas.

—¿Gasta bromas? Encara no las gasta prou depressa que veig que sempre n'hi quedan de poca-soltas. ¿Que li agradaría a vosté que li diguessin, per exemple, que ven com a calsat de xarol sabatas de paper de fumar pintat ab tinta xina?

—Bueno: ¿per qué havém vingut aquí? ¿per enfadarnos o pera donar auxili a la senyora Marieta planxadora y a las sevas simpáticas súbditas? ¿per aixó últim? donchs arriba. ¿Ahont s'ha amagat la rata?

—S'ha ficat darrera'l fogó de las planxas.

—Ataquém al fogó, donchs. Vos, com que havéu vingut sense *armas ofensivas*, agaféu aquella escombra del recó. Té, ja hi há la porta plena de badochs.

—Sobre tot tingan compte que no s'enfili aquí a la taula.

—Vos ab la escombra burxéu per darrera'l fogó; jo'm posaré aquí y quan surti ¡cop de forqueta! Vosté, senyor Cosme, es coloca un xich més enllá y si jo no la toco vosté li clava metrallada.

—¿Qué vols dir metrallada?

—Hòme, un cop de metro.
 ¿Tothom ocupa'l seu punt? donchs... tarrá... tararí... atach ¡ja surt!
 —¡Clávali!
 —¡Apa, senyor Cosme! ¡macatxo! ¡s'ha escapat!
 —¿Cap ahónt?
 —S'ha ficat entremitg d'aquell munt de fustas d'aquell recó.
 —Jo quan he vist que s'amagava li he tirat l'agafador de la planxa.
 —¡Si l'arribas a tocar la desgracias ab un cop d'agafador! Aquesta Rafela'n-té unas...
 —¡Verge Santa, que grossa és! Al menos la cúa solzament ja fa tres pams.
 —Alsa, boja.
 —Y ara, Deu ens en quart que mossegués a n'algú. Com que's veu perseguida deu estar mitg rabiosa, ¿veritat, Pepet?
 —Ja ho crech. Figureuvos que fins l'havém feta sortir de fogó.
 —¡Rafela, tingas cuidado, que estás trepitjant la petxera del *daputat pruvancial* del número 18, y tu *oju*, que ara mateix per poch trencas el quinqué d'un cop de cap! ¡Ay senyor, y quins perjudicis em portará aquet reptill!
 —No s'espanti, senyora Marieta, que aviat será nostra.
 —Apa noys, á ver si hacéis un poco de pas.
 —Senyor Cosme, amagui'l metro.
 —A veure si't donaré una nata.
 —¿De punxa?
 —Si, ja ho veurás si será de punxa.
 —¿Qué hace V., senyora Marieta, con las noyas aquí encima la taula?
 —¡Ay, senyor Dumingas! Ens corra per la botiga una mala bestia de rata que no podém cassar de cap de las maneras.
 —¡Ja, ja! ¿Toda esta chent está aquí por una rata?
 —Mire ostet, ahora se ha ido a amagar entre medio d'aquellas maderas del rincón. Me parese que nos hará vert la madrina.
 —El senyor Cosme d'ensá que la modista de dalt té aquella aprenenta aragonesa, ¡fa uns progressos en el castellá, que esparveral
 —Es decir que s'ha amagat ahí dentro.
 —¿Ve ostet aquell bulto negro del fondo de todo?
 —Yo veo todo el fondo negro.
 —No hombre, miralo bien.
 —Todo lo veo negro.
 —¡Que es astraño que no lo veyal
 —Repito que todo lo veo negro.
 —Donchs vosté deu ser *pissimista*, si tot ho veu negre.

—No Pepet, soy riojano.
 —¿De debó no veu un bulto al costat d'aquella fusta més prima?
 —Calle, ahora lo veig; como *quē* estaba un poco enlluernat. ¡Si no fuera por el soroll!
 —¡Ay Dumingas, per favor! no's posi la má al *ravolva*, que'm fa posar pell de gallina.
 —No se esmere, senyora Marieta; ya veo que lo que hay que hacer aquí es ver si la puedo *ende-vinar* con la punta del sable.
 —Miréu a n'en Dumingas; com que gasta aquet bigotás ab punxas, ara, aixís, *cuan la espada en la mano*, sembla que vagi a recitar una tirada de versos.
 —Pepet, tu siempre estás de gresca.
 —Ya lo puede ostet volvert a *dessirlo*. A este todas le ponen.
 —A ver si la encertaré.
 —Prenguí bé la puntería, senyor Dumingas.
 —A la una... a las dos... a las tres! ¡ya está! ¡ya la he arraplegat!
 —¡Ay gracias a Deu!
 —¡Aquí... no te escaparás, no!
 —Que és estrany que no xiscli.
 —¡Pa chisclar está la pobreta!
 —A véurela.
 —¡Miréu! ¿qué es esto?

—¡L'agafador de la planxa!
 —¡Ja, ja, ja! No s'espanti, Rafela; quan vingui'l seu sant, jo n'hi regalaré un que será copia del que usa la planxadora del Sha de Persia.
 —Vosté sempre té de dir tonterías.
 —¿Y la rata?
 —Debe estar amagada aún. A ver, vayan trayent las fustas con precaución.
 —Cuidado, Dumingas; ara no'm clavi un cop de sable a mi.
 —No tengas miedo.. ¡Redimonche! ¡Quien sabe a estas horas por donde se paseja la senyora rata! ¡Si hay un forat en este recó que parece la entrada de la gruta del Parque!
 —Deu ser el niu. Tindrém d'avisar al paleta.
 —¡Cuando digo que todo me sale al revés!... ¡Fora de la porta, chicots, *quē* aquí no ha pasado res!

DIAGNOSTICH

—Aquet senyor té una reconada.
—Si fa 6 dias que pren medecinas y no menja.
—Oh, és que té una reconada... de medecinas.

Els amichs donan fatichs...

UÉ tal, senyora Vicenta?... entri, fassi'l favor... No'm creya que fos vosté.

—Ja veurá... he pensat, ara que surts de missa, puja a donar els días a la senyora Pepa.

—¿Que no vindrá cap al tart?

—No ho crech; havent vingut ara...

—Ay, si que'm sab greu, perque precisament a n'aquella hora, és quan fem un xiquet de bromal...

—Molt li agraeixo, però aquestas diadas sempre un té convidats... y vosté ja sab que no soch doná de cumpliments...

—No ho cregui, y més aquest any que hi haurá sols la familia... Com en Climent encara no's troba del tot be, hem determinat, com de costum, passar una part de rosari, y després de cantar els goigs a Sant Joseph, menjar un xiquet de crema y sucuar uns quants secalls ab malvasía.

—Sent aixís, potser m'aními.

—Y está clar, cada any l'hem tinguda... no faltaria més, em semblaria que no és el meu Sant. ¡Ah! y mil gracias de la crema.

—No digui aixó, senyora Pepa, que no val la pena; lo

que'm fa por és que's va gromullar una mica, perque la minyona, xerrant ab la del pis de donya Quima, va deixar de remenarla.

—¡Aixó qué hi fa!

—Escolti, ara que ningú'ns sent, voldria dirli dos paraulas.

—Ja sab que pot disposar; digui, digui.

—Estich molt incomodada ab la seva minyona.

—¡Qué'm diu! ¿Que potser n'hi ha fet alguna?

—Es sobre del escándol d'ahir tarde. ¿Que no n'está enterada?

—¡Ay filla, cregui que no'n sé res! Justament vaig sortir per anar a comprar els secalls, perque si no hi va una ¿sab?... entre que son prou dolents, y el pes que no és prou just, no's pot obsequiar a ningú.

—Ara'm sab greu haverli dit. Jo'm pensava que'n sabía alguna cosa.

—No, senyora, al contrari, espliquis que vuy sapiguer lo que va passar.

—A l'comensament, una servidora tampoch hi era, mes quan vaig sentir aquells crits...

—¿Es a dir que va ser fort?

—¡Nome'n parli! era un mercat de Calaf: procuri sapiguer per la seva minyona...

—¡Ara mateix! ¡Rosa!... ¡Roseta!...

—¿Que'm cridavan?

—Escolti, vegi qué diu la senyora.

—Digui...

—Es vosté la que ha d'explicar la causa del escándol d'ahir tarde.

—Perque, a dir veritat, no voldria que tornés a passar.

—¿Que vol dir

SERVEY DE PLATA

—Tanmateix faria goig ab el gorro de la senyoreta.

potser l'escàndol que hi va haver a n' el cel-obert?

— ¡Vosté dirá, donal... sembla que vingui de l'hort.. Espliqui clar lo que va succeir.

— Donchs, clar y net. A mi no'm dolen prendas, perque puch dur la cara molt alta. Y si no vol que torni a pas-

ENTRE PLEGADORS

—Aquest ofici dona gust; encara no't posas a treballar, ja plegas.

sar, jo li donaré'l remey.

—¿Sí?

—Despatxi vosté a l'Agneta y dongui ordre a n'els porters de que's fiquin la llengua a la butxaca, y veurá quina quietut hi haurá a n'aquesta escala.

—¡¡Que diu aral! ¿L'Agneta?

—La mateixa, perque és una poca-vergonya, una poca-solta y un cap ple de gallarets. ¿No ho volfa sapiguer? Donchs ja ho sab.

—¡Reina Santíssima! ¿Sab que és molt mal parlada?

—¡Fassi el favor de no maltractar a ningú!

—Vosté ha comensat per maltractar a l'Agneta.

—Si ja ho sab; si ahir jo li vaig dir a la cara. Créguim, no se'n fihí, és una gateta maula.

—No és mal sastre'l qui coneix el panyo. Sá-piga, donchs, que és una bona noya.

—¿Sí? ¡Ara vegi! Lo que és una gandula. Quan bombo, cada tarde, espera que pugí l'aigua, y quan veu que estich distreta, obra l'aixeta del seu dipòsit y em fa omplir, sense jo sapi-guerho, tot lo que li dona la gana.

—¡¡Quina mentida!! ¡No se la cregui, senyora Pepa!

—¡A ne qui diu mentidera! Si ahir fins vaig

¡OH, ELS SPORTS!

No hi ha dubte que'l *foot-ball* és una cosa molt bona que distreu, que tortifica... y sobre tot *desarrolla*.

UN HISENDAT

- ¿Qué tens al coll que hi portas mocador?
- Res no hi tinch; per aixó me'l tapo.
- ¿Qué vols dir?
- Que no tinch ni coll pera posarmhi.

—Calmis, donya Vi-
centa. Cregui que jo
sempre l'avisó.

—Ja pot predicar,
senyora Pepa, com no
té cap ni centener...
Y sino, digui, vosté
que tant crida y diu
que las xafarderas
som las senyoras, ¿qué
li han fet las noyas de
la senyora Paula per
maltractarlas tots els
dias?

—¿Jo? Vaja, ja li
han carregat els neu
lers.

—Sí, senyora, sí,
vosté... ¿Que's creu
que no tinch orelles?
No passa día que no
las maltracti diéntlas-
hi maniquis, capsas
de colors, mostruaris
d'estampats, prestat-
ges de perfumería...

A LA MAISON DORÉE

—¿Per po-tres, que vol pastas secas?

—¿Cóm secas! Me sembla que per deu pessetas ja las poden donar del día.

sapiguer que havia omplert una banyera pera
pendre banys d'assiento.

—¡Ay, bona nina, encara'm faría sortir de
test! Aixó li deu haver dit aquell soldadot del
quart pis. ¡Vaya una pessa si fos d'or.

—Cuidis de vosté.

—¿Que no la sent, senyora Pepa?

—Roseta, tingui cuidado com parla. La se-
nyora...

—¿D'aixó'n diu una senyora? Si fa poch temps
que venía fruita a plassa.

—¡Jo'm feriré!...

—¡Roseta, prou!...

—Si a n'aquesta escala'ls veins es cuidessin
mes de casa seva, no passarian aquestas xafar-
derías.

—Y sobretot si no hi haguessin minyonas tan
desvergonyidas.

—Si m'ho torna a dir li estampo'ls cinch dits
a la cara.

—¿Que no ho sent, senyora Pepa? ¡Ay, a mi
m'agafa alguna cosa!

—Pórtili un secall ab una mica de vi bo y
veurá com li passa... Tot aixó és debilitat. Com
que no menja per poguer dur mantellina...

—¡¡Roseta, li he dit que prou!!

--Qué comensi ella a donar l'exemple. ¿Que's
creu que perque soch pobre m'haig de deixar
maltractar?

UN DESENGANYAT

—Miri: estich cansat de probar remeys. ¿Vol fer el favor
de mirar si ab el canó granifugo em pot curar aquesta ma-
leida granellada?

DEL NATURAL

*El mosso (cridant).—¡Un xop!
El parroquí. —Ja m'han vist.*

sí, ja'm pot mirar!... y altrás cosas que'm callo, per prudencia.

—No s'acalori, donya Vicenta. ¿Vol pendre un xich d'aigua-naf?

—¡Moltas gracias! Mes hi há cosas que sublevan.

—¡Ja veu quin disgust de donarnos en semblant diada!

—Fugí, dona, si no duen estimació ni a la camisa que portan.

—¡Qué tants romansos! ¿Que'ls deya res? ¿No son vostés qui m'han cridat? Y donchs, á vivir.

—Encara vol tenir rahó. ¡Y que d'aixó'n diguin minyonas de *disset pessetas y mitja!*...

—Quan me las pagan.

—A casa sempre ha cobrat.

—Sí, mes devegadas venen ab retrás com els trens de festa major.

—Créguim, se las té de tractar a vaqueta.

—Miris si vol res més desagrahit. Aquet dematí, quan m'ha felicitat, li he donat una pesseta, y ara diu aixó.

—Sí, perque no la podían fer passar perque era molt foradada.

—¡Surti d'aquí tot seguit! Si avuy no fos Sant Joseph ja li explicaría un quènto.

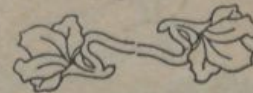
—¿A mí? No me'n té d'explicar cap. Ja veu-

fassi cumpliments... ja sé ahont és la porta... Vaja, que passi un felís día.

—(¿Ah, sí? Després que per culpa teva m'hi quedat sense minyona, ni sisquera per compliment m'has ofert els teus serveys?... Espérat que no't farán mal ni els secalls ni la crema: primer la llesaré. ¡Senyor Deu me perdó! Ja és ben cert aquell adagi que diu:

«Els amichs donan fatichs,
tant si son pobres com richs.»)

SANTIAGO BOY

¡.....!

Lluny de tu sento una cosa més estranya que un gripau; perdo la son y la gana, y estich frisós, no tinch pau; tan aviat rich com ploro, estich bo y estich malalt, res del cos me doloreja y tot el cos me fa mal. No te'n vagis, que t'adoro, ta ausencia és un entrebanch. ¡Vina, cuyta, dolsa prenda, vina a mi, bitllet de Banch!

VIROLET DE SANT GUIM.
(Roger de Llúria)

rá, fássim els comptes y busquis lo que més li convingui.

—¿Es a dir que és vosté qui'm despatxa?

—Aixís podrá estar més tranquila. Ab el seu permís vaig a arreglar-me la roba.

—'Bueno, senyora Pepa, jo també me'n aniré perque si s'ha de fer el dinar ja se li ha girat feina.

—¿Y em deixa?

—A la tarde ja vindré ab las nebotetas a tastar la crema y a mullar un parell de secalls abmalvasía. No

La pega d'un artista

(D'un llibre de memòries).

L taller—un taller esquifit d'artista pobre—se banyava en las ombres del capvespre. L'artista, inmòvil davant de l'obra comensada, bregava pera veuren las qualitats y els defectes, planyentse ab el seu company, el poeta, de que tan aviat hagués fugit la llum, fentli la traidoria de deixar-lo en plena febre creadora.

Ab tot, va dir de sobte mitg rient:

—¡Ba! deixemho córrer... ¿Qué n'hauria tret de tenir més llum si tampoch tenia més quartos pel model? —Y es va palpar la butxaca de la hermilla, afegint:—Aixó dels models és un mal de cap. El millor día las empench ab el paisatge y no faig may més altra cosa... Si res més nó, tindrè'l model franch...

—...¡Y algún cap nou per tornal—va esclafir una veu desde la porta del taller.

Y va entrar com una ventada un company del artista y del poeta.

—¡Ola, Manel!

—¡Quant de temps sense veuret!

—Desgracias de paisatgista, noys... Avuy és el segón día que surto de casa, després de barallarme més d'un mes contra una pila de nyanyos que si'm descuido'm portan al cementiri.

—Però ¿qué té que veure'l paisatge ab la teva malaltia?

—Molt... Més ben dit, tot.

Y, asseyentse sobre un escambell que va entrebancar-lo, en Manel va encendre un cigarret y va comensar a explicar-se.

La feta havia sigut de las més grossas que li havían passat durant la seva vida d'artista. Encaboriat ab la deria de portar un quadro a la exposició que's preparava a la capital, havia agafat un día un gran bastiment, hi havia clavat ell mateix la tela y, carregat ab tots els estros, havia sortit a fora, desafiant la ardentor de la mitgdiada y els raigs del sol que devallavan a la terra com si siguessin de plom fos.

Ab tot y que encara no havíam entrat al bo del istiu, la xafogor era tan forta com en ple juliol... Per aixó, tot fent camí, l'artista suava... suava com un matxo de fadiga que portés càrrega doble. Mes, engrescat ab l'obra d'art que somiava, seguía avant, sempre avant, vorejant el riu que baixava molt magre y escanyolit de resultas de la gran sequedat que regnava.

Va caminar molt—al menys duas horas—sense trobar un punt de vista que'l temptés, fins que, per últim, se va resoldre a atravessar el riu. Descalsarse, afegir a la càrrega que duya las sabatas y els mitjons y ficarse a l'aigua, va ser obra d'un moment.

—Us dich, minyons—va exclamar aquí'l narrador—que no 'm vaig penedir de la pensada. ¡Quín quadro al arribar al altre costat! No heu vist res més fi de color ni més elegant de linias... A primer terme, a la dreita del riu, un prat ab un grupo d'arbres blancs magnífichs... més enllá, formant com una franja horisontal, una roureda... al fons, una corrúa de montanyas d'uns tons clars, platejats, harmoniosos...

y el tot banyat pel sol, que donava a las fullas cada daurat y cada lluisor que feya perdre'l mon de vista. Era un paisatge *cayo* de debó. Tant, que ni'm vaig torbar a posarme'ls

CURSILERIAS

—Muy bien, muy bien: es ustet la sirena de los salones... Llega ustet a todos los agudos y por haber.

mitjons y las sabatas, sino que sense perdre temps, arreglo'ls trastos y em poso a dibuixar ab una febre que semblava que no havia de serhi a temps: ratlla de carbó per'quí, ditada per'llá... Vaja, que'm trigava a comensar de posar color... Un cop vaig tenirho dibuixat, me trech els pinzells de la butxaca, obro la capsa, agafo la paleta... y m'adono de que'm faltan el blanch y el groch brillant... Vaig agafar una enrabiada de cal ample, però com que no hi havia remey, vaig pendre paciència... Plego, deixo'l quadro, el tamboret y el caballet a una casa de pagés ab la promesa de que quan el quadro fós acabat ja'ls hi pagaría la molestia, y pico velas cap a casa... Al endemà, després d'assegurarme de que no'm faltava res, vaig tornar a pendre un altre bany de sol y a la feina s'ha dit... Aquell día tot vá anar bé y vaig deixar el quadro preparat... Al día següent hi torno, y tot com una seda;... al altre igualment... y aixís vaig seguir fins als cinch días justos, que se'm va presentar un encàrrech urgent, y, com que eran diners segurs, vaig deixarho per uns quants días... Ja'm recava, perque hi estava engrescat de debó... però l'encàrrech era feina pagada, y considerant que'ls tubos y els pinzells y la tela no ho donan de franch, vaig resignarme. ¡Ni may que ho hagués fet, vatúa'l mon dolent!

Aquí'l narrador s'aturá un parell de segons, va donar algunas pipadas al cigarret, y després de fer caure la cendra ab la punta del dit xich, va continuar:

—Vetaquí que, quan vaig tenir l'encàrrech llest, torno agafar els estros y riu amunt altre cop... ¡ab uns ánimos! ¿Quí és que no'n té després de cobrar una vinticinquena de naps?... Pel camí jo anava pensant: ara, ab quatre o cinch días, acabarás el quadro... Posemho a cinch días;... afegimhi dos per posarhi march; un per enviarlo a la capital del Principado... y vetaquí que hi arribará tres días abans d'acabarse'l terme d'admissió. ¡Mal terme vaig tenir! Arribo a la casa hont me guardavan els trastos y trobo tancat... Busca d'aquí, roda d'allá, mirant si veyia l'amo o la mestressa, y naranjas: no's veyia ningú. Al últim va comparéixer ella, y aixís que'm va veure, va dirme per tot *Deu te quart*: "Ja pot treure tots aquells estros y endúrse'ls." "¿Y aixó?" vaig preguntarli. "¡Ves si no ho podia dir que alló embrutava" va contestar... Va obrir la porta, va treure caballet, quadro y tamboret y va tirarho per terra. "¡Qué feu!" crido jo desesperat... Y ella, ensenyantme unas calsas de criatura totas empastifadas de color, va remugar entre dents: "¡Unas calsas tan bonas, que justament aquell día'l menut las havia estrenadas! ¿Veu per culpa de vosté?" Jo vaig ensenyarli el quadro mitg esborrat, ab el bastiment tot fet malbé: "¿Veyéu per culpa vostra?" ¡Qué vaig haver dit! Se'm va posar com una furia... ¡Me'n va dir de fástichs!... Si no arriba a ser una dona, la escanyo... Per fi, vaig compondre com vaig poguer el bastiment y la vaig deixar... Però encara no acabavan aquí las desgracias: arribo a lloch, y allavoras si que'm vaig enfurismar de valent! Del grupo d'arbres blanchs, lo principal del quadro, només se'n veyan alguns sochs per terra... Vaig agafar el quadro y el vaig trepitjar. Però com si encara no n'hi hagués prou, d'entre mitg d'una colla de pagesos que estavan serrant y fent estellas, va

RECORT DE L'ANY.—LA CREMA DE BOSCOS

—Ara si que no podrém anar a cullir bolets.
—Al contrari, ara'ls cullirém cuits a la brasa.

sortirne un marrech que'm va venir corrent ab la embaixada de que'l seu pare li havia dit que li dongués quartos per comprar unas calsas novas. "Digas al teu pare — vaig fer jo — que aixís li caigués al cim del cos una pluja de florncos que no hi valgués tot el diacalón de cal apotecari. Y tu, si'm vols creure, coménsaten d'anar perque encara rebrías." Al sentir aixó, se'm va posar a córrer cap als altres, bramant com un bestia que jo'l volia pegar. Allavoras els pagesos venen cap a mi, cridant al bailet que no tingués por, que ells ja m'arreglarían, y se'm tiran al cim com uns desesperats... Eran quatre contra d'un y per més que vaig fermhi fins ab el caballet, varen deixarme com nou... Mireu... encara duch senyals...

A LA DROGUERÍA

- Dónquim tres unsas de café.
- ¿Molt?
- ¿No li dich? Treces unsas.
- Vuy dir si'l vol molt o en grã.

groixudas, ne passen molt sovint... massa sovint... M'he trobat a tenir de fugir d'un poble, ape-dregat com Sant Esteve, perque m'han prés per investigador de contribucions o per agent de cédulas... M'he vist perseguit per un bou que m'ha fet malbé'l quadro comensat... La mar de desgracias... ¡Y encara hi há gent que troba cars els quadros! Jo, a tots els que poden ferho y no'n compran, els faria anar sempre ab la vista tapada perque no son dignes de veure la llum. He dicho.

-¡Bravo!—varen cridar quasi a la una els dos companys del narrador.

Y va ferse mestre del taller el més absolut silenci.

Las ombras d'abans s'havían convertit en espesas tenebras... Ni una nota clara que las animés, ni un moviment que las hi dongués vida...

-¿Sabeu qué pensava?—va dir de sobte l'amo del taller.

-¿Qué?

-Que aquet, que tira per escriptor, en fes un article de tots aquets romansos. Per vergonya dels que, teninhi obligació, no protegeixen l'art ni'ls artistes.

Y el pobre paisatgista va arremangarse un bras fins al colze y va tréures l'ample bolet, per ensenyar las marcas dels patachs.

-¡Que bestias!—va dir al véurelas el poeta.

-Jo hi hagués estat,—va afegir l'altre pintor, que era sapat y robust com un súf.

-¡Tantdebó! Lo que és si arribo a ser ab un altre, no m'hauría pas rendit encara que m'haguessin trinxat... Però, sol com me trobava, vaig haver de escapar-me com vaig poguer... De modo y de manera, que vaig tenir de travessar el riu, atiat pels rochs que mentres fugía m'anavan engegant aquells cafres... Conteu lo que'm va costar la festa: la pell feta malbé de varias bandas, la pérdua del caballet, el tamboret, el bastidor y la tela, que va anar tot trencat a la meva esquena y després riu avall; uns pantalons, perque'ls que duya no'm serveixen; cinch días de feina y la ilusió d'acabar un quadro del que n'estava d'alló més content... Ara, feu el favor de dirme quinas ventatjas té'l pintor a fora... Y tingueu en compte que de fetas semblants a n'aquesta, encara que no tan

UN PORTER AIXERIT

- Quim: ¿Sabeu qui és el tranquil que omple de vidrets l'escala?
- Soch jo mateix, perque aixís s'espantlan més las sabatas.

NOTA DE L'ANY

—¿Qué és aixó, guardia?
 —Nada. Aquet gos que aquí dentro li han dao la bola.

—Ja está dit - va fer l'interessat.

Y, encara que no va cumplir la paraula totseguit, va ferho al cap d'alguns anys...

J. MORATÓ.

Consells pera allargar la vida

Si vols dur camisa neta no dormis ab quixalleta.

Aconsella a n'els teus fills que s'apartin dels perills, y tu, pel que pugui sè, farás lo mateix també.

Es més fácil pendre mal que treure la de Nadal.

No juguis ab bestias feras, gatots vells, ni marmanyeras: son rasses privilegiadas que donan esgarrapadas.

Si vas a la professó no vulguis sè arregladó, que t'omplirían de cera per devant y per darrera.

Quan vulguis pujá a un tranvia déixaho per un altre dia que podrias rrelliscar quan d'ell volguessis baixar.

DE CASSERA

(Dibuix de J. Campabadal.)

Si tens fills y no tens dida, ja pots darte bona vida, que una dida menja més que trenta mil destralès.

Si vas pel carrer lent l'os pots ensopegá ab un gos.

Ves pel carré orella dreta y fuig de la bicicleta, que encar que no mou soroll pot xafarte un ull de poll.

Fuig de malas companyias igual de nits que de días.

Si veus un home ab garrot que't consti que no és burot, miratelo ab prevenció donchs pot ser de la pudó.

XERINGUILLA

¡A ballar tothom!

- Rrrrrr...
- ¿Què hi há?
- ¿No és aquí la "Academia de baile" del professor senyor X?
- No, senyor; és dos pisos més amunt, el quint pis, quarta porta.
- ¿El quint? ¡Peró si ja'ls hi pujat cinch pisos!
- Be, no s'hi fixi. Es que hi há entresuelo y principal.
- ¡Ah, ja! Gracias. Passihobé, y dispensi.
- No hi há de qué; estigui bonet.
- Buenas.* ¿Deu ser aquí, veritat, que ensenyen a ballar?
- Sí, senyor, entri.
- ¡Ay, gracias a Deu! Creya que may més acabava de pujar escalas. ¡Que és fosch aixó! ¿Que hi há el senyor X?
- Sí, esperis una mica que surtirá desseguida. Tingui, mentrestant segui, si és servit.
- ¡Ay, que caich! ¿Qué té aquesta cadira que li falta el cul?
- ¡Que soch distreta! Li he dat la que serveix de maniquí per ensenyar de ballar.
- ¿Ab una cadira ensenya de ballar el seu senyor?
- ¿El meu senyor? Soch viuda, per servirlo; és un rellogat. Tingui, segui en aquesta butaca que potser estaré millor.
- Vaja, seyemhi. Es veu que aquet silló no deu servir gaire, perque está tot desllorigat.
- Al revés, és de tant que serveix. El professor hi passa gairebé tot el día dormint, esperant deixebles o be redactant anuncis de cinquanta maneres diferentas.
- Sí, té rahó, ja m'hi fixat que té molta afició a anunciar-se.
- ¡Oh! vosté encara no ho sab. Ell es podrá quedar algún día sense dinar, però no'n passará mitg sense fer estampar ab lletres de motllo el seu apellido en algún diari o en un orinador.

A LA FONT

- ¿Qui és l'últim?
- Jo vaig derrera d'aquesta noya.
- ¿Tan petit y ja vas derrera de las noyas?
- ¡Vaja quin home! ¿Peró que no surt encara?
- Sí, ara vé.
- ¡Ola! ¿Qué tal, cóm ho passa? Be ¿eh? Y la familia també, ¿veritat? Segui, segui, no fassi cumpliments y cubreixis; ja veu que jo no'n soch. Sempre'm veurá ab mànigas de camisa, sabatillas de simolsa y casquet; fins per dormir.
- Jo venía...
- Sí, no cal que enrahoni més. Vosté ve perque'l fassi ballar...
- ¿Cóm vol dir?
- Bé, que l'ensenyi a ballar, és i ual. ¿Suposo que ja'n sabrá poch o molt? Per més que fa cara de molt tonto, té las camas molt llargas y el peu petit, y per un mestre de mestres ballarins com jo, és un dato que no passa desapercibut y ens descobreix un gran sarauista.
- Gracias, és favor; però molt sovint las apariencias enganyan, Jo no sé gens de ballar. Si may ho provo'm fa nosa la gent que'm mira, la música y els peus de la balladora...
- ¡Si que amigo!... ¿Y ho ha provat moltes vegadas?
- En públich, només una.
- ¿Quín ball era, vals o massurka?

UNA VISITA

—Diga V. que aquí está Don Godofredo Carrión y Rico de la Peña y de la Cañada y Redondo de Casa-Zúñiga.

—¡Jesús! Quina poca solta... y quina manera de dir renechs!!!

—No ho sé, perquè may els hi entés. Donchs, com deya, vaig provar de ballar una vegada en una festa major d'un poble de Cerdanya, hont estava estiuiejant...

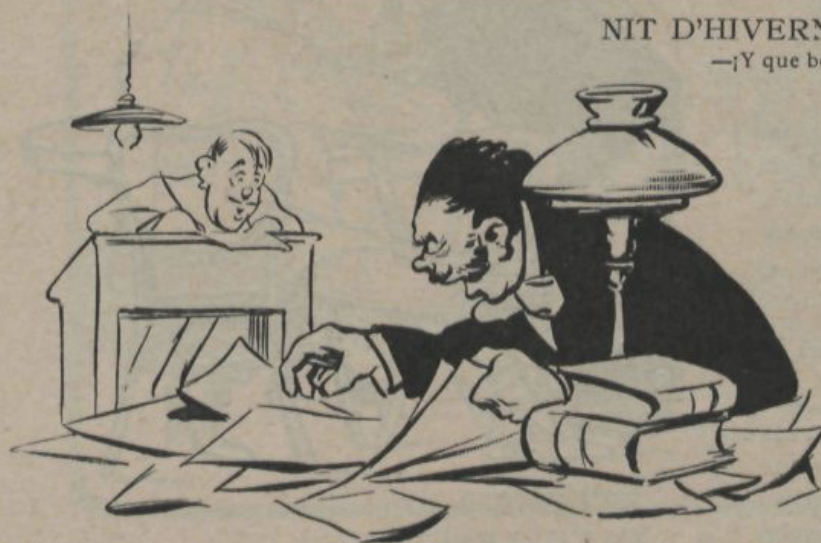
—¿A Cerdanya? ¡Devían ballar sardanas, home!

— ¡No, ca! Ballan com aquí, sino que

NIT D'HIVERN

—¡Y que be s'hi está al llit!.. ves qui bufa ara!

EQUIVOCH

—Andreu, ¿que has perdut La Veu?

—¿Que no parlo igual que ahir?

no fan tants compliments per agafarse.

—Vosté no hi entén, jove. ¡Si aquí fan compliments! Y ara que tothom crida ¡visca la llibertat!

—Pues, ja veurá Va ser el cas, que mentres a la plassa voltavan que era un *contento*, jo'm vaig fer amich ab unas senyoretas, com jo, forasteras. Un del poble, que a la *cuenta* devia ser dels que cridan "fuera clases" (com els estudiants), se li acut demanar per ballar a una de las senyoretas ab qui jo enraonava. No gosant ella respondre descaradament ab una carbassa,

va dir, senzillament, que no podía ser perquè ja tenía compromís ab mi.

—¡Aquesta si que va ser bona!

—El compromís el vaig tenir jo. Allavoras, per no ferla quedar malament, no vaig tenir més remey que darli el bras (no recordo quin) y ficarme al rotllo. Però primer jo havia dit a la meua balladora que no sabia gens de ballar, y várem convenir, per evitar caure o fer riure, no dansar, sino passejar-

—No hi sentit a dir que ningú se'n mori.

—Quan més avergonyits y indecisos estavam, el flautí que servía d'orquestra es va embussar, y nosaltres, aprofitant aquella interrupció, ens vàrem escabullir com vàrem poguer del ball, de la plassa, del poble y fins de la comarca, per sempre més, jurant que aixís que arribés aquí, apendria desseguida de ballar pera no fer cap més paper ridícul; y veliaquí per qué hi vingut.

—Molt bé, jove, molt bé. ¿Y vosté quins balls vol aprendre?

—Tots.

—Li costaria molt, perque'ls balls fan com las targetas postals: sempre'n surten de nous. Per ara ab la americana, el vals, la massurka y el schotis, ja'n té prou pera sortir d'un compromís.

—Bueno, donchs, aquets quatre. ¿Que estaré gaires mesos per saberne? Perque per l'any que ve vuy anar a un ball de màscaras.

—Allá ray, que encara que's torni roig no se li veurá, si porta careta.

—Peró ¿qué li sembla, que ja'n puch haver passat l'aprenentatge?

—Sí, home, sí; d'aquí una setmana ja podrá anar a la "Serpentina".

SEMBLANSA

—¿Qué és aixó, papa?

—Un erissó, fill.

—¡Ay, ay! sembla la baba quan t'esgarrapa.

nos y enrahonar de brasset.

—¿Y no se'n donavan vergonya?

—Una mica. Lo bo va ser que las parellas del poble, creyent que no volíam ballar perque hi havia massa empentas, es varen comensar a apartar, fent rodona, fins a quedar nosaltres dos sols al mitg de la plassa, devant d'una gran espectació de tothom que volía veure ballar als "senyors de Barcelona".

—¿Y encara no van ballar?

—¡Ca, home! La meva parella, roja com un tomáquet madur, no sabia lo que li passava y a mi'm queyan unas gotas de suor, d'angunia, com a sigrons, que'm pensava que'm venía una basca. Si aquell día no'm vaig morir de vergonya, may m'hi moriré.

Guillemot

A CAN CULLERETAS

—¿Qué vol?

—Xacolata.

—¿Ab qué?

—Ab xícra, home, ab xícra.

—¿A ballar?
 —O a veure ballar, que tot distreu.
 —Y el curs ¿quán comensa?
 —Aixís que hagi afluixat la mosca, que hagi pagat.
 —¿Y quánt val?
 —Dos duros per ball, o siguin vuit tot plegat.
 —¡Caratsus, que ho fa fort!
 —Oh, y a vosté encara li faig la tarifa més reduida com a “dependientes al pormenor y peluqueros de diez céntimos” perque crech que vosté no té gaires pretensions y es passará de la música.
 —¿Sense música? ¿Cóm vol que coneixi els balls?
 —No s'espanti Jo xiulo y dich: aixó és el vals, aixó l'americana. Però si vol ballar ab música a mi no'm fa res. Li costará un duro més per ball y s'ha de portar l'acordeón o la

guitarra; lo que vosté vulgui. ¡Ah! y un que ho sápigatocar, perque jo només toco las castanyolas, y encara quan els veins no's queixan.

—¡Si que és car, però val! ¿Y pagant aquets vuit duros, ja'n sabré?

—Sempre y quan vosté hi tingui afició; per més que devegadas s'ha de renovar l'abono, per repetir las llissons, duas o tres vegadas. Y cada abono val vuit duros més. Un cop llesta tota l'ensenyansa, es fa la “reválida” aixó és, que en una de las reunions que periódicament es fan aquí, se'l fa ballar ab una noya, per foguejarlo, que li costa cinch duros.

—No segueixi més; no cal que enrahoném més. Prefereixo fer papers ridículs per no saber ballar, que per després no poguerlo pagar. ¡Vaja, abur, senyor X...!

P. MAURÍ RIBAS

UNA PLAGA

—¿Cóm va la vinya, Pólit?
 —Malament. S'hi ha ficat el *Miliu* y tot s'ho ha menjat.
 —¿Voleu dir el *Mildiu*?
 —No, senyor, no; el *Miliu*; el noy gran de vosté.

Homo sapiens sigle XX.

Ceballot

Avuy que s'ha fet de moda
y veurán a grans y a xichs,
ab máquinas fotográficas
retratant sense desdir,
desde'l vol de l'oreneta
o be el monument den Prim,
a un gos quan alsa la cama
o el rich-rich que canta un grill,
no crech que sigui descaro
si'ls demano que ara a mi
que també soch *futugráfu*
els presenti tot seguit
un clixé dels de primera,
que vaig poguerlo obtenir
gracias que a la meva máquina
l'acompanya un objectiu
d'una observació tan justa
y em resulta tan precís
que trech provas molt hermosas
sense cap retoch...

Donchs si;

l'altre dia'm passejava,
francament, mitg aburrit,
quan per fer temps vaig asséurem
allá al Parch en un padris,
y treyentme la petaca
per cargolarnhi un de prim,
veig acostarse un fulano
que la vritat tinch que dir,
feya un posat tan ridícul
que vaig pensar entre mi:
¡ay! quin *animal* més raro...
és nou, may n'havia vist,
ni vostés potsè'l conegan;...
mirinsel donchs, era aixís:
Llarch y prim com una espelma,
groch com mel de romaní,
ab una gran cabellera
que de segò haurian dit
si portava las perrucas
de tots dos gegants del Pi,
una gran bufanda negra,
barret de igual tó y petit,
negre també era'l seu trajo,
negre la pipa, y els dits
rematava un ribet negre
més obscur que'l *porvenir*;
tot aixó respecte al fisich.
Tanta gracia'm feu a mi
que l'enfoco... y zis... disparo
en un moment tan felis,
que l'impresiono per fora
y l'impresiono per dins...
sense raig X ni raves
que ja és tot lo que's pot dir.
Si era airosa la fatxada,
son els dintres molt més richs,
y si a *vostés no'ls fa escrúpul*
els presento tot seguit
els interiors d'aquet tipo
que describintlos estich
y veurán al *Homo sapiens*,
fornada del sigle vint;
no'm pararé ab menudencias,
puix será molt més pulit
entrar de dret a sa testa,

més clar, dintre aquell tupí.
¿Veuen? tot massa encefálica;
un cervell com un pernil;
si'l pesessin ¡oh! prou pesa
cínch kilos y mitg o sis.
¡Deu meu! y quanta sustancia
s'hi pot mesurá aquí dins...
Al cervell pot comparársel
sense perill de mentir
a un convent, puig que las celdas
hi son a centas y a mils,
y las celdas del fulano
están plenas de vehins
que en coatinuu moviment
corren tots d'aquí d'allí,
y s'estiran y s'arronsan,
y entre gestos, cops y crits
se barrejan, se confonen,
armantse tan gros burgit
que dubto que'ls de la torre
de Babel, quan va esclafir,
mogues en més terratrémol;
¡senyors meus! y quin bullit.
Tot representat s'hi troba
dintre d'aquets *camerins*;
tots els ideals novells
se confonen reunits.
¡Quántas cebas! Quántas cebas
hi caben a n'aquí dins.
¡Quánta de feina embastada;
quanta tela per cusir!
Entrin sense cap reparo,
molt facil és. Ja son dins
del local dels matemátichs
¿el veuen? hi son a mils,
fent cálculs y munts de xifras,
tots ab l'afany d'obtenir
la *cuadratura del círcul*
y aixampla'l mon si és precís
o be cambiarlo de *puesto*.
Guaitin: uns altres vehins;
tots aquestos son mecánichs,
treballan com mals esprits
volguent dirigir el globo
y llegar als nostres fills
aquell *moviment continuu*
que'ls costa tants de sospirs;
tot aixó no'ls basta encara,
y buscan per tots istils
fernos volar ¡ay, que monost
lo mateix que las perdius:
ja desde avuy a endevant
no será ridícul dir
mireu, ara *vola l'ase*...
¡quina enveja els serafins!...
Decantin un xich la vista;
segueixin si son servits
que sense cansáns y ab calma
pujarém a un altre pis.
Tots aquestos que predican
y aixordan l'espay a crits
pregonant las *grans ideas*
ab que'ns volen redimir,
son una colla de dropos;
aquestos altres d'aquí
d'aspecte de *no te'n fis*
y maneras de butxins
preteneu que'l mon cambihi
y fabrica explosius.
Mirin, als grans sabiassos,

qui dictant, y qui escrivint;
 en Tolstoï, en Turgueneff,
 en Gorki y en Maeterlinck,
 com escampan sas ideas
 gesticulant enardits.
 Aixó és el cau dels frenólechs
 ahont un tal senyor Cubí
 ensenya a predir planetas
 maurant el crani ab els dits.
 A n'els micos ens comparan
 tot escoltantse a Darwin,
 aquets quants toca campanas
 que's veuen al altre pis.
 També hi há en Roman, l'Spencer,
 y Schopenhauer, y... en ti,
 la plaga de filosofhs
 d'aquestos del nou istil
 que trsbalsan tot el globo;
 contémlinlos ensopits
 filosofant com uns ases
 el perquè del Infinit...
 ¿Se van cansant? ja ho coneixo;
 donchs no passarém d'aquí,
 puix si aném passant revista
 dels pisos, excuso dir
 que quan soni la trompeta
 que'ns cridarà a reuníns
 per anar a saldar comptes,
 per segur poden tenir
 que no arribarán a l'hora,
 puix encara serán dins
 del cervell del nostre tipo
 sense que tot ho hagin vist.

Dispensin; una pregunta
 abans de que'ns despedim.
 Vo-tés, per se deuen dirse
 després de lo que han sentit:
 aquet mano ens ensarrona;
 potsé ens creu tan ensopits
 o que ara baixém de l'hort.
 ¡Ja m'estranyava a ne mí
 que siguessin tan pacífichs!
 ¿Qué diu, senyora? ¡Qué diu!
 ¿Qué no és possible que hi cápiga
 tant género en un magí,
 y que ab tant y tant de fato
 l'estranya que a n'aquí dins
 hi falti lo indispensable,
 no hi trobi lo més precís
 com son sentiments, creencias,
 lo que apreném de petits,
 religió, y aquellas cosas
 que honravan al poble antich,
 tot alló que'ls nostres avis
 guardavan en doís caliu,
 heretat ja dels seus pares
 felissos, bons y senzills?
 Me sorprén molt que aixís pensin
 y que encara no hagin vist,
 fillets meus, que no hi há puesto
 per poguerhi aixó enquibir.
 ¡No comprenen que aixó és neula,
 arxi-cursi! Per lo vist
 ignoran que l'home és lliure,
 despreocupat, y... en fi,
 que tot aixó son romanos
 segóns nostre tipo diu
 y indigne del *Homo sapiens*

que ara tenim entre dits.
 Ell, ab tanta sabiesa
 com té embutxacada a dins,
 no sab enfilá una agulla
 ni sab pujar als seus fills;
 sols pensa ab aquesta vida;
 pensa sols viure felís,
 y diu que al venir al mon
 no ho va ferho per patir;
 prò quan se presentan penas
 o s'han d'afrontar perills,
 com no té fe ni esperansa
 per sufrirlas o embestir,
 igual que una bestiola
 se queda a un recó arraulit,
 y ab tot y tanta ciéncia
 muera d'un tráquicu fin;
 fa mútis suicidantse
 fent gala de molt esprit.

¿No és vritat que és una joya
 un clixé com el que tinch?
 Per desgracia aquestos tipos
 comensan a abundá un xich;
 sort que aquet mal dificulto
 que siga encomanadís;
 del contrari, els manicomis
 ja podrián engrandíls
 que de sobra els omplirían
 els sabis del sigle XX.

A. MAS Y CASANOVAS

La llissó del Penedit

L'ofenia aná a l'escola
 perque hi queyan prous reganys;
 li agradava la tabola
 que li feyan mals companys.

Li era un cástich l'está a casa
 hont sentía sempre crits;
 tot el día feya l'ase
 ab vehins més divertits.

Bons consells may volgué admetre
 ni molt menys ser castigat;
 no va apendre gens de lletra
 ni l'ofici més migrat.

Quan ja gran, sens pare y mare,
 de tothom fou escarnit;
 fins li feyan mala cara
 quins l'havían divertit.

La llissó que ha après del viure
 la sol ara ell explicar:
 «Qui't vol mal te farà riure,
 qui't vol be't farà plorar.»

A. BORI Y FONTESTÁ

CURA RADICAL

—¿Y li sembla, senyor metge, que aixís quedarà curat?

—Lo que és la má li asseguro que no li farà més mal.

Històrich

Feya dos días que a una botiga de Santa Caterina havían pres un aprenent de l'alta montanya catalana. S'estava'l xicotet a la acera guardant la parada, quan se li presentá un home demanantli si tenían hules. —No'n tením--li contestá'l noy resoltament.

Al sentir un dependent de la botiga un "No'n tením" tan sech, sortí de dins y encarantse ab l'aprenent, li digué:

—¿Qué és aixó de "no'n tením"? No ho diguis may més aixó. No'e diu may "no'n tením". ¿Qué sabs tu si n'hi há o no n'hi há d'un género? Quan vingui un comprador, demani lo que demani, se li diu que entri.

—¡Oh!--li contestá'l xicot:—Es que aquet *sinvor* demanava mules y de mules ja sé cert que no'n tením.

X.

Epigrama

Don Pau portant a don Pere un remey pel seu mal d'ulls, deya aixís, ab energia, com qui está ben convensut: —Fássissel, jo li asseguro, n'estich més que cert, segur: li farà'l mateix efecte que posés oli en un llum.

AMPURDANÉS DOLS

SOCIALISTAS AVENSATS

—¿Sents qué diu aquell? Que no hem de descansar fins que'ns donguin las vuit horas.
—¿Y que no ho diu be?
—¡Ca! home; lo que hem de fer és descansar fins que'ns las donguin. ¿No't sembla?
—¡Uva! Noy, tu hi tocas.

AB en Guyot ens estimavam molt, y fins ara que ja fa cinch anys que varen traslladarlo al *Siège Social del Crédit Lyonnais*, no hem passat may un parell de mesos sense escriurens: jo en francés per atenció a n'ell; ell en catalá per afecte a mi. Veritat que com que ell no practica'l catalá ni jo'l francés, a cada carta ho fem més malament, però'l recort joyós d'una amistat entrañable sura sempre de las faltas de sintaxis y d'ortografia.

A n'en Guyot el vaig conèixer en aquella taula ampla dels Giros del *Lyonnais*. Vaig pendre lloch al seu costat y, ara'l nom d'un corresponsal, ara qualsevol altra dificultat; després ell *visantme*'ls meus càlculs y jo'ls seus, tot va donarnos ocasió de franquejarnos juvenívolament.

Ell tenia encara no vint anys; jo disset; y quan se té la nostra edat y ganas de fer feina, el treballar de costat fa intimar y estimar molt.

¡Quin goig aquella taula ampla, de la que neixían constantment lletras y *chèques* pera tots els països del mon que, després de taladrats, vistos per aquell jove que més que *chef* era amich nostre, firmats per aquell simpátich *monsieur*, de cabells blancs, y pagats a la caixa, empenjan la volada vers terras que cent cops m'havía dibuixat en la imaginació! ¡Y ab quin amor els clients, que en sa major part ja duyan feta la carta, plegavan el *chèque* eixit de las nostras mans y tancavan la carpeta! Quinas ratllas més íntimas, més dolsas, més consoladoras a vegadas devían acompanyarlo l'esperat paper. D'espós a esposa, de pare a fill, de fill a pares. Va durar una temporada que cada divendres venía una cómica pera enviar vint pessetas a Madrid a son pare. ¡Feya una cara de miseria!

¡Que'n tinch de tipos presents d'allavoras!

Peró no eran aquets, —els que jo recordo,—quins ens donavan més feina. Venían després els comerciants; lo positiu, lo gráfich, lo prácticich, la pressa...

¡Quina manera de fondre grapats de mils pessetas en franchs, en lliuras y llur acompanyament de xelins y penichs, en marches, en liras, en florins! Pera que la feina sigués més riallera, de lletras y *chèques* n'hi havían de molts colors y midas... Vermell, groch, vert fosch, vert clar, color d'oliva: de més llarchs, de més xatos, de més menuts.

Y passavan per las nostras mans, nerviosament, y ab una agulla hi fixavam una fulleta groga que's quedava després a la caixa, y un rebut pera'l client, y mutuament ens visavam el càlcul y notavam el giro en unas fullas grossas que'ns servían més tart pera'ls avisos, y, a pessichs d'un cantó y d'un altre, queyan a las *cubetas* del mitg de la taula, que vessavan sovint sovint una rialla de colors, y el *groom* anava y venía y buidava las *cubetas* pera perforar els números ràpi-

ment en una màquina, quin ¡trach! ¡trach! ¡trach! ¡trach! ¡tracatracatrach!... en lloch d'amohinarnos o distréurens, ens animava encara més.

¡Oh, poesia de la feina! Ets la única alenada sanitàosa de las ciutats... y encara, a voltas, uns y altres t'envenenan.

Sempre que penso en quan jo treballava al *Lyonnais* recordo a n'en Guyot; quan penso en mon amich em recordo d'aquella secció de *Giros*.

Y ara me'n adono de que porto escrites una pila de ratllas sense que m'hi hagi mogut cap fons, cap historia, res d'interessant pera'l llegidor. Pera mi si que ho és, y molt: el recort d'una veritable amistat.

En aquest article, donchs, no vuy embolicarhi res. Vaig a contar una cosa deslligada, però no del tot, ja que'm va passar un vespre tornant de casa'l meu amich quan ell estava malalt.

Vivía en Guyot a la plassa de Medinaceli, y, plegant del *Crédit*, mentres va estar al llit, cada tarde jo l'anava a veure. Pera anar a casa meva, prenía després el carrer Nou de Sant Francesch. En una escaleta d'aquet carrer, una escaleta que quan hi passo sempre l'haig de mirar, una vetlla vaig véurehi un vellet. Era menut, prim, ullets grisos, boqueta de furá... Duya bolet negre, del que se li escapavan uns quants cabells blancs; corbata morada; jaqué curt, passat de moda; pantalons vells, menjats del cap de vall y sabatas enllustradas.

A sobre l'entrada hi havia un fanal, y la claror groga oscilava per l'estreta acera y s'extenia pel carrer. Per aixó, tot passant, el vaig veure be. Y m'hi vaig fixar perque'm mirava fixo, suspés...

—Vetaquí un home que't deu mirar perque ell és tan vell y tu ets tan jove—vaig dirme. Y poch me'n vaig recordar més.

Al endemá, sortint de casa en Guyot, entro al carrer Nou de Sant Francesch, com sempre, y molt abans d'arribar al devant d'aquella escaleta ja hi veig la figura del vellet.

Passo com si no'l vegés, y ell me mira persistentment. Confesso que va molestar-me.

Ve l'altre día, y, al retirar-me a casa, ¡plam! altra vegada'l vell a la entrada, mirant avall del carrer com si m'esperés.

Passo pel mitg, y ell avensa un pas. Sembla que'm vagi a dir alguna cosa, però's repensa, s'arramba a la paret y segueix mirant-me. Jo'm vaig creure que tal volta volía demanarme almoína.

Duas o tres nits més se repetí la escena. Veritat que jo hauría pogut anar a passar pel carrer den Códols o per qualsevol altra banda si aquell home'm molestava, però m'esperonava'l desitg de veure com acabaria alló.

Las cosas que vaig pensar d'aquell vell no tenen fi ni compte. Cada día mudava d'opinió, Que era pobre, que era boig... ¡qué sé jo lo que'm vaig arribar a creure!

Lo que'm molestava més era que, al anar a apropársem, mirava si venía algú, y, vingués o no vingués, se repensava.

Una tarde vaig iniciar ab en Guyot una conversa sobre la respectabilitat. Convinguerem en que'ls cabells blancs, en els homes, quan son bons els fan més respectables, quan son dolents més repugnants. Y acte seguit, el meu company—que com que ja's veyia las orelles tenia ganas

LA TISIS GALOPANT

de parlar—m'explicà actes molt nobles y desinteressats del seu avi que morí a norantados anys, y després coses horribles d'un vellot de Narbonne que ell havía conegut. Un home que en el joch va apostarse l'honra de la seva neta y que després seguí mercadejanthi; que corría pels carrers solitaris, quan li mancavan diners pera jugar, y ofería a qui fos, anar a passar un ratet a casa seva, ahont la infelís criatura s'hi moría com un lliri babejat per garrins.

Vaig sortir de casa'l meu amich impresionat d'aqueixa relació, y caminava nerviós pel carrer de sempre. No'm podia treure del cap el monstruós home de Narbonne, quan veig el vell de cada nit que m'esperava a la escala, y incertament, avensava com si'm volgués parlar.

Jo'm giro de sobte, y ab insolencia m'hi encaro y li dich:

—¿Eh, be? ¡Podeu dirme d'un cop lo que m'hagueu de dir!

El vellot me mirá ab uns ulls que li mostraren tota l'ánima trista. Abans de que parlés ja'm dolía haver mhi dirigit d'aquella manera. No sabia qué m'anava a dir y em presentía quelcom trist... dolorós...

Li tremolá la boca de fura:

—¡Perdoni! però vosté ¿sab? se sembla tant al meu fill... al meu fill... que's va... morir.

Y fugí depressa, aixugantse unas llágrimas, y el vaig veure fondres en la foscó de l'escala.

R. SURIÑACH SENTÍES

A un Mestre de noys

Deu te coroni de gloria,
valent Mestre de minyóns
que ensenyas tal com Deu mana
perque estimas com Deu vol.
La teva poblada Escola
no és quartel afligidor
hont als pobres fills de mare
disfressan d'ánima y cos.
Ni'ls hi imposas ordenansas
que'n fassin estaquirots,
perque jamay se't despinta
el temps en que eras xicot.
Claretat que la fa viure
com enroserat erolt,
reflecta en ullets alegres
que reben y donan goig.
Ab tiranía no hi regnas,
ni sabs de ferhi la por:
pera pors y tiránias
ets massa home de debó.
La Escola pera tu és temple:
sant Sentit Comú gloriós
n'és Patró, y li galantejas
ab gran zel de sacerdot.
Rublert d'amor a ta llengua,
perque és teva y dels teus noys,
no't complaus en rebregarla

ab cap suplici ni afront.
¡Rebregarla plá! La amoixas
ab un seguit de tendrors:
enamorat que no trobas
res més vivament hermós.
Y ella't paga convertinte
en angelical bruixot
que a mots y cartells y lletras
dona encis corprenedor.
Com que may li'n giras cara,
ni hipócrita ni felló,
hi fa un bó en lo que tu ensenyas
que no pot ferhi millor.
El teu discórrer, bon Mestre,
és clara y gustosa font
hont els baillets de ta Escola
rebejan llavis y cors.
Sense un alé de rançunia
contra altrás parlas del mon,
—totas ab dret a la vida
y al respecte de tothom;—
quan entusiasta vindicas
historias y tradicións
que, ressucitant als avis,
reblan cadenas d'amor;
y quan de tals recordansas
treus consells y treus lliçons
ab senzillesa d'apóstol
contra planters de traïdors,
els noys te miran y escoltan

encisats per tas rahóns,
entrebada las bocas,
els ullets guspiradors.
Ta ensenyansa'ls hi sab bona
perque a ideal honrat respón,
y no'ls hi contorba l'ánima,
y no s'hi troban a anyor.
En sas bondats regalantse,
creyents y adorante tots,
no senten, no, de la Escola
l'esclavatje ensopidor:
fins els esquerps hi frueixen
un encís de devoció
que'ls aquieta y platxerosa
fa sa estada al teu deprop.

Poble sortat, ¡glorifical
al teu Mestre de minyóns
que ensenya tal com Deu mana
perque estima com Deu vol!

J. RIERA y BERTRÁN

Octubre 1903.

L'amor y la Mort

ROMANS

Al hostal de las *Trifulgas*,
de *Santa Paciencia* aprop,
a l'hora que'l dia tanca
poch a poch els porticoms
y las ombres tenebrosas
fan fer de *puput* al sol,
hi entraren el noy *Cupido*,
revingut com un toixó,
y la *Mort*, tan espantosa
com sempre ha sigut la *Mort*.
Encara que pel Juny era
s'assentaren al ascó:
l'una pel fret que tenia,
l'altre per ser fill del foc.
Portava'l petit per armes
ballesta y gran abundor
d'aquellas *finas sagetas*
que'ns roban la pau a tots,
y la *Parca* anava armada
ab la *dalla* de rigor.
Vis a vis els dos s'estavan
sens parlarse ni un sol mot,
com si'ls hi manqués paraules
per entrâ en conversació.
Peró com que la *quitxalla*
a tot hora está per jochs,
li escapa a *Cupido* l'riure
y aquí comensa'l trastorn.
—¿Dé qué rius, cara groixuda?
(va preguntarli la *Mort*.)
¿Te figuras, tal vegada,
que objecte de burlas soch?
—Si me'n rich no és sense causa,—

contesta'l *petit garçon*;—
y és que per ser tan senyora
fas, a la vritat, poch goig.
Desde *Abel*, ni un moment paras
treballant a dret y a tort;
mes tan poch l'ofici't dona
que ni pots menjar fasols:
de tan magra tots els ossos
se't veuen contra claror
y l'únich vestit que portas
és un mal surgit lfensoí.
¡No sé pas quin be't reporta
sembrar plors y desconsols,
si a pesar que tot t'ho deixan
no't toca a n'a tu ni un sou!
—¿Qué n'has de fê, estripa-qüentos,
si me'n tocan un o dos,
de si estich magra o be grassa,
de si soch o si no soch?
¿Qui't pregunta quants anys tens
de barraquetas, mocós?
¡Més valdria que't fiquessis
la llengua a n'el butxacó!
¡Ja ets be rassa de ta mare,
la dona del *ferrer coix*
al qual tot y sent un pinxo
se li va posâ'le calsons!
—¡No més insults, momia egipcia!
No més fel, donya *Llambrochs*!
No més indirectas, *Lepra*!
No més vri, espanta moixons!
Si altra volta de la mare
tornas a tocar l'honor,
de la bufa que t'arrimo
se't desfân tots els garbons!
—¿Qué has de ter, tu, monicaco?

—Ara ho veurás, ¡niú de corchs!
Digué l'un tirant espurnas:
digué l'altra fent singlots.
Y a no ser que l'hostalera,
a fi d'evitar rahons,
s'hi posá per entremtg,
mal acaba'l tripíjoch:
peró al fi ab bonas paraulas
quedaren tranquils tots dos
y a fer nona se n'anaren
olvidant passats rencors.
Mes abans a l'hostalera
donaren la comissió
de que'ls hi guardés las einas
lluny de la humitat y pols,
puix si acás se rovellavan
fora un perjudici gros
pels industrials funeraris,
pels metges y enterramorts,

Un edo

cerers, sastres y fondistas,
llevadoras y un estol
d'oficis que Amor engreixa
y els dona vida la Mort.
Mes aném seguint el qüento.
L'endemá, 'l que més dejorn
deixá'l jas, sigué Cupido,
que molt pocas horas dorm
a truco de dar molestias
a las ninas y als minyons.
Demanant las armas sevas
l'hostaler, sens intenció,
no pensant en lo que's feya
va darli las de la Mort.
No se'n va adonar el nano,
per ser encara mitg fosch,
y com que anava depressa
pagá'l gasto y sortí foll.
Quan la Mort va deixondirse

sens notá'l cambi tampoch.
del fill de la Cítrea
las armas se penjá al coll:
peró fou un cas de riure
que topant per'quells entorns
a una vella de seixanta
li tirá una fletxa al cor
pensant que la mataría
y moltal contrari fou:
bon punt se senti nafrada.
deixá la xaruga'l dol
y empastifantse la *fila*
de blanquet y vermelló,
posantse unas dents postissas
y en el cap tinta y adobs,
al darrera d'un noy tendre
corregué fent salturons
tot girant els ulls en blanch
y llessant sospirs d'amor.

Cupido també en sa vía
ferí a un *Aigualiph* al vol
y en lloch de donarli febre
se pot dir li doná mort,
puix al instant el panarra
sens atendre a la rahó
sé casá ab una minyona
que a més de no tindre dot
tenia una mare imbécil
y d'enredos un sarró.
Y com qui's casa és difunt,
Parca y Cupido en tils jochs
sí l'un per dar vida mata
l'altra resscuta als morts.
¡Mare de Deu, que cambiadas
estan las cosas del mon!
Del hostal de las Trifulgas
no'n pot sortir res de bo.
J. AGULLÓ.

Borratxeries

Surt un borratxo d'una taberna y tothom que passa hi diu la seva.

Un mestre d'estudi dels que no beuen... ni menján:

—¡Quinas esses que fa aquet subjecte!

Un camálich:

—Ep, hereu, ¿voléu que us ajudi a treginarla aquesta v ga?

Un músich:

—Aquet mestre ha perdut el compás.

Una beata:

—¡Quina mantellina que dú!

Un quinto:

—Uno, dos... uno dos ..

Un tenorio:

—¡Cóm li agradan las turcas a n'aquet manol!

Un pastisser:

—Quina mona tan grossa que porta aquet soci.

Un aiguader:

—¡Aigua va!

UN ARTISTA

—Ab aquesta pinta que tinch només em falta saber de dibuix per ser un gran dibuixant.

Un criatura:
—Papa, ¿oy que a n'aquest home li agrada el mam?

Un boter:

—¡Apa, noy, quin bot!

Un catalanesch pur:

—¡Está ubriach!

Un gandul:

—¡Deixeulo dormir!

Un militar:

—Este *endeviduo* está ébrio.

Un municipal:

—¡Ca! no *ñonor*; es que se ha emborratxat.

Un filósoph de secar.

—Home begut, home perdut.

L'ex-Socías:

—¡Adiós, tu!

P. MAURÍ RIBAS

Epigrama

—¡Que soch socialista, ho soch!

--Donchs jo soch catalanista...

—Donchs jo anarquista. ¿Y D. Pau? (Don Pau distret):—Soch dentista.

MANEL DELS CAPUTXINS

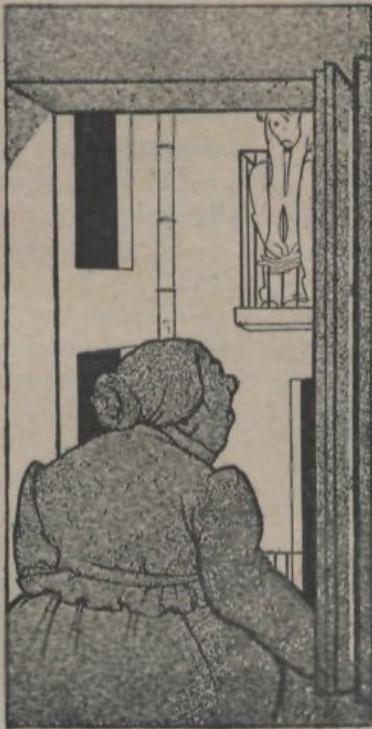
¡Progrés!...

...Tich, tich, tich. rrrrich.

—¡Ay Senyor, ja hi tornan! ¡Senyora Cassusa, senyora Cassusa!

—¿Que'm crida, senyora Agneta?

—Sí, senyora. Escolti, si és servida.

(Surtint a la finestra):

—Digui... ¡y ara! ¿que no 's troba bé? Està molt esblaimada.

—Ay, filla, no me'n parli. ¿No sent res vosté al seu pis?

—Ay, no.

—Ditxosa vosté.

—Que potser vosté hi sent alguna cosa?

—¿Que si hi sento? Calli, dona, calli; ¿ha sentit a parlar may

del soroll que fan las animetas que venen del altre mon?

—¿Que potser n'hi ha arribat alguna?

—Aixís ho penso. Afiguris: abans d'ahir va ser el primer día. Quan el meu home va ser a fora y la canalla a estudi, comenzo a sentir: tich, tich, tich... bastant ratet, y després rrrrach, un rach sech ¿sab? y... tich, tich... Jo de primer em pensava que no fos el soroll de l'aigua del dipòsit...

—¿Y no ho era?

—No, no; estiguin segura.

—Tota m'esborrona.

(Cridant y més espantada que may):—¡Ay... ay, ay, ay!

—¿Qué té?

—¡Quin susto! Cregui que ja pensava que se m'enduyan.

—¡!...

—¡Cal és el gat que se m'ha arrapat a las faldillas.

—¡Ay, mare, quin susto m'ha donat!

—¡Y jol! Si'm pogués posar la má al cor... Fixis: trap, trap, trap... sembla unas devanadoras.

—Prengui aigua naf composta.

—Potser sí que m'aniría be.

—Es clar que sí. Va molt bé pels *sustos*.

—El cas és que no'n tinch.

—¿En vol de la meva? Miri, una vegada una cosina...

—¡Ay, ay! A mi m'agafa un treball. Vingui, senyora Cassussa, per l'amor de Deu, vingui.

La senyora Cassussa (pujant desesperada cap al pis y cridant): — ¡Necessitat! ¡Socorro! ¡La senyora Agneta's mor!

Algunes vehinas, (seguintla): — ¿Qué hi há?

—¡Socorro! ¡Necessitat!

Totas (entrant al pis yanant corrents a buscar a la senyora Agneta, que está ajeguda al peu del balconet). — ¡Ay, pobra!

—Tírili aigua.

—Desfássila una mica, cuiti.

—Sembla morta. ¡Senyora Agneta! ¡Senyora Agneta!

(Com fent un sospir apagat): — ¿Mana?

—Prengui una miqueta d'aigua naf.

La vehina del davant, francesa y nova de pochos dias en la casa, (entrant): — Ah, medams, V. V. *avugar bon*, és morta la madam?

—Ja's retorna.

—¿Un *sincop*?... *E com a estado ceta?*

—Es que fan *miedo* al piso. Afiguris que cada día *dise* que se *siente*, cuando no hi *tiene* las criaturas, tich, tich, tich, y rrrach...

—*Me, este no ser miedo.*

—¿No?

—*¡Esto estar mi machine a écrire!*

—¿*A écrire?*

—Sí, vol dir la máquina d'escriure. Com que hi escriu ab aixó la *madama*.

—¡Ah! *vethoaquí*.

Las vehinas (marxant): — ¡Que és alarmadora aquesta Cassussa!

—Hi há donas que per res s'espantan.

—Quína cuina més mal endressada ¿ha vist?

La senyora Agneta, (ja reposta): — Gracias, senyora Cassussa.

—¡Y aral! ¿Sab alló de la por?

—Si. ¿L'ha sentida?

—Donchs no és res. Es la máquina de l'estadanta nova.

—¿Vol dir?

—No ho dubti.

—¡Ay, gracias!

—Passihobé y disposi. (¡Que és plampliner a questa dona! ¡Agafarli un treball per una máquina! Ja usdich jo... vaja, vaja).

J. PELLSA.

En Pau y en Piu

Veü que hi há en Pau al peu d'un pou.

En Piu que hi va y el peu li mou.

—¡Ay Piu per Deu!—en Pau li diu:

—¿No veus que'm pots fer fê un cap nou?

Prô en Piu no'l creu y riu que riu.

Per fi tant tant li mou el peu y a dins del pou ja en Pau se veü; pren fort el gech den Piu y cau; y cau en Piu, quan no s'ho creu, a baix del pou, junt ab en Pau.

**

Qui de fê'l boig, may ne té prou, cau com en Piu a dins del pou.

UN TROVADOR ENROGALLAT.

A un pobre

*Germanet, ¿cóm així'l front
carregat d'odis acalas?
¿Per qué sense'l nóm de Deu
vas captant ab l'amenassa?*

*Ahir pobre era ton cos,
peró'l teu cor rich estava,
avuy ets pobre de tot:
t'han presa... fins l'esperansa.*

*Sense vestirte la carn
despullaren la teva ánima...
¡Germá, la lley de Jesús
ánima y cos te restaura!*

M. COSTA Y LLOBERA,

A càl retratista

EU lo quart...

—Deu la quart, senyora ¿Qué se li ofreix?

—Vinch pels retratos. ¿No'm té present?

—Sí, senyora, dispensi... ¿Sab? de moment...

Fassi'l favor de pendre asiento; dintre un moment estich ab vosté.

Si és servida, vegi; ha quedat com si parlés. Son uns retratos verdaderament artístichs, modestia a part. ¿Qué li sembla? és veritat lo que li he dit?

—¿Vol dir que no s'equivoca?

—¿De qué estiguin be?

—No, senyor; de que siguin els meus. ¿Qué vol que li digui? may m'he vist ab aquesta cara tan grossa. Per mi, aquet és el retrato d'una senyora casada ab deu anys més que una servidora.

—Vosté está confosa ara... Es la seva mateixa cara, no ho dubti; no podia sortir més exacta. Fixissi be, que no pot estar més natural... Ja li he dit, sembla talment que parli...

—Y que fassi l'ullet. ¿No ho veu que té un ull

més aclucat que l'altre? A mi que no m'ho digui; aquet retrato no ha estat may el meu, no, senyor. Y perque s'acabi de convèncer, diguim: ¿ahont és aquet *lunar* que tinch? vegi si li sab veure a n'el retrato.

—¿Cóm vol que s'hi vegi si está en sentit oposat? ¿No ho comprén que no és possible que ab aquesta positura se li vegin els dos costats de cara?

—Tot lo que vulgui; per mi jo no soch aquesta. Miri las orellas y compari... Fixis ab el nas, ab la cintura... Jo no tinch aquesta amplada de cos que representa'l retrato. És precis ser molt curt de vista—y dispensi—per no véureho tot seguit. Y després jo tinch els ulls... vaja, que no és la meva figura. No senyor, no. No n'estich gens ni mica contenta, molt al contrari. Si me'ls quedés els esquinaria, créguim. No

NOTA PARISENCA

A. Longchamps

(Dibuix d'Inglada)

'm fa res pagar una mica més, mentres els tingui a gust; una vegada posada... Y després, si vosté sabia...

—No vuy que se'ls quedi si no li agradan. Tornaré a enfocarla si vol, y si no mira prim ab el preu, prometo ferli uns retratos *à la americana* que serán l'última expressió de la fotografia artística.

—Sí senyor, sí. Si vol ara mateix.

—Donchs, fássim el favor de passar a la galería.

—Pari atenció ab lo que li diré. Decanti'l cos

una mica... aixís. El cap inclinat cap a la esquerra... natural, no s'esfora. Aquet bras descánsil en aquesta barana... Va be. Ara fixis, millor dit, miri a n'aquell punt blanch, sense afectació... No, no; és massa forçada la mirada. Ha de ser més natural, res de violència... aixó és, perfectament. Ara somrigui, una mica, ab naturalitat... Pensi en alguna cosa que li sigui grata... que l'alegri.. No's mogui, que está molt be.

—Esperi... ¿ja se'm veurá el *lunar*?

—¡Malvinatge! ¡Quin bunyoll tan be que estava!... ¡Quina llástima! Hauría sortit un re-

Tatari... tataré...

trato... Sí, senyora, que se li veyal lunar...

Tornemhi. No's posa tan be com allavoras, ara... Aixís, aixís; el cos una mica més descansat a la dreta; positura aristocrática... La mirada ha de ser franca y expressiva a la vegada. ¿Sab? Alló que li deya; ha de pensar ab algún subjecte, o cosa grata per vosté. No, no; no va be... Massa seria; sembla que está enfadada; y vaja, que la cara de vosté, ¿m'entén?...

—No, senyor; no l'entench, si no s'explica...

—Vuy dir aixís, una mica riallera... Aixís tan seria, semblaría que está passant un gran disgust, y no és cosa de...

—Precisament estava pensant ab un de gros que'n vaig tenir ahir ab el meu *novio*, y si ara sapigués que casi he passat la tarde aquí, potser...

—¡Ah! donchs tréguisshe del magí, no convé; és precis que pensi en un assumpto del tot satisfactori perque'l retrato surti—com diuen els castellans—á pedir de boca, ¿m'entén? Pensi com per exemple...

—Per exemple ¿qué?

—Com si hagués tret la grossa... La primera de Madrid... aném a dir.

—¡Ah! ¡Que és materialista vosté! Els diners no fan felis a ningú que pensi com una servidora, no senyor.

—Lladre, pillo... ¡si t'agafol...

—Tornemhi que no ha estat res.

—Si no fos indiscreta la pregunta, li diria: ¿qué és, donchs, lo que podria ferla felis a vosté?

—Hi há mil cosas sense'ls diners. El carinyo, la estimació d'una persona volguda, la correspondencia mutua, en fi, per mi els diners els deixo a l'últim terme.

—Perfectament; aném d'acort, sí senyora. Me sembla, per lo que deixa entendre, que vosté té'l cor molt gran y molt noble... Que és molt desinteressada, capassa d'estimar fins al sacrifici, mentres sigui corresposta. ¿No és aixís?

—Vosté m'ha comprés, sí senyor. Però per desgracia avuy els homes... deixemho córrer; aném pel retrato. M'ha dit que descansés el cos aixís, ¿veritat?

—Sí, senyora. . .

—¿Que mirés?... .

—A n'aquell punt blanch .. Però, per Deu, una mica més riallera... No, no surtirá com jo hauria volgut, com seria'l meu desitg... Hem ensopegat mala ocasió... Si jo sapigués com alegrarla; si jo dientli la veritat, sense fingiments, pogués explicarli lo que jo voldria... ¿Cóm li explicaré perque m'entengui?... .

Pensi que hi há qui's mor per vosté... Que

está bojament enamorat de la seva bellesa y qualitats morals... Que per vosté faria el sacrifici més gran de la terra. Pensi, donchs... Aixís, somrigui... pensi ab lo que li acabo de dir... Miri a n'aquell punt blanch... una mica més amunt... més cap al cel, com si desde allí sortís una veueta d'àngel que tremolosament li digués: ¡t'es... ti... mol...

¡Ja está! Perfectament; ja's pot moure ara.
—¿Cóm diu?

—Que ja está llest; ja está feta la gracia. M'he proposat ferli un retrato artístich, ab positura ideal, d'aquells que al contemplarlos causan admiració y fan caure la baba...

—¿Vol dir?

—No ho vuy dir, sino que'n tinch la més completa seguritat. Y ara'm vaig a atrevir a ferli una senzilla pregunta: ¿Se pot sapiguer ab qué o ab qui pensava quan ha adoptat aquella positura tan artística, espiritual, ab aquella mirada seductora?

—Senzillament; pensava... que si fos veritat alló que vosté deya... no' m costarian res els retratos...

LLUÍS MATAS Y CARRÉ

Tatarí... tataré...

—El que vulgui menjar carn ben bona, fresca y barato, que se'n vagi a la botiga y no'm toqui la del ganxo.

Opisso

Una almoïna

(De F. Coppée)

Fumant a la finestra, cada nit a l'estiu,
veia an aquesta dona, que ab ull provocatiu
s'oferia a qui anés ab la butxaca forta.
No lluny d'allí, a racer del llindar d'una porta
somicava una nena, quasi morta de fam,
suplicant a tothom que li comprés un ram.
Y aquella dona impura, la vil prostituida,
quan la pobre noyeta era ben adormida,
solament alashoras, li feya caritat.
¡Perdónala, bon Deu! Ja ho farás: ¿no és vritat?

E. GUANYABENS, trad.

Opisso

Las terras den Serrallonga

Als amichs Bosch, de Sant Felu de Pallarols

I

DESDE'l collet de sobre Tavérnolas, ahont'sasseu el solitari castell de Sabassona, seguint per Terradas, Casserras y Sant Romá de Sau, fins més enllanet de Lloret Selvatge, ahont el Ter s'aboca als plans d'Anglés y La Sellera, ¡quina seguida de sensacions experimenta l'excursionista! Per gota que s'esgarríhi del camí afresat y s'interni per las boscurias tenebrosas que ombrejan l'enjogassat riu, es trobará més de quatre vegadas que'l viarany se li esborra y li tapa'l pas un embordissament o un cingle esgarrifós badant a sos peus sa negra sina, ahont s'hi escorra un torrentar rondinaire que va a pagar son tribut al caudalós riu, ab la suor dels fronts que mostran las serraladas alterosas.

Un cop a Sant Romá de Sau, després d'haver fet *alto* al Molí, si us decantéu a la dreta us sortirà a rebre'l poblet de Vilanova que us signará'l pont de Malafogassa, isolat y tétrich,

donantvos aire pera enfilarvos a Sant Andreu de Vaucells, devallant després a Font Samallera per Vallclara, arribant al serrat de las Tres Creus y tot seguit a Carós, centre de las aventuras del héroe legendari. ¡Cuántas impresions del tot suggestivas experimentaréu en tot el transcurs! Y més encara si de Sant Romá, enfilantvos pel corriol pedregós, aneu cap a Tavertet, poble del tot

primitiu; d'allá cap a Coll de Panadés, a l'envista sempre de la fantástica serralada del Far y l'arriscada Agullola que us signa al enfront l'acimat Montdoys, ahont arribaréu un tant cansats; més aytal cansament se us oblidará ab l'esplendent panorama que contemplaréu als vostres peus. D'aquest hermitatge hermosissim, devallant sempre per boscurias encisantas, passaréu la riera de Rajols o per Rupiteras, y en un tancar y obrir d'ulls us somriurá'l poblet de Susqueda que blanqueja com un esbart de coloms pasturant al rieral frondós. Altra vegada'l Ter us tapparà'l pas; per un pont romá de mérit remarcable guanyaréu l'altra banda y podréu fer parada, sino al senzill y confortable hostal, a la grandiosa masía de Rocasalva, a mitg quartet lluny del poble. Un cop vist aquell clos encisador, si acás el cansament no us sobta, enfileuvos per sobre Rocasalva cap al Coll de Osor y veuréu una fábrica románica d'exquisit gust, com ho és el Santuari de la Verge, Regina d'aquellas afraus laberínticas.

Tornéu a encorriolarvos de nou y seguiu el Ter, y gosaréu d'espectacles sugestius y corprenedors; a cada un dels recolzes d'aquella seguida de montanyas us quedaréu plantats, embadalits, haventhi moments que, talment, semblaréu encisats per la sublimitat del paisatge, y us extasiaréu als sublimes encants de la grandesa encarnada en aquells rocatars abruptes, en aquelles sotaladas y en la verdosa y fresca vessant de la interminable serralada que ara fa somriure, ara fa esglayar y pantejar el cor.

II

Aquest és l'escenari grandios de lluitas ja justificadas, ja passionals, que han esdevingut a nostra terra, portant al mon de la realitat colossals epopeyas may cantadas, si be pressentidas per ánimas de bon tremp y per genis de fama universal. Deixant apart epissodis de guerras civils ab lluitas y vessaments de sanch malaguanyats, trobém l'època de la sobtada opresió de Catalunya ab son despertar esgarriós al drinch d'infamants cadenas y esclatar aquells héroes que's digueren: Bach de Roda, Pep Moragas y Serrallonga... sobretot en Serrallonga, tingut com a malfactor, quan vibrava dintre seu una ánima verament catalana, un cor bategant sempre al impuls d'un amor sens mida vers el propi terror y que'l feu armar d'un brahó y d'una forsa terrible, organisant una colla d'ardits montanyesos, sino tots ben triats y a faisó d'ell, al menys ab bons intents comandats; y a la consigna o crit de ¡Visca la terra! acometía a las tropas castellanas que

*fent serralls d'aqueixas vilas
d'aqueixos camps cementirs,*

coronaren d'afront a nostra patria estimada, pujantla al Calvari d'un afrentós martiri, ahont clavada en creu espera'l proper jorn de la gloriosa resurrecció.

¡Oh, en Serrallonga! ¡Quánts l'han tractat y qué poch, per no dir cap, l'han acatat ab el res-

pecte que's mereix la seva obra! Llevat den Pagés de Puig, aquell poeta, mort de poch, que fa tremolar la terra ab sas nervudas produccions, y den Bori y Fontestá, tots els demás ens el pintan d'un modo vergonyós pera nosaltres, donant la rahó als nostres eterns enemichs que'l feyan passar per lladre de camí ral y per malfactor.

Fill com soch, y que ho tinch a gran honra, d'aquellas afraus, ja de petit he dut sempre gran devoció a n'en

Serrallonga. Més d'una vegada al sobtarme la nit per aquells tenebrosos llochs y al véurem obligat a dormir a la barraca d'un carboner o al esteller d'un roder o bosquerol, m'ha sobtat en somni aquella figura grandiosa y l'he vista com a un nou redemptor, venir la seva ombra lluitadora a trencar las cadenas vergonyants que'ns tenen esclaus d'una terra malehida per Deu, en purgació de sas malifetas que han assolat llurs terras germanas.

Desgraciadament las veus de l'Anicet Pagés de Puig y den Bori y Fontestá no han ressonat dins tots els cors catalans, y per aixó'l vel misteriós cubreix encara la vida d'aquell home sobrenatural. Planyentmen jo més d'una vegada ab mossen Jacinto Verdaguer, el gran poeta, a qui Deu perdó, mostrá gran desitg de continuar y aixamplar un croquis de poema sobre en Serrallonga, comensat allá en el llunyá temps de sa joventut florida abans de carregar demunt seu el pes feixugússim de *L'Atlántida*: "¡Oh, m'és menester un xich de repós per tornar a seguir aquellas terras que solament he trepitjat una vegada!" Y em relatava ab paraula pintoresca la excursió que feu a Carós, essent estudiant y estant de senyor mestre a cân Tona.

— "Estudiava Teologia, alashoras, y em vingueren ganas d'anarmen a Carós pera veure la casa y cova del héroe llegendari que se'm feya cada dia més interessant al llegir "El proceso de D. Juan de Serrallonga" que havia publicat D. Joan Cortada, si mal no recordo, en un folletí del Diari den Brusí."

Es feu explicar l'itinerari, per un pastor, fill de Rupit, que s'estava a cân Tona, y determiná

UNA DECLARACIÓ

—Per ser felis, senyoreta,
sols en el dia d'avuy

em falta un si dels seus llavis.
—Lo que li falta és un bull.

anarhi un diumenge de bon matí: —“Mes, com que curtejava de butxaca, vaig enmatllevar tres pessetas al mosso de la casa, que'm portava molt d'afecte.”

Desde'n plegant de la feina que frisava pera traspassar las serras que tancan el pas de Las Guillerfias per la plana de Vich, y un cop al llit, poca estona dormí, despertantse esverat ab el temor d'haver fet tart. Emprengué la vía tot apressat. La nit era clara a tot serho; esperava arribar a Sant Romá de Sau per esmorzarhi y pendre dalit, y ab gran sorpresa seva notá que després de prop de tres horas de caminar ni senyal de crepuscle's notava cap al cantó de llevant.

Era plena nit. Arribá a Sau y no gosant trucar a cap porta, es quedá arraulit al portal de l'iglesia, tocant al fossar, y s'hi adormí. El primer raig de sol el soptá y el primer toch de l'oració matinal ferí agradablement sas orelles. Ohí missa, esmorzá y de nou en marxa fins arribar a Carós pel primer camí que hem descrit.—*“Al mateix vespre, y de debó cansat, vaig esser de retorn a càn Tona. Ab l'imaginació plena de las impresions del dia, proví de borrar quelcom... véushoaquí; —y treya un plech de paper rogench lligat ab un cordill, y em llegía algunas estrofas comensadas y altras del tot arrodonidas d'un cayent popular deliciós, germanas totas d'aquellas tan calentas de “Nit de Sanch”, “Los Vigatans” y “Los mossos de la Escuadra”.*

Plantejárem totseguit una excursió a las terras de Carós y Susqueda que devía tenir lloch a últims de la Primavera del 1903, per quin motiu se'ns havia ofert allotjament coral a la gran masía de Rocasalva, ahont se'ns esperava. Allí hauría sigut nostre centre general de correudas, durant els quinze díes que devía durar la excursió. La mort trencá aquests projectes y la llegenda den Serrallonga ha quedat en embrió. ¡Alabat sia Deu!

En els últims anys de la seva vida semblava que volía revindicarse de la nota que'ls nostres enemichs li tiravan demunt alegant que mossen Cinto no era catalanista, y per aixó acabá'l poema “Barcelona”, que's publicarà ajudant Deu, en el que hi há notas tan fermas com “El Parch”, llorejat en els derrers Jochs Florals, y acabá també un valent romans inédit encara: “Bach de Roda”, que surtirá un día o altre y que té un comens bonich a tot serho:

*Rambla de las Devalladas,
aprop de la Plassa gran,
el que passanthí no plora
no's pot dir bon catalá.*

¡Oh si hagués pogut acabar “En Serrallonga”! alashoras pla s'haurían confós els que'ns van a rerassaga en tot y pretenen fernos a llur faisó. Res més li faltava a n'aquesta hermosa y sens igual comarca de Las Guillerías que ésser cantada pel geni creador del “Canigó”. Sas bellasas no hi há dubte que s'haurían

accentuat més. Jo prou lluito dèsesperadament pera ferlas conéixer aquestas bellasas, però la meva veu és tan feble, que no s'arriba a sentir y solament té ressó entre'ls pochos enamorats d'aytals terras, mentres que si l'estre del gran Verdagner l'hagués enlairada ab sas sublimes estrofas, alashoras ¡si n'haguera fet d'enamorats!

Si Deu fa la gracia que s'aclareixi aviat el misteri del seu testament y alguns manuscrits que ara restan esgarriats, qui sab ahont, (y encara gracias que n'haguém salvat algún) potser que'l croquis del poema esmentat vegi la llum en una forma o altra. De totas maneras, encara que no fos termenat, se veuría ben dibuixada la gran figura den Serrallonga, y la frescor descriptiva del paisatge que mossen Cinto admirá en aquell llunyá temps d'estudiant, també s'hi conserva en aquells plechs de paper rogench, lligat ab un cordill, que moltras vegadas havia desfet devant meu deixantmen tastar las primicias, mentres mormolava a mitja veu aquells versos den Pagés de Puig que'l tenfan corprés y que havia posat per lema d'un cant del poema o llegenda:

*Serrallonga, Serrallonga,
be te'n pots ben alabar;
de ta mort y de ta vida
tot lo mon ne parlará
Si has vessat sanch catalana
ja ab la teva ho pagarás:
¡si n'hs vessat de Castella
no cal que't rentis las mans;
quan ella'n vessa de nostra
tampoch se las renta may.*

Y seguía un comentari interessant a tot serho. No parlavam may de las terras de Carós, Susqueda... és dir de tot el baix Montseny y Guillerías, ja ab motiu de llegirli jo quelcom, ja comensantmen a parlar ell asperonat pel desitg de saber novas que li donava de la millor manera que sabia, no acabés ab aquest altre tros del “Romans de cego”:

*Los que ara't tenen per lladre
potsé un jorn t'ennoblirán;
avuy un Rey te condemna,
demá un poble t'absoldrá.
Serrallonga, Serrallonga,
be te'n pots ben alabar.*

ANTONI BUSQUETS Y PUNSET

hont jo escrich las meas cosas
rodejat de trastos vells.
Obro prompte la finestra
y also'ls ulls al firmament:
la nit era molt bonica;
regnava quietut arreu,
torbada sols devegadas
pels *marvamaus* dels gatets,
per l'aletieg de las moscas,
pel cant d'algún gall despert
y pels ronchs escandalosos
del vigilant del carrer.
Mon esperit s'extasiava
devant un conjunt tan bell,
y ab inspiració grandiosa
y ab el cap d'ideas ple,
alsant els meus punys enlaire

EN ELS SISOS

El mossò (comptant).—Vosté té cap, té pota,
té morro...
El parroquiá (indignat).—¿Que us heu tornat
ximple, minyó? ¿A qué ve insultarme aixís?

Inspiració

Rendit de són l'altre dia
vaig ficarme al llit corrents
y al instant ja m'entregava
a n'els brassos de Morfeu.
Dormí y somiar desseguida
per mi ja és cosa corrent,
pró'l dia de que jo us parlo
¡quin somni va ser el meu!
Explicarho és impossible:
tot lo més gran, més inmens,
que hi pugui haver a la terra
y lo més sublim del cel
embadalit contemplava,
y tanta impresió'm va fer
que vaig perdre'l mon de vista...
y em vaig despertá al moment.
Al tornar en mi, en ma pensa
bullian mil pensaments,
s'hi agombolavan ideas
las més grans y sorprenents,
y aprofitant el poétich
estat del meu dur cervell,
vaig aixecarme del catre
per anarmen al quartet

COMERCIENTS

Societat en Comandita
que va pel mon negociant:

el burro hi posa la ciencia,
la dona hi posa'l treball.

com si anés a fer bolets,
donantme al front patacadas,
picant ab furia de peus,
agafo, febrós, la ploma,
y sobre un full de paper...
vaig fer petá una bacaina
que'm va anar d'alló més be.

GESTUS II.

Epigrama

Un tenor bastant dolent
deya:—De veu no'n tinch molta,
peró canto ab sentiment.
—Es cert, li digué en Climent:
ab sentiment del que escolta.

VALLS.

AUTOMOVILISME

—¡Atura, Jaimitu, atura que farém una desgracial!
—¡Oh, filla, no puch! Se veu que'ls vint caballs de forsa de la máquina s'han desbocat.

La vaga del blat

ENQUANY, que la moda de las vagas ha obtingut tan gran predicament, no estarà per demés donar un crit d'alerta, millor dit, denunciar als lectors del Calendari de ¡CU-CUT! la possibilitat d'una vaga que no crech hagi tret un quart de són a ningú, per espantadís que sigui, no obstant la seva transcendència universal (Deu ens en quart que esclatés) y abonarla una pila de rahons naturals y de molt pes. Si tenen la paciència d'anar llegint, vostés mateixos se'n farán capassos y las podrán sospesar.

Escoltin, escoltin, que parla y parla be, y sobretot ab molts modos, un gra de blat, un dels mateixos vaguistas en perspectiva més convensuts.

—Jo, casi no soch res; llevar volandera, fruit insignificant, brí d'herba dins el goret, gra ros d'una espiga, pols blanca al molf de la que un insecte podria fersen un panxó y un au-cell sa becada. Jo, en ma petitesa y humil ignocencia de camperol, tinch un lloch imperceptible en la natura, al ras de terra, ignorat del arbres de gran capsada que proecten la seva ombra sobre'l terror y pujan cap al cel sapats, gegants y armoniosos com las iglesias.

Gracias a no valer res, a casi no existir per nosaltres mateixos, a nostra constant modestia, és precis que siguém colla pera que s'adonguin de nosaltres. Ningú'ns mira ni ens pren en consideració fins que'ns agrupém pera

NOTA ARTÍSTICA

formar una espiga. Llavoras una tira de palla ens aixeca, poch a poquet, sobre'l nivell dels terrosos, pujém, cimbrejém com un plomall, ens adoném del mon que'ns volta y sentím las caricias del oreig que'ns besa y gronxa fentnos fer magestuosas reverencias. Ab tot, nostra elevada posició no'ns lleva modestia ni benignitat; sempre'ns quedém poca cosa, y el primer vianant que'ns sachsegi, sense pensar, pot matarnos. Al costat nostre las rosellas rumbejan sas toquillas vermellas, els blauets obran sas estrellas blavas y las margaridoyas sas estrellas blancas; mes nosaltres, en mitg

d'aquestas coqueterías, res-tém senzills, rossets, tímits, casi ignocents. Fins las marietas s'atreveixen ab nosaltres, enfilantse tijas amunt com la canalla pels arbres de cucanya. ¿Quína autoritat podém inspirar si ni sisquera tením las barbas y mostatxos dels ségols veíns?

Ara cal declarar que si nostra importancia creix al constituir una espiga, esdevé tan considerable per l'associació de las espigas, que tothom ens respecta quan formém un camp. ¡Fins els governs delegan als guardas rurals pera vigilarnos a tall

de personas! Veusaquí com ha desaparegut nostra humil personalitat: tornantnos gernació y cobrint la terra ab nostras idílicas multituds. Pera fernos assolir aquesta importancia, tothom s'apressa y enginya a fernos lloch; milers de plantas s'arrebassan y destrueixen, fins els boscos orgullosos reculan devant nostre. Per la forsa del número resultém poderosos com un ele-

(Dibuix de Prudenci Bertrana)

ment. Nostres camps onejan com la mar acaronada pel vent; se'ns combat com a un exèrcit ab fals y volants; y, no tenint prous mans els homes, ens segan y molen a la màquina; l'aigua, el vent, el vapor, totas las grans forsas s'acoblan pera reduirnos a pols. Y aquesta pols és preciosa. Ella és la vida dels homes. Nosaltres som el pa que nudreix l'humanitat.

Arribats a n'aquet punt, nostra importancia no té fi ni terme. Els humils grans de blat ens torném polítics; pels economistas som els debatuts cereais; a la Borsa, com ab l'or, jugan ab nosaltres; pesém sobre'l destí dels pobles; fem las revolucions. Per nosaltres corre la sanch. Els homes es matan pel blat.

¡Y pensar que tot aixó ataca nostra humilitat

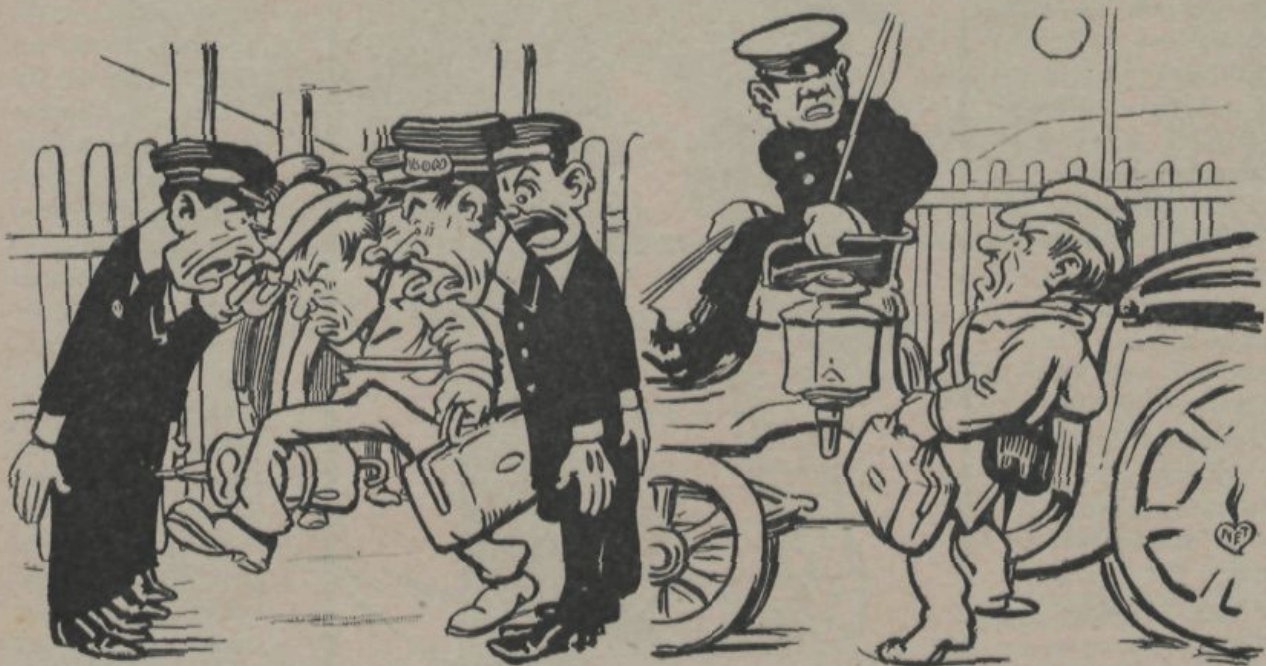
UN QUE MIRA PELS SEUS

—¿Qué vol que li digui? a mi nomès m'agradan els tenors de molta forsa.
—Ja's comprén, com que vos sou camálich.

pagesívola, fereix la nostra ánima benigna y ignocent! ¡Ah! sí; aquestas disputas dels homes, enlloch d'enorgullirnos ens entristeixen.

Aquet valor que se'ns imposa nosaltres no'l volém, puix ens prové de las necessitats creadas pels homes y principalment dels sufriments y llágrimas dels pobres. Nostra forsa, essencialment benefactora, rebutja aquet valor. Nosaltres voldríam multiplicarnos; nostra feconditat inagotable está a mercé dels homes; nosaltres els oferím de bon grat nostra abundancia y nostra prodigalitat natural; un grapat dels nostres produeix un tresor sobre la terra; nosaltres oferím

aquestos tresors pera satisfer als més afamats... pera saciar al mon.

A LA ESTACIÓ DE FRANSA

Els comisionistas (cridant desafortadament).—¡Fonda!... ¡Hotel Colón!.. ¡Hotel Inglés!..

El cotxer.—¿Ahont aném?
El viatjer.—A casa el doctor Sunyer y Molist perque'm desembusi las orellas, que aquets manos m'han aixordat.

UN QUE HO ENTEN

—¿Tota una marina un duro?
¡Vinga! No m'hi penso més:

si de llogà una llanxeta
quasi be ja en cobran més.

A cambi no demaném per part dels homes res més que la seva acció generosa, que'ns utilisin desinteressadament. Mes, veus-aquí que tots refusan; pel cego interès d'algúns se'ns priva de néixer, se'ns nega la terra, se'ns fa emigrar descoratjant als sembradors y dictant lleys que'ns encareixin. Per restringir nostra feconditat complacent, els homes s'associán, se'ns fa abortar y per fi de festa s'abraonan uns ab altres. Per nosaltres, els humils grans de blat, els pobles s'assolan y s'aburreixen, s'equipan els exércits y els carrabiners y las duanas están en vetlla permanent.

Devant d'aquesta maldat que'ns forsa a convertirnos en objectes d'

mesquinesa del seu orgull. Com nosaltres cada un d'ells té d'estimarse per poca cosa; ha de

compendre que no val res, sino en comunitat, que deu associarse, que deu agermanarse fins que la humanitat marxi com un sol home, com una espiga. Quan arribi aquesta hora no tindrán cap por de sembrar la terra; tots s'ajuntarán pera fer la feina en lloch de separarse pera combatres.

Llavoras nostres grans, llensats en profusió, arraparán pels gorets, creixerém sans y plens y cobrirém la terra ab la rossor de l'or del nostre fruit, que és el pa dels homes. Llavoras, com no valdrém res, tothom podrà viure y en nostra modestia ens sentirém més ditxosos que may.

UN INFORME

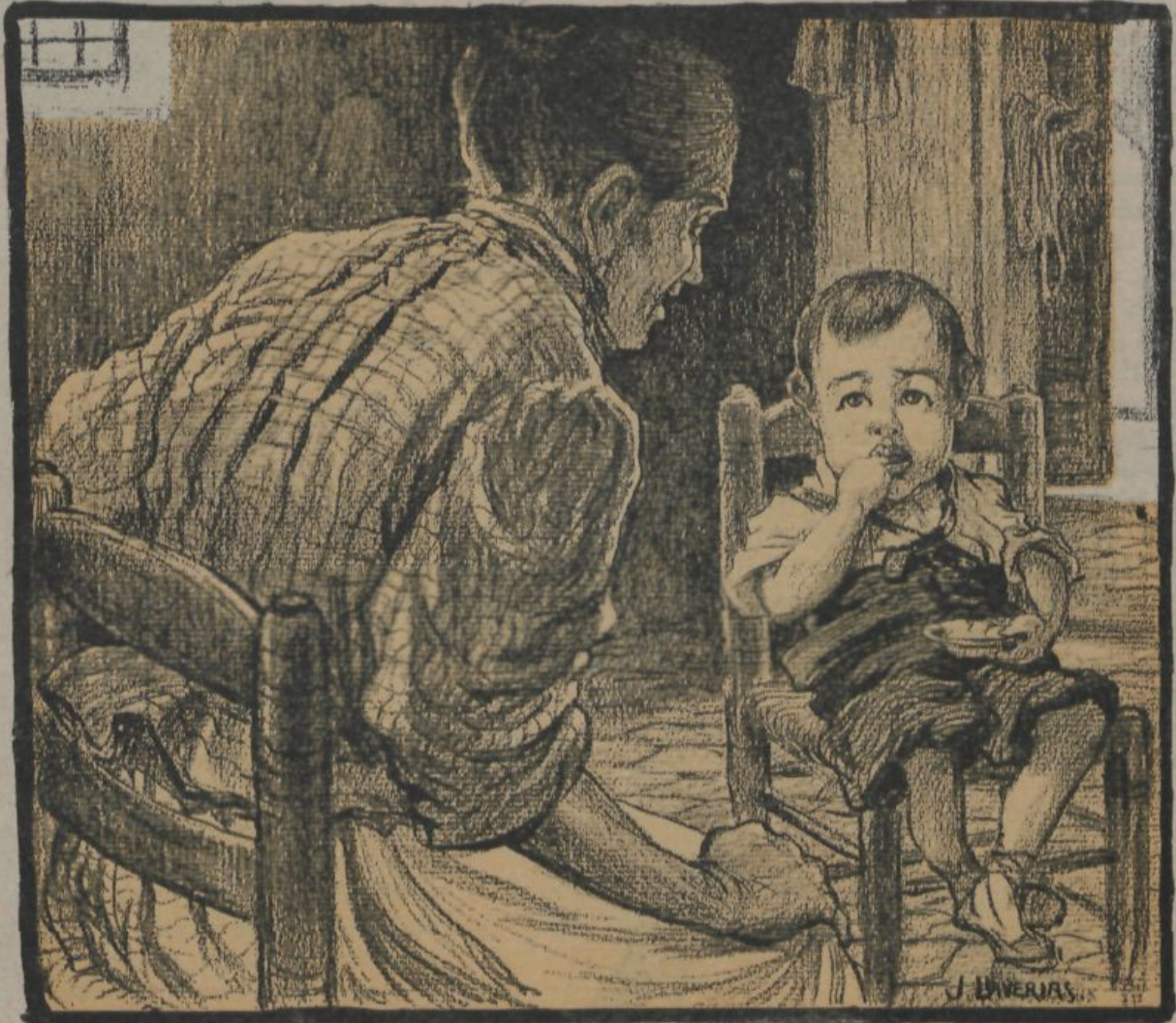
—Señor; ¿Aquí en Bartselona no haper musich-halls?
—No, senyor, però en cambi hi ha músichs-cebas.

Ara'l nostre valor, el nostre preu ens espanta y ens té avergonyits... Ja està dit: si aixó dura ens declarém en vaga la vinenta primavera.—

Ja ho han sentit. Aixís, mica més mica menos, parlava temps enrera un gra de blat per boca d'un articulista francès.

Si algún día el blat, callant, obrés per compte propi, tal com ha parlat per boca d'altri, estaríam irremisiblement perduts. La vaga del blat, la vaga del pa, extendiria'l regnat de la mort sobre la terra y creguin que si ens atrapava "dormint a la palla" no hi valdria pas alló de "qui no té pa moltes se'n pensa".

JOAQUIM CABOT Y ROVIRA

CRIATURADA

—Tu, ahir vas dir que no t'agradavan las patatas y ara'n menjas.
—Ez que no me'n recordava.

Un de tants

El tipo que está descrit,
viu tant en la aristocràcia
com se fá ab la democràcia
y és atent, fi y presumit.

L'amor lliure predicant
crea societat mentida
y volguent fomentar vida
sols logra anarla matant.

¡Oh l'amor lliure! Senyors
per ell és l'avens del dia;
(és clar, com que aixís podria
satisfer lascius amors.)

El casarse és egoisme,
el matrimoni no és viure,
és pa-sar a esclau de lliure,
és caure al fons d'un abisme.

¡Que és deliciós poguer dir:
prench aquesta y deixo aquella,
que jo 'm canso, o be's cansa ella,
vent en popa y a *vivir!*

La dona deu estimar
a l'home que creu pot darli
son amor, sens preguntarli,
jamay si s'hi vol casar.

Tu m'estimas, jo també;
por éll no hi há cosa seria;

lo que importa és la materia;
fora d'aixó, el mon no és ré.

Sent pel vici esclavissat,
no mira al lluny la vellesa:
se creu estimà ab noblesa
y és d'amor interessat.

Sa passió per res detura
desfent paraulas donadas,
profanant cosas sagradas
y sempre en nom (?) de Natura.

Mort el vri, la cuca morta
de l'amor, diu convensut,
y may amor ha tingut
ni a la càmissa que porta.

SANCH DE CARGOL

Una consulta

EL doctor Sagrera, especialista en las afecciones del aparell respiratori, ajustá la mampara del despaig boy convidant a seure al nou client; feu totseguit algunas apuntacions borronejadas a corre-cuita en las planas d'una rebregada Agenda, y après de desar al calaixó de la seva taula-ministre un pessiguet de monedas arreplegadas arreu, digué, encarant-se ab el sobrevingut:

—¿Y donchs, qué tenim? ¿Qué'ls porta?

He dit el sobrevingut, però eran dos els nou-entrants, marit y muller, sino que al doctor Sagrera se li aparentá de primer entuvi que fóra l'home'l malalt, com si ho portés escrit a la cara, y s'endressá a n'aquet ab preferencia.

Ab gran sorpresa del doctor Sagrera, la dona li respongué, decidida:

—Es per la tos; una mena de tos seca y aspre com si per aquí a la vora hi serressin fusta. En dientli que en tota la santa nit no'm deixa aclucar l'ull una estona, com si m'esclatés arreu del cos una borronadura, ¡figuris! ¡Y aixó que vaig escarrassada com una senyora bestial! De bonas a primeras suposárem si pervindria d'un esllomament; però, vam anar a Sant Maurice y, llevat del cetrill d'oli y del ciri de mitja lliura, no'n várem treure altra cosa! Potser una irritació a la melsa—jo'm deya—o algún embús en els canons de la perdiu; ¿qué hi dirá una no sent del gremi?

BONAS RAHONS

—¿Y qué us ha dit?

—Que ell may falta a la paraula: que va dir que demá'm pagaria, que avuy sosté'l mateix y que sempre ho sostindrà.

—Escolti, ¿que fa molt temps que la guarda aquesta tos?—reprengué'l metge.

—Un any.

—¿Un any? ¡Si que ja és estantissal! Bueno. Despullis, del cos... no més que per sobre!...

—¡Y aral! ¿Qué'm vol fer? No és pas una servidora'l malalt! Sino que, com aquet és més aixut que un surol!

Contrariat el doctor Sagrera's des-empellegá de la dona per endressarse al pacient. Li visurá la llengua, li prengué'l pols, li resseguí'l blanch dels ulls, tot observant aquella fesomia seria, mústega, d'home resignat, de marit convensut, íntimament persuadit de la inutilitat de tota protesta atés el taranná de son temperament, boy dientli ab veu de mando:

—Veyám. Treyeuse'l gech y la hermillá; aixís. Alseu el cap, alt... més alt. Respireu ara... fort... més fort. Quan digui prou, prou. ¿No us sentiuhes aquí? ¿Y aquí? Com un doloret, ¿eh? Entre doloret y punxada, ¿oy? ¡Encara com haveu esperat tant! ¿Que no ho sabeu que ab la salut no s'hi juga?

Hi anava a ficar basa'l pacient, però'l dimontri de la dona'l deturá ab un gesto.

—Jo li diré... Jo li diré—va respon-

I. Timm.

UNA VISITA

—Senyoret: hi há un senyor castellá.

—¿Que está allá? Me n'alegro; donchs digali que jo estich aquí.

dre aquella.—Si hagués anat per mi, prou hi hauria donat cobro, prou! ¡Peró com aquest home, aquí ahont el veu, rabassut y tot com un bastaix, és més clos que un musclo! A la primèria's queixá del pit; vaig ferli unas fregas que, d'encertarli el mal, ben segur que li haurían tret enfora, no'n tinch pas dubte, perque l'un-güent de la senyora Pona creguí que obra miracles. Després se ressentí de la esquena, entre costella y costella, com si se li fes un tendrúm; vaig probar d'espongirli l'enduriment ab unas fregas d'esperit de vi de las set herbas, capás d'amorosir un ferro; però, com un pegat en un

banch, més retossut que un toro; per cert que, a copia de fregar y refregar se li posaren unas espatllas clapadas com una pell de tigre. ¡Ni que l'haguessin passat Boria avall! ¿Te'n recordas, tu?

L'home esguardá a la dona espurnantli el somriure a flor de llabis, tot remugant:

—No cal que ho retregas. ¡Prou ho vaig conèixer que t'havía guanyat las garrofas fregant pisos ab sal fumant y sorra de la granada!

—¡Veyéu! ¡Jo ho feya a fi de be!... Més tart li vingué la tos, no aquesta tos d'avuy, seca y esgarrifosa, que sols de sentirla ja't recargola

AL CAFÉ

El mosso.—¿Qué pendrán?

La mamá.—Llet merengada.

El de la taula del costat.—¿Llet ab arengada? Aquesta senyora no hi és tota.

ENTRE CRIATS

- ¿Ahónt vas?
- A comprar un bagul pel senyoret.
- ¿Per anar a fora?
- No, per anar a dins... S'ha mort aquet dematí.

els nervis, sino una tosseta prima, d'anyell, cansonera y falsa com una papereria de noy y escruixidora ensemps com si rasquessin vidres ab la punta d'una eina. Natural, veyent que ni la regalessia, ni'l sucre candi de malví, ni la llet ab llart blanch, ni'ls bafos d'eucaliptos, li mimvavan la estossegementa, vaig cridar al metge del Monte—perque som del Monte de la Mare de Deu de la Consolació—y... no cal dirho, porque... Ja ho veig, aquets metges de germandats fan com els músichs de festes majors: com ja la tenen segura...

El doctor Sagrera, embafat per la xerrameca, li estroncá de sobte la paraula.

—'Bueno, senyora; ja ho tinch entés. No cal que's cansi. ¡Son tants els que m'esperan!... ¡y el temps vola!

El pacient, que distreya la seva engunia resseguint ab curiosa vista las parets del consultori, omplertas de diplomas ab esculturats marchs, de bustos de guix ab representacions de notabilitats mélicas, de instruments de cirugía y de restelleras de llibres y periódichs, se decantá vers a la seva dona ab un somris mofeta, com gaudintse del xasco. Aquella, endevinant pel moviment de sós llabis que li repetia ab mofa: "beute aquest ou", es sachsejá en son seti ab neguitosa impaciencia.

El doctor Sagrera s'ampará del malalt, pera auscultarlo altra volta.

—Veyám, enrahoni. Seguit, com si conver-sés...

—¿Seguit ha dit?— feu la dona.—¡Sino que li resis el Credo! ¡O li contis el qüento del "Sigronet"! ¡Pot-ser que repassessis las tablas! ¿sabs?

—¡Lo que vulga; però enrahoni! ¡Cridi! ¡Com si li probessin la veu! Seguit... seguit...

Confós l'home per l'estirabot de la dona, confegí ab ingenua cantarella:

— Bueno, donchs: dos por dos, cuatro; dos por tres, seis; dos por cuatro, ocho; dos por cinco, diez; dos por seis, trece...

El doctor Sagrera

es calá a riure sorollosament.

—¡Vetaquí perque may te surten els comptes!—va esclafir la dona, afeginthi:— Ni aquells que rodan la sinia arriban a ser tan dusos!

— Una ensopogada tothom la té.

—Bueno. Ja está vist—va reprendre'l doctor Sagrera, encarantse indistintament ab el matrimoni:—No és cosa del altre mon... M'afiguro que ho apedassarém; però si's descuidan un xich...

—¡Sí; els xichs se fan grans!—respongué'l bon home ab cert ánimo.

—Com els estreps, que si no's cusen totseguit...—hi afegí la dona.

S'assentá'l doctor Sagrera en son silló d'alt respatllet, rumiá una mica, y després d'escriure una estona y d'allargarlos duas receptas, repetí a la parella:

—D'aquesta, una cullerada de las grans, d'aquesta altra una de café, cada duas horas, alternantlas.

—Es a dir: un cop d'aquesta y un cop d'aquella, ¿oy? Ja ho entenç... ja ho entenç. Com al capdevall una servidora's cuida de tot!...

—Donchs, sí—reprengué'l metge—casi'ls asseguraría que hi arribarém a temps. ¡Ah!... Si fuma, estíguissen.

—¿Que si fuma? Més que una xemaneya.

Jo digne soch de ta presència,
de contemplarte fit a fit;
al mirall pur de ma consciència
ombra de mal may l'ha enfosquit.

Jamay aquet Propiciatori
víctima ha vist més innocent,
jamay davant del Ostensori
ningú ha pregat tan santament.

Soch cast, soch just, soch
[devotíssim,
soch abstinent, caritatiu...
Perfecta imatge del Altíssim
sobre la terra; só'l Deu viu.

II

El Publicà arribava al Temple,
y al sà a n'el peu dels esgrahons,
esferehit del seu exemple
cau prosternat de genollons.

No gosa entrà a n'el Santuari,
el cap acota sobre'l pit,
y fent de culpas inventari,
aixís exclama penedit:

—Per ta bondat, que és infinida,
Senyor, perdona'l meu pecat,
damunt ma testa malehida
no hi caigui joh Deu! ton bras
[irat.

Jo indigne soch de ta presència,
de contemplarte fit a fit;
del cau impur de ma consciència
el mal se n'és ensenyorit.

Jamay aquet Propiciatori
peis meus pecats sat'sfarà:
jamay davant del Ostensori
home més vil hi pregarà.

Soch luxuriós, soch superbíssim,
soch avarient, soch infidel...
Soch execrable per l'Altíssim,
ho soch pel mon, ho soch pel cel.

III

El Fill del Home arriba al Tem-
[ple,
y encaballantse als esgrahons,
dona a las turbas un exemple
de lo que'ls diu en sas llissons,

girant la esquena al Santuari,
ahont prega encara'l Faritzeu,
per benehí a n'el qui d'entrarhi,
de tan culpata, indigne's creu.

MANEL FOLCH Y TORRES.

EL FARITZEU Y EL PUBLICÀ

I

El Faritzeu arriba al Temple,
gravement puja'ls esgrahons,
y edificant ab son exemple
cau prosternat de genollons.

Enfront mateix del Santuari,
alta la testa y més la veu,
aixís istila de resarhi
devant del poble'l Faritzeu:

—Per tantas gracias com Tu'm
[donas,
Etern Senyor, sigas llohat;
per las virtuts ab que'm coronas
siga'l teu nom glorificat.

— ¡Deu pendre café, és clar!

— ¿Café, diu? ¡Such de sigróns! ¿Qué vol que li donguin per vint céntims?

— Pitjor encara. Y si té la costum de retirar tart...

— ¡Fins que s'acaba'l solo, que son las tretzel! ¡No veu que la casa li put!

— Ja és molt, perquè'l casat...

— ¡Si és la meva!... ¡Com si li faltessin entreteniments a casa!

L'home tremolava com si li agafessin las febres... Per remeys array, els pendría tots: veaeno, pólvora fosa, però deixar aquells petits vicis, el sol y únich esplay de sa trista vida, el miraculós dó que li feya oblidar fins las etzegalladas de la seva dona, ¡ah!... ¡alló era assessinarlo!

— ¡Ja ho veus! ¡Ja sabs lo que't toca! ¡Y que me n'alegro!

— Be, poch a poch—observá'l metge.— ¡No's pot filar tan prim!... ¡No's poden extremar las cosas! Aixó no vol dir que...

L'home se'l guaitá agrait, reconegut, com un gos al qui ha amenassat l'amo. La dona's guardá las receptas, y el doctor Sagra, tot animant al pacient ab uns copets a las espatllas, els acompanyá fins a la sala.

Al arribar al carrer la dona preguntá al marit:

— Escolta. Ara m'hi confós. M'ha dit... ¿Que ho has entés, tu, aixó de las culleradas?

— ¿Jo?... ¿No't

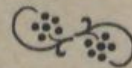

NOTA DEL ANY

— ¿Cóm ha anat el Congrés Médich?
— Molt be, molt be, don Matías. Portém ben be descobertas tres clases de pulmonías y un centenar de microbis que fa un any no's coneixían. ¡Hem estat d'enhonorabona!
— Donchs vegi, ningü ho diria.

el rosech al cor y l'amenassa als llavis, desitjosa d'arribar a casa pera esbravarse de la quimera!

JOAN PONS Y MASSAVEU

Acudit

En una reunió's parlava de forsas més o menys increíbles. Un dels presents digué:

— Tot aixó que han dit vostés no és res. Jo sol una vegada vaig aixecar mil lliuras.

— ¡Impossible! — contestaren tots. — ¡Mil lliuras!

— Sí, senyors; però eran lliuras esterlinas.

SANCH DE PUSSA

UN REGENERADOR DE CAFETÍ

— L'única manera de que tothom vagi dret, és constituir la República.
El de las crossas.—Ja m'hi avinch.

De la nit

... El Pirineu dormí...

La nit era d'istiu. Cap a Ponent, suspesa en l'espai blau y profón, esclatava la lluna: blanca, glassada, pura! Tot entorn de la vall, las cadenas de montanyas s'alsavan enfonzadas en un repós inmens. La lluna tot ho entelava absa claror desomni y els contorns prenfan la suavitat del sospir... ¡Sospirava la montanya sota'l cel ple de paul!

¡La vall també dormí!... Dormíen las arbredas de fantásticas agrupacions, dormíen las pradas solitarias, dormíen els rostolls rasos, deserts, dormíen els regarets murmuradors y fins allà, en la fondalada, semblava condormirse a estonas pera deixondirse altrás, el vetllador etern, el rierol fressós y escumejaire.

L'avi Cosme marxava pel camí de Peredas, l'aixada al coll, trepitjant ab sos esclops pesants la pols atuída pel rellent de la nit. El camí era peulat d'arbres vorers y tenia un cayent dolorós, tan dret... y allargassat... y solitari...

El vell anava a regar el prat de las pollanclas. Mes el pobre Cosme caminava molt encaparrat. Tenia la noya gran malalta y potser se'n faria la vida, porque'ls metges no li havíen ensopegat el mal. Ja feya dos mesos que la seva filla jeya, aclofada sempre en el llit, sense anar ni endevant ni enderrera. L'havíen vista tres metges y tots tres deyan cosas diferents. L'un que *si serán els tifus*, y vingan banys y potingas; l'altre que *si tot era un cop de sanch*,

y vingan sangoneras y emplastras; ara un tercer deya que tenia'l mal al pit. "¡Anéulos a entendre! afegia'l vell Cosme. Tot és gastar y gastar y ella ¡pobreta! sempre aixís mateix, enfonzada en el llit, sense anar ni endevant ni enderrera."

Y al pobre home se li humitejavan els ulls... ¡Deixaria tres nens, la seva filla—el més gran de sis anys! ¡Y sort encara que'l gendre havia sortit de bona lley, que si nol...

Y l'avi anava caminant, un xich encorvat pels anys y la pena. Tenia las camas ja un xich flacas y son pas no era segur, però poch a poch s'atansava al prat de las pollanclas.

Ja'sveya, nomolt lluny, aixecarse erta y isolada, vora'l camí, una de las pocas pollanclas que restavan al voltant del prat. Tan alta y tan sola, en mitg d'aquells rasos deserts, amurada per la llum idealisadora de la lluna, tenia quelcom d'atractiu la pollancla esbelta, com si un perfúm de miracle la envoltés. El cim era lleument esflorat per l'aire.

El prat estava clos y la paret s'ovirava com una veta blanca que baixés suaument pel pendís de las pra-

das. La lluna ho aclaria tot. D'esma, el vell Cosme hi doná un cop d'ull... Mes... ¿quí hi havia? Al costat del tronch groixut de la pollancla s'hi veya una ombra: semblava un home.

L'avi anava atansantshi pausadament, els ulls sempre fits en l'home de sota la pollancla. "A veure si tindré m qüestions per l'aigua"—va rondinar el vell.—"Potser me l'ha presa, porque'm sembla que m'espia molt". Y el vell s'acostá al rech de la vora del camí. Res: l'ai-

LAS MODAS

—¿Com és que t'has fet aquest abrích tan llarch?

—Home, perquè aixís en un día d'apuro podré empenyarme 'ls pantalons.

PETICIÓ MATRIMONIAL

—Y un cop casat ab la noya, ¿ja hi sabrà viure en aquesta botigueta?
—Oh, no s'apuri, jo soch molt *vividor*.

gua hi somreya escorredissa y xiuxejadora, reflectant joganera a la lluna... ¡la lluna tant seriosa del espay! —“No; poch me l'ha presa” —va mormolar en Cosme, y seguí avensant.

De cop l'home de vora la pollancre s'amagá darrera'l tronch.

L'avi va frenar el pas. “¡Amagarsel... Mala cosa!” —pensá'l vell. —“Mes ¿qué pot ser? ¿Qué hi fa a n'aquí?” Y al cap d'un instant, segur de no tenir a ningú ressentit, va avensar ab tranquil·litat.

Mes... l'home de la pollancre, tot d'una va saltar lleuger la paret del prat, amagantse.

“¿Potser em ve a robar herba?” —va pensar l'avi. Y apretant el pas mormolá: —“¡Ja t'apanyaré si't faig por, espéram!”

Un sospir de la nit portá'l remorejar del rierol empresonat en la fondalada. La remor va passar com ona vaporosa y morí prats enllá... Lluny xiulavan uns galápats tristement... Més

lluny encara, quí sab ahont, borbava un gos.

L'avi va arribar a la paret, y abans de saltarla guaytá dins del prat pera descobrirhi al home... ¡Llamp del cell!... S'estava allí mateix, amagat darrera la paret, arrupit com un poll. Al veures sorprés, el desconegut s'aixecá rápidamente, y reculant un pas, va llensar a l'avi una mirada punxant, fosforescent en las tenebras.

Era un jove. Duya un farcell de roba en una má, anava vestit de pana color de terra y portava una gorra ab visera de pasta, encasquetada fins a las orelles.

—¿Qué hi fas aquí, minyó?—va demanarli l'avi bonament.

Per resposta, el jove va encongirse d'espalllas y somrigué, ensenyant una renglera de dents blancas y petites.

—¿Qué hi feyas aquí?—va repetir el vell.

—¿Que no ho véyau?... Dormía...

—¿Dormías? . . . ¿Y per qué dormías aquí? que no tens casa?

El desconegut no contestá. Va mirarse ab despreci de cap a peus a l'avi y, tot agafant el farcell que jeya a terra y posantlo d'una revolada demunt de la paret, va dir secament, preparantse pera saltar:

—¡Be, ja me'n vaig, home, ja me'n vaig!... ¡Total per una mica d'herba que us pugui aixafar!...

—T'ho dich pas per l'herba. Si vols jaure aquí, jau. Jo sols te demanava si no tenías casa.

El jove restá inmóvil. Ab el clar de lluna se li veyá un rostre pàlit y demacrat, uns ulls febreros, unas mans primas y afiladas.

Sobtadament, com aclarit per un llampech, el vell Cosme va tenir una idea: “Potser és un boig...” —va pensar, y cuitá a preguntarli:

—¿Que ja sabs ahont érats?

—¿A Fransa, potser?—saltá rápidamente el foraster ab els ulls illuminats.

—No pas encara, però poch n'ets gaire lluny.

—Si'm volguéssiu dir quin camí haig d'empendre, perque... perque vaig a Fransa y m'he perdut.

—¿T'has perdut?... Donchs mira: segueix aquet camí y dret fins que atraparás la carretera. Un cop a la carretera, tomba a l'esquerra y cap amunt sempre; en una hora hi arribarás a Fransa. ¡Poch anavas be per assí!

Però al acabar de dir aquestes paraules, el vell va recordarse de que'l desconegut s'havia amagat al véure'l venir de lluny. "¿Viatjar de nit y amagarse? Alguna n'havia feta"—pensava'l vell.

El desconegut es va contemplar una estona el camí. Després, girantse cap a n'en Cosme, va demanar-li fredament:

—¿La carretera deu passar per algún poble?

—Sí—va dir l'avi. Y totseguit, pera ferlo cantar un xich, va demanar-li: —¿Que portas frau, potser?

—No... no... ¿Perque m'ho demanáu?—contestá'l jove. Mes bentost, com si se li hagués despertat una idea, va afegir:—Be... ja us ho puch

COMODITAT

- ¿Qué fas ab tantas cadiras?
- Miro si trobo una posició estable
- Donchs ho logras noy, ho logras.

dir: sí que'n porto. Per aixó mateix voldria un camí ben amagat.

Tota la seva cara's va animar, igual que si acabés de treures un pes del demunt y després de butxaquejar una estona, va oferir un cigarreret a l'avi:

—¿Voléu fumar?

—Gracis, minyó, ja'n tirsch.

A n'en Cosme ja li havia entrat la desconfiansa. Ni'l paquet era de frau, ni si hagués estat un paquetaire hauria anat per aquells camins, ni fumaría. "¡Ah, quina púa ets!"—rumiava'l vell.—"Prou has fet *algom* y vols passar a Fransa sense ser vist." Y l'avi, pera enterarse va insistir:

—¿Frau dius que portas?

—Sí.

—Mes aquet paquet poch ho és de contrabando, que aixó és un farsell de roba. Ja'ls coneix a *tuts* els paquetaires de per assí y a tu...

—¡Donchs desde ara ja'm coneixéu, carat!—contestá secament el desconegut, però, sorprendent en l'avi un somris destarotador, va endolcir la veu y afegí:

—*Vaya*, teniu rahó. Em sembleu bon home y no us vuy enganyar. Ensenyeume un camí ben amagat perque soch un desertor...

—¿Desertor en temps de pau?—indicá l'avi ab accent d'incredulitat.

El desconegut dubtá un moment com si busqués resposta. Mes, redressantse, va mormolar:

ELS DOS SEXES

Una senyora molt grassa
y un senyor molt magristó.
La dona és el sexe *débil*
y l'home és el sexe *fort*.
¡Quinas cosas més estranyas
se solen veure en el mont!

VAL MES MANYA QUE FORSA

I

II

—Sí, desertor... ¡Que hi vagin els rics al servey si volen qui'ls defensil—Y clavá una mirada penetrant a l'avi. Aquet seguía com abans, interrogant ab els ulls. El desconegut va afegir:— Ja veuréu; m'ha sortit una colocació a Fransa ¿sabéu? y me n'hi vaig, però com que m'están buscant perque m'han declarat... ¿cóm se'n diu?... *prófugo* ¿sabéu?... m'haig de amagar.

—Em sembla que ja ets un xich massa *gros* pera ser un quinto, minyó—va fer l'avi desvergonyintshi.

—No'n feu cas... ¿Voleu dir que sembla que tinch més anys, oy?... Es perque com que vinch tan cansat y ab la lluna... Ja caldría, ja, que m'ensenyessiú un camí ben dret pera passar la frontera, perque ¿sabéu ahont era a las vuit del vespre?... Per aquí a n'aquets cims, ja ben aprop de Fransa, però m'he perdut y me n'he vingut cap aquí sense saber ahont anava.

L'avi ja s'estava posant neguitós de tenir aquell xicot allí devant. Era una mala pessa; ben clar es veyá. Lo millor fora ensenyarli'l camí, que marxés y vethoquí...

—Mira—va dirli de cop el vell.—Tira amunt, sempre per aquets camps; quan atrapis un riu l'atravessas com puguís y ja serás a Fransa.

El jove somrigué y altre cop se li vejeren aquellas dents blanques y petites. Agafá'l paquet y buscá un xich per terra.

—¿Que has perdut *algom*?—va preguntarli el vell.

—Si... no... res... Mirava si'm deixava algu-

na cosa. ¿Que'n sou l'amo vos d'aixó, d'aquesta terra?

—Sí, ¿per qué? (El vell l'enganyava; no n'era l'amo, n'era arrendador).

—Per res... per res... ¡Salut!

Y el jove saltá la paret, va atravessar el camí y comensá a marxar a grans gambadas camps a través; casi corría, saltant pels solchs d'aquells llaurats.

—¿Desertor?—pensava'l vell.—¡Cal si al menys tenía vinticinch anys. ¡Mala púa, mala púa!...—Y, content d'havérsel tret del devant, va comensar a caminar avall, vora la paret... Mes a las duas passas s'aturá sorprés; la lluna reya sobre quelcom que jeya mitg amagat entre l'herba. El vell s'ajupí.

¡Jesús! Era un ganivet ab molla que tancat ja tenía un pam.

L'avi restá curts instants ab l'arma als dits. ¡Qué ferne? ¿Li tornaría? A frech estigué de cridarlo, però'l desconegut era ja tan lluny que casi no's veyá, esborrat per las vaporositats del clar de lluna.

—¡Quína mala anima!—pensava'l vell—Potser ha mort a n'algú ab aquet ganivetot—(Li entraren ganas de llensarlo). Li deu haver caigut al saltar la paret—seguí pensant l'avi.—O potser ell mateix l'ha llensat tement que'l pogués comprometre... Perque jo li he fet por; aixís que m'ha vist ja s'ha amagat... ¡El murril Vetaquí lo que adés cercava per terral

Y en tant, seguía encara sense saber qué fer del ganivet.

III

¿L'entregaria al se-nyor Jutge explicantli tot, o be'l llessaria sense resarne un mot a ningú, ni de l'arma, ni del minyó, ni de res? Si ho declarava s'enredaria ab la justicia, y la justicia, com més lluny millor. "Altres malsdecap tinch" pensava'l vell.—"¡Que s'apanyin!"—Lo més ben pensat fora callar, callarho tot y a tot-hom.

Peró una fiblada de remordiment el ferí tot d'una. "¿Potser so fet malament d'ensenyarli el camí?"—va pensar. Y dubtá uns instants. Mes, ab tot, ¿quí li assegurava que fos un malvat aquell minyó? Ningú. ¿Ningú? Donchs havia obrat be ensenyantli el camí que li demanava. Però... però... y del ganivet ¿qué ferne? ¡Desfersen! "Lo millor és sempre no embolicarse"—rumiava en Cosme.—"Jo soch home de pau y ab pau haig de viure."

Va saltar al camí y llessá l'arma tan lluny com pogué del seu prat; res de tirarla al prat d'un altre... al camí—"¡Que l'atrapí qui vulgui y que'n pensin lo que vulguin d'aquet ganivet, que jo no'n sabré pas res porque... porque per

poch que parlés potser em dirían que l'he ajudat a passar!"

L'arma, al caure, petá demunt d'un roch y de rebot s'allunyá un xich més, arrossegantse y aixecant una petita estela de pols.

L'avi torná a saltar altra volta la paret del prat.

Y tot caminant per l'herba flonja, mentres donava la volta al prat, ahont l'aigua que l'amarava apareixia a clapas, argentada dolsament pel bes de la lluna, el bon Cosme anava rumiant:—"¿Y qué rediables deu esser aquet minyó? ¿quí sab d'ahont ve?... ¡Com que per vall n'hi passan tantas de cosas cada día!... ¡Deu s'ho sab!...

¡Misteris, sí, misteris!... Y ab lo que no és del teu regent més val no ficarshi, Cosme... Y lo millor és callar... Ni al gendre n'hi diré res, porque ell encara és jove y un día se'n podria anar de paraulas y vétam aquí enredat. ¡Ca, ca, callar y santa bona María!"

Aixís anava fent el tom al prat. Tot estava ben xop. Quan arribá al rech de dalt, desfeu la taparada a cops d'aixada y enge-

IV

V

gá altra volta l'aigua cap al rech del camí... camí avall, pels altres...

Desde allí, entre las negrors d'una arbreda, s'hi veyá un llum ploraner, lluny. Era'l de la cambra de la seva filla malalta. L'home s'aturará en la feina... ¡Pobre avi, de nou li sobrevin-gueren las tristas cavilacions d'abans!

Y guaitant el llumet llunyá, se li feu un nus a la gola.

—¡Quín mal deu tenir la pobre filla meva que no se li pugui curar!—va sospirar girant els ulls al cel ..

Y per tota resposta la gran quietut, el gran

silenci de l'espai infinit obert sobre la terrá.

—¿Qui ho sab lo que té?—sospirá de nou.— ¡Misteris!... ¡Misteris! ¡Deu ho sab!

Y s'ajupí pera apartar ab la má la derrera gleva de la taparada.

L'aigua s'escorregué lliurement avall, enmi-rallant a la lluna, que solitaria y trista feya camí a Ponent.

JOAN OLLER Y RABASSA

COSAS D'ESPANYA

El pobre (per centéssima vegada).—Un centimito señora, que Dios se lo pagará.
La inglesa (que no entén la harmoniosa).—¡Goddam! D'ensá que he baixat del tren que aquesta amable veu de gentleman me persegueix. ¡Oh, cel d'Espanya, propici al amor!

A l'Ignorada

¡Oh Ignorada esplendorosa
que tant temps hesomiat!
¿ets morena com la terra
o daurada com el blat?
Potsè encara no ets nascuda.
Potsè has mort y m'has deixa.
Potser vius en la masia
solitaria, lluny de mi,
o potsè ab remors y cántichs
la ciutat te seduí.
¿Ets la rosa tota oberta
o la rosa a mitg obrí?

¡Oh, Ignorada esplendorosa!
lluny o aprop, petita o gran,
mos ulls lassos te somían
y somriuen somiant,
boyra hermosa que t'allunyas
quan m'acosto tremolant!
Lo que sé és que és tota blanca
la capella de ton pit,
que en tos ulls serens d'aurora
hi há 'l vesllum del infinit
que cap taca d'impuresa
ha tacat el teu vestit!
Lo que sé és que en tas miradas
hi há dolzor de cap al tart,
y que tens la galta ingenua

com un aire de Mozart,
y que filas a montanya
o fas puntas vora 'l mar.
Que has après dolsas canturias
dels vells segles benehits,
y que regas quatre testos
olorosos y florits,
y que llú com una estrella
ton agulla entre tos dits;
Que al sentir la teva fressa
te somriuen extasiats
els armaris tenebrosos,
els domassos venerats
y las blancas porcelanas
y els sillons clavetejats;

Y que vetllas per la roba
quan la roba dansa al vent,
y que l'eura en ta finestra
s'hi balansa dolsament,
y aprop d'ella somiadora
sols guaitarhi el firmament;

Y que son tos pobres pares
dos vellets de suau parlar,
que's nodreixen de ta joia,
que't segueixen ab l'esguart.

que no saben si somriure,
que no saben si plorar;

Que en ta cambra solitaria
hi há blancor de gessamí,
que'ls llenzols vessan aroma,
que és tot pur el teu coixí...
Quan hi dormis, vida mia,
quan hi dormis pensa en mi.

Pensa en l'home que ha de aimarte
ab devot reculliment,

anch que l'endemá a l'esglesia
sentis caure dolsament
en ton fosch devocionari
una llágrima d'argent.

Vina, amor, que enmalalteixo
y el meu pit és sense escut.
Potsé ets vella y portas dalla,
potsé ets flor de joventut,
potsé ets morta y enterrada,
potsé encára no has nascut!

JOSEPH CARNER

Senyoras per forsa

(Del natural)

—Mamá ¿que no sab
quina hora és?

—No, filla meva.

—Donchs son las
vuit tocadas; vagi en-
tretenintse escurant
las dents; qualsevol es
pensaría que ha fet un
gran tiberi.

—¿Y cóm ho sabs
que son las vuit? Es
pena aixó de no tenir
una cap rellotge.

— Ara acaban de
baixar las del quart
pis; ja sab que aques-
tas sempre son de las
primeras per agafar el
millor puesto del pú-
blich.

—¡Que'n son de cur-
sis! Vergonya me'n do-
naría d'anar al teatre
y seure al paraíso.

—Bueno, bueno, no
s'entretengui; comensi
a vestirse que jo men-
trestant rentaré'ls
plats y arreglaré la
taula.

—Mira; no t'amohi-
nis; no son pas gaire
bruts; aixúgals ab un
paper y pássahi una
mica d'aigua.

—Tant se val que'ls deixém estar, ja'ls renta-
rém demá que farém escudella y n'hi haurán
més.

—¿Ahont tinch el meu vestit jo, nena?

—Encara deu ser al cel-obert; vaja si hi és;
¿recordas que aquet dematí li he tret aquellas
tacas? Per cert que encara n'hi ha quedat al-
guna, perque he acabat tota la beazina.

—Be, ja no's veu al vespre.

NOTA PARISENCA

Longchamps

(Dibuix d'Inglada)

—Esperis que li pintaré ab tinta las punteras
de las botinas.

—Bueno, ves, ves, vesteixte tu aviat.

—¡Ah! escolti, mamá: ¿que no sab quí hi va
també avuy al teatre?

—¿Quí?

—Las 'Barmudas, aquellas castellanas d'aquí
'l cantó, que portan grans sombreros y la mi-
nyona las va plantar perque cada día per sopar

EQUIVOCH

—Sembla estrany que aquesta dona tingui la paciència d'estarse tot el sant dia a sol y serena, tenint tant de cacau.

menjavan monjetas sense oli y bacallá ab moltes espinas.

—¡Vaya unas altras cursis! Me'n donaria vergonya de fer semblants papers; y aixó que van fer córrer que la minyona se'n anava al seu poble a casarse.

—¡Ay!

—¿Qué tens?

—Se m'ha trencat el cordó de la cotilla.

—No hi fa res; mira: afegeixhi aquet cordill; no te l'han de veure pas.

—També té rahó.

—Escolta, nena, ¿qué tenen aquets guants, que fan aquesta mena d'olor?

—A veure... ¿y ara?... ¡ah!... ja sé'l que és: és que'l papá distretament s'hi ha fregat las botinas perque treguessin més llustre.

—¡Gracias! Aixó que'ls tenia amagats dintre una paperina de paper d'estrassa perque no s'arnessin; ton pare sembla beneit, ves a qui se li ocorreix...

—Be, mamá, no s'amohini ¿que no'n té uns altres?

—Tu dirás; mira, pòrtam aquells negres de quan me vareig casar; son una mica picats, però ab el vano jo m'ho dissimularé.

—Jo ja estich a punt, mamá: ¿qué li sembla? ¿estich be?

—Peró filla meva, ¿ahont vas ab aquestas flors tan rebregadas?

—¿Las del sombrero?

—Sí, dona; sembla que l'hagis tret dels encants.

—Es igual; aquella senyora que'ns el va donar, tampoch el va estrenar; ¿que no sab que va dir?...

—Calla, calla; ¿qué sabs tu? ¡vaya unas cosas de dir! anem, anem... ¡ah! pòrtat un trosset de pa a la butxaca, perque al intermedi no't pensis pas anar a pendre xacolata; ja sabs que no val res el que fan al café d'aquell teatre.

—¿Y si tenim set?

—Anirém a beure una americana a qual-sevol taula de la Rambla.

—Donchs, quan vulgui, ja podem marxar.

—Ah, esperat, pòrtam un mocador per la má.

—No crech que n'hi hagi cap de net.

—Sí, dona; si n'hi há una pila.

—Sí, però encara son...

—¿A la bugada?

—No senyora; a la botiga: ah; miri; ja'n trobo un; aquell que várem trobar a sota un banch del Passeig de Gracia; però hi há dos o tres forats ¿veu?

—No hi fa res; ja farà l'efecte: aném, aném.

—Peró... y ara, mamá ¿qué veig? que no s'ha posat polvos?

—¿Que no ho sabs que'ls hem acabat?

—¿Aquell paquet que'l papá va comprar a la subasta?

—Si encara no n'hi havía tres unhas.

—Vingui, vingui; no surti pas ab aquesta cara; tot justament avuy que aném en palco...

—¿Qué'm posas ara?

—Jo també me n'hi posat; ¿veu que be?

—¿Quins polvos son aquets?

—Son fins ¿veritat? és farina de patata que'm va donar la dida d'aquí devant; ja fa molt temps; quan criavan el *Juanito*.

—¿Vols dir que no farém riure?

—¿Sent, mamá? tocan horas; las nou; aném, aném.

—No hi fa res que arribém y ja hagin comensat; aixó vesteix més.

—¿Que ja té las entradas vosté?

—¿Jo? ¿quínas entradas vols que tingui?

—Ay, ay; las del teatre; per entrar.

—¿Que no las va donar el beneficiat a ton pare?

—Jo crech que a n'ell no més li va donar el palco: las entradas s'han de comprar.

—¿Y per aixó'ns va convidar aquell ximple? ja veurás; aném a trobar a ton pare y si ell las té hi entrarém y si no las té...

—Que las compri ¿oy?

—Fuig, dona; no val la pena; ens en anirém a donar un vol pel passeig de Gracia.

J. A. VIÑAS

En Bepu

A mon bon amich el Dr. D. Joseph M.ª Teixidó.

EN mitg del silenci d'aquell matí que tot just apuntava, es deixá sentir l'aspre xerricar de las rónegas y macissas portas del Mas den Llort.

En Bepu sortí al defora, trencá per entre'ls pallers y es plantá a l'era. En siguenthi, estiragassá'ls brassos mandrejant, s'apariá la faixa al voltant de son cos fornit y es passá la manassa endurida per la torrada pitrera, tot engegant un badall escandalós que ferí la solitud magestuosa d'aquella plana encara dormida.

¡En bona fe ja era cosa de no explicarse'l per qué la Mariona, tan xamosa y fresca, s'havía empenadat d'aquell taulás sense solta!

Quan aixó li deyan a la Mariona, somreya ab aquell riure maliciós que enamorava y arronsava las espatllas com si res li contessin que poch ni molt tingués que veure ab ella.

—Sía taul o nó, poch me fa—deya sense desdibui-xarse'l somrís del seus llabis de rosa. Ell és com Deu l'ha fet y pas hi té cap culpa.

Y tenia rahó. ¡Qué li feya a n'ella que fos aixó o alló, si ab totas las sevas cosas en Bepu tenia un cor que s'ho valia tot!

Y en veritat, en Bepu, a la seva manera, en sabia forsa d'estimar. Grofollut y ordinariot, no tenia pas paraulas dolsas y afemelladas, empró per sos ullassos serens y negres com la nit, hi sobreixían las dolsuras del seu cor com regalims de mel inestroncable.

Mentres en Bepu mandrejava per l'era cercant un jas ahont tombarse pera millor esperar

J. Teixidó

que'l sol se llevés, s'obrí'l finestral del mitg y s'hi abocá una dona seca y revellida que no era pas d'endevinar que posá al mon a n'aquell macís de carn del bordegás.

—¡Bepu!—cridá ab sa veueta esquifida.

En Bepu era creyent de sa mare com cap altre y no's feu tornar a cridar.

—¿Qué hi há, mare?—respongué desde baix.

—¿Poch te deus recordar de lo d'avuy, oy?

—¿Lo d'avuy heu dit? En bona refé que no sé de qué se las haveu.

—¡Reina del cell! ¿Quán ne sortirém de tu?...

—Tampoch us entench—feu ell interrompentla.

—¿Sabs que has d'anar a vila a veure'l pare de la Mariona?

El rostre den Bepu's contragué ab expressió de fondíssima contrarietat. Remugá uns quants mots incomprendibles y s'enfilá escalas amunt pera mudarse la roba.

Tot posantse'l gech negre, la seva mare acabá'l sermó que havia durat tot el temps de vestirse.

—Ja ho tens entés, ¿eh? Que t'hi sápigas presentar com un home, sents?

En Bepu respongué per primer cop en tota la prédica:

—¡Refumel! Poch me sembla que s'hagin de fer tantas cosas pera casarse. ¿No'm vol ella? ¿No la vuy jo?... ¡Donchs els demás que s'apanyin!

—Peró ¿no veus que és cosa de liey que's demani la mossa a son pare?

—Pas sé per qué... ¡Poch me vuy casar ab ell, me sembla!

La bona de sa mare'l deixá dir. Li feu el nús de la tira, y besantli aquell rostre colrat y endurit, el despedí.

Pel camí, en Bepu estigué temptat mil cops de tornar enrera.—¡Ves per qué tantas caramadas!—Empró sa mare li havia dit que era cosa de fer y la Mariona may li callava y per aixó ho feya, que en no sent aixís prou se moriria esperant el que li havia de ser sogre.—¡Refume ab las etiquetas y els... dallonsas!

El pare de la Mariona era tot cor ananthi de bonas, empró era tirat a regirarse totseguit si s'hi anava gallejant.

Era forsut com un bou y no's feya pregar gaire pera rompre la cara al primer que li manqués, com ho podían pla be dir més de tres y de quatre de la vila que n'anavan assenyalsats. Per aquestas dérias de ser forsut, l'home no trobava home com cal que no fos brau com ell; y per aquestas mateixas dérias fou per lo que's tenia triat per gendre a n'en Jeroni de la Farga, el més forsut (llevat d'ell) que a la vila hi

havia. S'ho tenian pastat abds sense haverne dit res a la Mariona, esperant que fos temps de parlarli d'aquestas cosas, donchs al entendre del vell, la mossa encara era una mocosa.

Aixís, donchs, la Mariona no havia pas parlat al seu pare del festeig ab en Bepu y per aixó's refiava tant de que fos ell mateix el qui li dongués la nova, y per aixó no li callá may fins que ab sa mare triaren aquell día que la mossa pensá que son pare estaria de bonas perque havia cobrat bonas unhas a fira ab el bescambi dels godays.

Poch s'esperava'l pare de la Mariona, de nom Sento, que'l destorbessin tan de bon matí, quan se trobá ab un foraster al dintell.

—¿Fórau potser el vell Sento, vos?

—El mateix, bon home. ¿Qué us porta per assí?

—M'hi porta cosa de parlar a dintre si us plau.

—A dintre, donchs. Y, seguit den Bepu, entraren al menjador net y orejat que donava a l'eixida.

Li allargá una cadira al foraster y ell s'assegué en el banch de taula.

—¿Me direu, donchs, ¿qué veniu?

—Per aixó hem entrat. Jo vinch per cosa de la mossa. Ella és la que sab el per qué, doncas jo ho sé pas encara. Si fossa per mi vuy dir que poch us hauria desborbat gota.

—Anem a saber...

—Vuy dirvos que jo no'n soch pas d'aquestos de xerrar molt per no dir res... ¡Oh cá! Jo'm vuy casar ab la Mariona y ella'm vol a mi y aixís us ho faig a saber y... aixó és tot!

El vell Sento se'l goitá entre sí rich o ploro. Se rascá'l clatell, deixá de rascá'sel y hi torná com si volgués que d'allí brollessin las paraulas que havían d'explicar tot lo que li acudí en aquell instant.

—¿Que cóm dius?—va fer a la fi.

—Aixó que he dit. Que ella'm vol y jo també y que aixís us ho dich y que aixó és tot.

—¿Desde cuánt?

—¡Uy! ¡No'n fa poch de temps! D'ensá que va venir al Mas a cercar planter.

—Be. ¿Y tu quí ets?

—Jo soch en Bepu del Mas den Llorc.

—Y bé, ¿qué més?

—Res més per ara.

—Vuy dirte qué és lo que gonyas y lo que no gonyas.

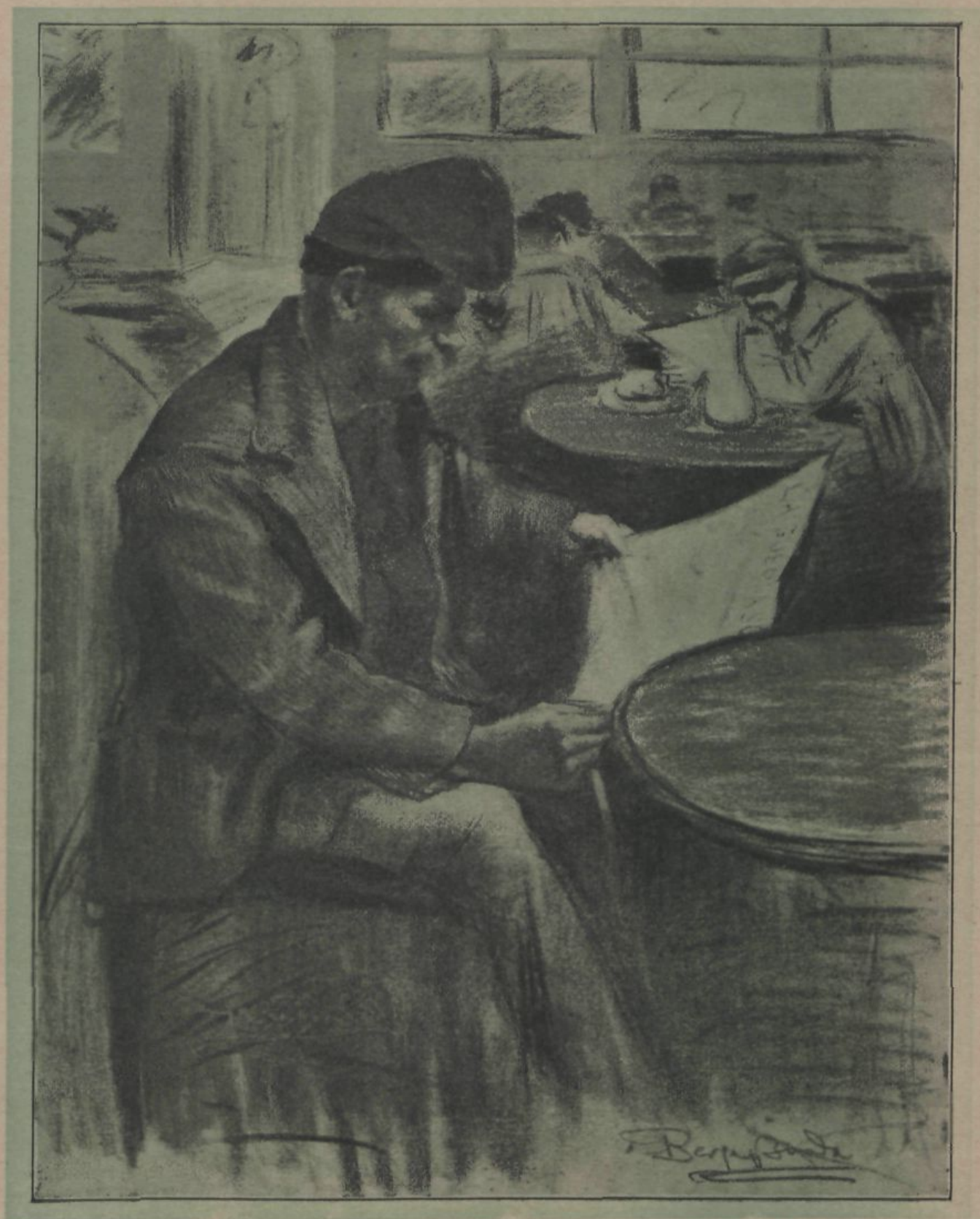
—Oh... jo vaig fent .. Aixó la mare ho sab

—¿Y el Mas dona molt?

—Pas ho sé jo. Aixó és cosa de la mare.

—¿Y teniu molts terras?

—¡Uy! Las tinguesseu de llaurar vos...!

AL CAFÉ DE BAIX

(Dibuix de Berga Boada)

—¿Que las llauras tu?
 —¡Prou se quedarían hermas si jo m'hi hagués de posar!
 —Dós tu, ¿quín pito tocas?
 —¿Jo? Pas ne toco cap... Jo vaig fent. La mare...
 —Mira, Bepu: te'n entornas al llit y quan sápigas las suadas que costa un mos de pá, llavors parlarém.
 —¿Qué voleu dir?
 —Vuy dir que te la treguis del cap a la Mariona, que ja está emparaulada ab altri.
 En Bepu obrí una boca com una lloguera.
 —¿Que ja está emparaulada, dieu?
 —Sí. Ab un que no va fent, ¿sabs? sinó que fá y fá cosa bona; que treballa com un endiestrat y els cortos que té se'ls afanya ab honra, y és forsut y valent gairebé tant com jo. Y aixó és lo millor que té per mi.
 —¿Qué voleu dir?—torná en Bepu, marejat de tantas cosas sentidas d'un plegat.
 —Prou clar t'ho dich: que la noya no és per tu, sinó per altri. Un xicotás que ab una empeçonada te fá en deu mil bocins. Veyas si será cosa de veure, que jo, que no'm fa por res, fins li tinch respecte que diguessim, de forsut que és y de pinxo en qüestió de reventar un home.
 —¿Y ahont l'ensenyan?... Vuy dir ¿d'ahont és?
 —Millor que no ho sápigas.
 —Be, be—va fer, esperansat, en Bepu.—Tot aixó és cosa vostra, y lo meu és cosa d'ella. ¿Qué us hi diu la Mariona ab aquet?
 —¡La Mariona farà lo que son pare li mani!
 —exclamá sentenciosament el vell Sento.
 —Dós bé'm direu quí és aquet *matalutodu* que me l'ha presa...
 —Es en Jeroni de la Farga —respongué'l vell ab forsa deix d'orgull.
 —¡Ja és una bona pessa, ja!
 —Deu te'n gort de que sápiga que li voltas la mossa, porque't fará bocins.
 —Poch a poch, Sento. Vuy dir que encara no l'he vist jo al que m'ha d'esbocinar.
 —Dós górdat de véurel.
 —Aixís, digueu que no fem res d'aixó de la Mariona...
 —¿No t'ho dich?...
 —Dós mos ho haurém d'arreglar sols, vethoaquí —va fer en Bepu sense amohinarse.—Ja us he dit que ella'm vol y que jo la vuy, y tot aixó d'aquet maco de la Farga us ho podeu penjar ab els tomáquets per madurar.
 Dit aixó, sortí calmosament, deixant al vell Sento tot parat, y extranyat de haverlo deixat sortir sense apallissarlo.
 —Se veu que'm vaig fent vell. En altres

temps, a la primera ja l'hauría amorrat. Sort de la sort que'l Jeroni'm seguirá y no mancará a casa'l forsut de sempre

Després cridá a sa filla y li feu un sermonás d'alló més seriós:—Que vagis ab compte que't vegi ab aquell toca-son Vaya un gendre que'm duyas, que's vol casar y encara té d'anar ab caminadors... ¡Sempre'm surt ab la seva mare! com si ell no fossa res.

La Mariona plorá molt, empró's feu ben ferm el propósit de seguir ab el seu Bepu, a qui tant estimava malgrat tots els defectes que tenia y malgrat la contra que poguessin ferli.

Camí del Mas, en Bepu anava muntantse, muntantse, a mida que's repassava lo que li havia succehit ab el vell Sento, acabant per donarse als diables de furiós que's sentia.

Arribá al portal del Mas y ventá cop de peu als gossos que sortian a rébrel. Llensá la verga ab fúria, es tregué'l gech d'una revolada y deixá anar un renech dels seus com un mal esperit.

—¡Tronxo y retronxo! Y ara ves ananthi ab moixainas y demánali lo que no t'ha de dar, com si fossa cosa de demanarho! Escóltat tota la restellera de preguntas sense solta, com si ell fossa jutge y jo hagués fet cosa de mal y tot porque't digui que te n'entornis al llit, que ja has fet tart y que n'hi há un altro que si és aixís o aixás y que tot ho esbocina, com si'l casarse fossa cosa d'anar a qui esbocina més.

—¿Qué t'empatollas, Bepu?... Qué dius que n'hi há un altro?

—Sí; un altro que no sé qué s'ha dit d'honrat y de forsut y treballador y... res... cosa d'ensenyar a plassa, vethoaquí.

—Y dós ara ¿qué farás?

—Que ¿qué faré? Poca cosa y res mal fet. Ja us ho deya jo que poch n'havía de fer res ell... Ja ho veureu lo que faré.... ¡Faré cosa bona! rebona! molt rebona, mare!—anava cridant sense saber a bon punt lo que faría, empró exaltantse ab la cosa que calía fer. Y com si de sobte li entrés l'idea, se tombá resolut y cridá:

—¡Ey tu, Marcó! ¡ansia, aparía l'euga y llestos!

La bona de sa mare estava esglayada de veures el noy com may se l'havía vist. No era pas el mateix que tot s'ho prenfa a la bona de Deu...

—Peró ¿qué vols fer, fill meu?—li feya la seva mare tota esparverada.

—Cosa bona, mare; ¡bona, bona! ¿Y aquesta euga? ¿Que t'ets adormit, tahul? ¡Ansia ab l'eugal

Y nerviós, com si el condormiment de tota la

ESCENAS RURALS

El de las avespas:—¡Em pican! ¡Em pican!
El pescador:—A mi nó.

vida el fes botar^e de sobte ab el brahó arreplegat de tants anys, anava d'una banda a l'altra arreplegant, al passar, el gech y la verga, entre la pahorosa espectació de sa mare, den Marcó y dels gossos que a bona distancia li seguían ab els ulls esverats els moviments, a punt de fugir^e a la primera que vegessin de perill de rebre.

Quan tingué l'euga aparejada, hi muntá d'un bot, y sens altra cosa que—No m'espereu a dinar—arrencá a trot llarch camí avall y es perdé entre polsaguera al tombant del camí.

L'endemá de totas aquestas cosas, en Jeroni de la Farga's plantá a casa de la Mariona ab la cara envenada y el bras penjant d'un mocador.

—¿Qué t'ha passat?—li cridá'l vell tot just el vegé arribar.

—Pas ho sé, Sento, lo que m'ha passat... Va dirme que si hi tornava m'ho acabaria d'adobar... que per aixó m'ha deixat viu, pera rematar-me després...

—Peró ¿de quí parlas sant cristiá?

—Dós parlo d'aquell bestiota del Mas den Llort. Si tothom a víla ho^sab ..

—¿Ell?—exclamá'l vell, apretant els punys closos.

—Sí, ell mateix... Me va venir y no va fer més que dirme si era jo aquell tan forsut que deyan y que si era jo que'm volfa casar ab la Mariona. Y en dientli jo que fes el seu camí o sinó li faria anar a empentas, sense donarme ni'l temps que en bona lley se dona pera parar el cop, me ventá trompada y un'altra y un'altra y ja no sé res més, sinó que vaig anar per terra sense poder váldrem y que al esclarirme del cop va dirme: "Aixó ho acabarem en vegente jo seguir ab las dérias de péndrem la Mariona." Y se'n aná sens ni girarse.

—¿Y tu?—feu el vell sentintse cremar de rabia.—¿Tu no li vascórrer al darrera pera esmicolarlo?

—¡Jo... jo!...—barbotejá en Jeroni— Jo no vaig voler málmétrel... que sinó!... Endemés jo portava'l bras descollat y no era cosa...

—¡Sí, no era cosa de que't descollés l'altre!—cridá'l vell, esblanqueit.

—Porria també haver estat aixís, Sento.

El vell li clavá una mirada plena de fástichs, s'enrogí de galdas, mudá de color per tres cops seguits y, cridant ab totas las forsas, feu:

—¡Mariona! Ey, ¡Mariona!

A LA TABERNA

- Dónguim vi per remey que és per un malalt.
- ¿El vols dolc o sech?
- M'han dit *vi carbonat*.
- Donchs, mira. ves a la carboneria.

La pobrissona baixá tota esglayada.

—¿Qué maneu, pare?

—Te dich y et mano que li diguis al Bepu que ja pot venir a buscarte, que ell se t'ha ben gonyat.

En Jeroni acotá'l cap y respirá fondo. Dintre de tot del seu esperit se n'alegrá de la decisió del pare de la Mariona. Lo que li hauría dolgut haguera estat que'l vell, ab el seu geniás, s'hagués entossudit en ferlo seguir ab las dérias de casarse ab la mossa.

La Mariona s'abrassá fortament al coll del seu pare.

—¡Tu ets bona filla y has sabut triar home forsut y valent, que és com son homes!

Y girantse d'espalllas a n'en Jeroni, que semblava entontit, se posá a fer manyachs a sa filla després d'anys y panys de no fernhi.

Quan en Bepu es presentá de nou devant del vell, hi aná ab el posat de sempre. Passada la primera empenta del genit, y amo altre cop del camp, havia tornat a posar la sanch mansa y el genit calmós d'abans.

—Bepu, fill—li digué'l vell.—Mal que sias aixís un xich bestiota, que diguessim, la Mario-

na és per tu. Com te l'has gonyada, sabrás defensarla si convé. Aquí la tens, Bepu.

En Bepu, sens entendre molt lo que volía dir tot alló, ni'l per qué havia mudat de pensament, li digué:

— Poch me la haveu de donar si ja era meva. Com la hi feta saltar den Jeroni, l'hauría feta saltar de vos mal no ho haguesseu volgut.

El vell Sento, en lloch d'enutjarse de lo dit, somrigué satisfet del brahó del Bepu y l'abrassá fortament, mentres aquet prenia las moxinas tot estranyat de que las hi fes el mateix home que días abans li havia negat la mossa

—¡Quí'ls entendrá a la gent de vila!—exclamá'l Bepu tot convensut.

Y torná cap el Mas a donar la nova a sa mare, que tant s'afectá'l día que'l vell no hi venia bé. Després s'ajassá dessota un paller esperant que'l sol fos al mitg del cel pera anar a dinar y s'adormí beatíficament mentres un gos li rentava la cara y un altre se li ajeya dessobre las camas.

JOSEPH M.ª FOLCH Y TORRES.

Setembre de 1903

LA "RIFADA" D'HAMBURG

—Diu que a la loteria d'Hamburg hi ha 55.000 premis y una prima. ¿Qué t'estimarias més que't toqués, la grossa o la prima?

HISTORICH

—Tu, Xato; ja cal que diguis que tens la mare malalta, o sino't quedarás ab dugas mans de Cieros com l'altra nit.

DE VISITA

—¿Cóm té l'assumpto ab la Mercé, Jaimitu?
 —¡Oh, se m'ha complicat molt!
 —¿Han renyit?
 —No senyora... ens hem casat.

Jàili

Damunt de la mar,
 tranquila, quieta,
 las onadas van,
 las onadas venen,
 rondinant en pau
 la remor eterna.
 Sūau és el vent,
 la nit és serena.
 Voreta del mar
 n'hi há una donzella,
 fixos els seus ulls
 en l'aigua blavenca.
 Canta una cansó
 eternament bella:
 cansó del amor,
 sempre és la mateixa.
 Al só de sa veu
 un'altra'n contesta
 d'un sér ignorat
 que canta igual que ella.
 Allá, mar endins,
 n'hi há una barqueta;
 gentil mariner
 qui canta y qui rema.
 Las onadas van,
 las onadas venen,
 ohint la veu d'ell,
 ohint la veu d'ella,
 gronxant en son llom
 la cansó mateixa,
 la cansó d'amor
 eternament bella.
 Rema'l mariner
 ab frisosa empena;
 la barca s'esmuny
 vora, vora d'ella;
 mariner gentil
 posa un peu a terra;
 la donzella's sent
 fondàment atreta.

—Aném, mon amor,
 la barca és lleugera,
 aném mar endins,
 fugim de la terra.
 El mar és inmens,
 el mar no té termes,
 de tan gran com és
 el nostre amor sembla!
 El vent és sūau,
 la nit és serena,
 la barca obra solch
 en l'aigua blavenca,
 fugint mar endins
 depressa, depressa,
 bressant dolsament
 l'airosa parella.
 Allá hont mar y cel
 s'abbrassan y es besan,
 allá en l'horitzó
 se pert la barqueta.
 Cap hont la dú'l vent
 la barca navega:
 l'amor may fixá
 camí ni carrera.
 El goig d'estimar,
 quín goig que deu ésser
 si's pot fruhir lluny,
 ben lluny de la terra,
 sobre'l mar inmens,
 baix la volta inmensa,
 en mitg del cel blau
 y l'aigua blavenca!
 La barca ha fugit...
 tal volta per sempre!
 El vent és sūau,
 la nit és serena;
 damunt de la mar
 calmosa, quieta,
 las onadas van,
 las onadas venen...

MANEL PUGÉS.

La nevada

CANSÓ

La tardor ja n'és passada
 y un hivern molt crú ha arribat:
 ¡ay Senyor! ¡quina nevada!
 tot el camp está glassat.
 ¡Oidá! ¡oidá!

—¿Vol un doble senyoret?
 —No m'agrada la cervesa.
 —Miri que's treu demá...
 —Avuy treuria, si'l prenguéis.

el sol no escalfa
 ¡oidá! ¡oidá!
 quin fret que fá.
 Els vellets contan rondallas
 als infants vora la llar,
 esclatant fortas rialles
 el jovent al escoltar.
 ¡Oidá! oidá!
 el sol no escalfa:
 ¡oidá! ¡oidá!
 ja escalfará.
 En el piá, montanya y serra,
 els arbres son despullats;
 la nevada tot ho aterra,
 els aucells son amagats.
 ¡Oidá! ¡oidá!
 el sol no escalfa:
 ¡oidá! ¡oidá!
 quin fret que fá.
 Ja no cantan las cigalas
 ni tampoch el rossinyol,
 la verdó ha plegat sas galas,
 las floretas portan dol.
 ¡Oidá! ¡oidá!
 el sol no escalfa:
 ¡oidá! ¡oidá!
 quin fret que fá.
 S'han acabat las violetas,
 no hi há rosas ni clavells;
 ¡quina ofrena a las ninetas
 portarán els seus donzells?
 ¡Oidá! ¡oidá!
 el sol no escalfa:
 ¡oidá! ¡oidá!
 ja escalfará.
 El riu, fort, per la glassada
 no baixa per la corrent,
 té l'entranya cor-gelada,
 el seu remor no se sent.

¡Oidá! ¡oidá!
 el sol no escalfa;
 ¡oidá! ¡oidá!
 quin fret que fá.
 ¡Ay mareta! jo voldria
 que l'hivern ja fos passat;
 trista está l'ànima mia,
 trist está'l meu estimat.
 ¡Oidá! ¡oidá!
 el sol no escalfa;
 ¡oidá! ¡oidá!
 ja escalfará.
 ¡Ay mare, la meva mare!
 jo vuy veure al meu amor,
 perque la neu que cau ara
 tinch por que li glassi 'l cor.
 ¡Oidá! ¡oidá!
 sent a ma vora:
 ¡oidá! ¡oidá!
 fret no tindrà.

MARÍA CAMPANY,

Atach y defensa

—¿Ahont va, senyor Miquel?
 —Hont vol que vagi, Madrona,
 si casi no aném en lloch
 als nostres anys...
 —Sí que és bona;
 sempre'n guarda una per dir,
 vosté ray...
 —Siga en bona hora,
 prò a n'els setanta y bon pes
 fassi creu; per tot fem nosa.
 —Ah, no hi passo; no, senyor,
 per mi en aixó s'equivoca,
 que jo nò'ls tinch de bon tros..
 —Donchs, li deu faltar la torna.
 —La torna ¿qué diu vosté?
 y al menos deu anys a sobre.
 —¿Quánts ne té?
 —Cinquanta sis.
 —¿Ja sab bé que no's descompta?
 —¡Ay jo't flich! ¡Y que és pesat!
 —No s'enfadi per xó, dona..
 —Per la crema del Liceu,
 Deu me dó bona memoria,
 ne comptava vintivuit;
 ab aixó, ja ho veu...
 —Sí, dona,
 lo que he dit, si fa o no fa,
 setanta ben a la vora.
 —No hi passo...
 —Hi há de passar.
 —No, senyor...
 —Vamos, Madrona,
 tant si ho vol com si no ho vol,
 setanta y casi la torna.
 Prò per xó, no hem de renyir,
 dos més, dos menos, a sobre
 no'ns han de fer pas més vells
 ja que'ls dos fem prou patxoca.
 Vosté té'ls seus ¿no és aixó?

A morir... ja estich resolt

¡Patapúm! enjega'l tiro

y mata un altre mussol.

—Ben segur, y aixó, ab molta honra...
 —Igualment li dich dels meus.
 no s'ho prengui tan fort, dona,
 que bé prou hi arribarém
 un dia o altre, a la fossa.
 Es precis viure tranquil
 que'l mal temps massa s'apropa.
 —Es que'm fa riure, vosté.
 —Val més qui riu que qui plora.
 —Ara, ¿per qué haig de tenir
 tants anys com vosté suposa?
 Si és que a vosté li van bé,
 pòssissen, donchs, bona colla,
 prò deixi estar als demés
 y no siga poca solta.
 —Aguantis bé, que no caiga
 que ia s'ha d'untar las mollas.
 —¡Vágissen en nom de Deu!...
 —Madrona, sembla una sogra..
 —Es que al sent'r parlar d'anys
 tota la sanch se'm revolta.
 —Donchs li vuy doná un consell
 si l'admet, o be m'escolta;
 quan li preguntin pels anys
 giri full, fassis la sorda.
 Respongui que fa calor,
 o be que'l temps s'ennuvola...
 —Vágissen del meu davant,
 ¿ahont s'ha vist tan poca solta?
 —Entre'ls de vosté y els meus
 se n'ajuntan bona colla...
 ni Noé'n va tenir tants,
 segons explica l'Historia.
 —Deu ser l'istoria den Prim.
 —Vá errada, la de Mahoma
 voldrá dir...
 —Per mi és igual,
 y acabém; no'm vinga ab orgas.
 Ja ho té entés, senyor Miquel.
 —Madrona, té poca corda.
 —Guardi be'l seu bon humor.
 —Y vosté, conservis... ¡ovel!

LLUIS MATAS Y CARRÉ

Epigramas

Deya un dia l'hereu Tut
 a n'el taberner Fonoll:
 —Veneu un ví molt aixut.—
 Y respongué un tartamut:
 —Donchs mireu, jo'n veig tot moll.
 En Tomás de cäl Climent
 deya a n'en Pau Armengol:
 —Aquest any, noy, si Deu vol,
 matarém un porch decent.
 —¿Donchs qué teniu Nicanor?
 —Ca, no rés, que m'ennuego
 bebent d'aquét ví tan fort.
 —No'n deu ser tant, digué en T. it:
 be hi ensorras el borrego.
 Conech un que's diu Baldiri
 que és un plaga arrematat
 que's va escapar de presiri.....
 y ara defensa ab deliri
 el dret a la llibertat.

JOAN SULUPA

Demanant la mà

—¿Tinch el gust de saludar a don Pau de Castellrunat?

—Servidor de vosté. Segui, jove, y expliquis: ¿qué'l porta per aquesta casa?

—Ja veurá, seré breu, perque a mi no m'agrada ferme empalagós, ni buscar tres peus al gat, ni anar ab *considerandos y resultandos*, com sol dirse.

—Sí, realment ja me'n faig càrrech; com a breu no hi há qui'l guanyi; sembla un día sense pa.

—¿Que si ho soch? Consideri vosté si ho seré, que'ls meus companys per motiu me diuen el *Breviari*. ¿Eh que és xocant?

—Molt xocant, molt. Però créguim a mi: nose'n deixi posar de motius, perque després quedan.

—¿Entre companys, qué hi fa! Jo l'amistat, la política y una *altra cosa* que després li explicaré, ho considero gairebé sagrat.

—Comensém, donchs, per aquesta *altra cosa*.

—Just, y deixém la política de part; encara que ben mirat és un factor...

—Psé... ¿de quins és vosté?

—Dels de l'ordre.

—Que son els meus.

—Sí, senyor, dels de vosté.

Aquets, aquets son els quins han de portarnos las gallinas, com sol dirse

—Vosté ho sol dir en tot cas; jo no.

—Y de la amistat ¿qué'n pensa?

—Que no'n cal abusar, perque devegadas cansa y.. també alguns cansan, sense tenirhi amistat.

—No ho dirán may de mi aixó, perque jo ni'm canso, ni canso, ni...

—Descansa, ¿veritat?

—¿Que és cá! El descans és l'inercia, és la negació, és el silenci, és...

—... lo que cal després de treballar molt.

—Per treballador un servidor; no paro may; camino xiulant, menjo cantant, llegeixo parlant, y dormo.....

—Roncant.

—Vuy dir que may sé fer una feina sola. De vegadas mentres escrich ab las mans, puntejo un *tango* ab els peus.

—O al *inrevés*.

—Soch un argent-viu, com sol dirse.

—... Altrement el motiu de la seva visita... és...?

—Justament. El motiu de la meva visita no'l sabría, ni podria may presumirlo; per més que ja pot encertarlo.

—Ni presumirlo, ni encertarlo.

—¿Que és llest V. don Pacol Me sembla que aviatens entendrem: crech que V. y jo farem forrola.

—Com sol dirse.

—M'ho ha tret de la boca.

—Per aixó ho he fet; potser aixís no li tindrà més.

—Ara li explicaré que és lo que motiva el que jo vinga a molestar la seva, sens dubte, importantíssima atenció.

—Es veritat... vuy dir, no hi há de qué... ¡ay nol, be vaja, és igual

—Comprés, comprés. Donchs com anavam dient....

—No; vosté anava dient: jo no deya res.

—Donchs deya que ara mateix li faré un retrato de qui soch jo.

—¡Ah! ramos, vosté és pintor.

—¿Que és de broma V.! Ja'm simpatisa. No senyor, jo no soch pintor; jo hi estudiat *Dret*.

—¿Molt temps ..?

—¡Sis anys!

—Ja'l planyo: jo sempre, y aixó que'n fa més de trenta que estudió, ho he fet assentat, ben assentat.

—¡Oh! és que jo hi estudiat *Lleys*.

—Naturalment; aixís si que

ENTRE AMICHS

—¿Per qué t'has casat ab una dona que té set germanas?
 —Perque aixís la sogra estarà més repartida.

s'ha d'estudiar dret, perque las lleys han d'anar dretas per tothom.

—Vuy dir que soch Batxiller en Arts, llicenciat en dret civil y canónich, graduat en dret mercantil y revalidat en dret administratiu.

—Be, vaja, vol dir que és advocat. D'aixó jo'n dich parlar breu, senyor *Breviari*. ¿Y ara, qué?

—Senzillament, que vuy casarme.

—¿Que per molts anys!...

—¿Y vosté no's pensa ab quí?

—Home, tot vol que m'ho pensi, que ho endevini o que ho encerti. ¿Que's creu que soch algún profeta o que'm dedico a fer calendaris?

—Donchs ja s'ho pot imaginar. Vuy casarme ab la seva filla.

—¿Ab la meva Tuyetas?

—Justa la fusta. Ab la simpática Gertrudis de Casellrunat y de Frau. Aquet és el motiu de la meva visita. Per aixó, de peu dret y ab el degut respecte y consideració, li demano la seva blanca má.

—¡La má només! ¡Si que's contenta ab ben poca cosa!

—Aixó és una figura retórica.

—No'm vingui ab retóricas ara y parli clar. ¿Ab qué compta vosté per casarse?

—Ab lo indispensable, ab lo necessari, ab tota la vehemencia volcánica del meu amor, com...

—Sí, com sol dirse. Mes d'aixó no se'n pot viure.

—Ab aixó sol, nó; mes si a n'aixó s'hi afegeix els capdals de la noya, las condicions físicas d'ella, sas condicions morals y sa franca y mutua correspondencia...

—¡Oh! allavoras no cal dubtarho, la vida de casat será un endén, com sol dirse.

—Ni més, ni menos.

—Mes ¿vosté sab si ella no hi té inconvenient?

—Cap. Li vaig escriure una carta en paper vert satinat y lletra d'adorno oferintli el meu cor; una postal representant la Bella Otero ab relleus dau-rats manifestantli el meu projecte y ella...

—¿Qué va dirhi?

—No'm va contestar: mes com que qui calla otorga, em vaig creure degudament correspost.

—Te rahó, don...

—*Paquito* Florín y Lirón, servidor seu.

—Donchs miri, don *Paquito*. La meva noya no sé si té prous condicions físicas y morals; no sé si té per vosté mutua y franca correspondencia; mes lo que sí puch assegurarli és que ella no té capdals, perque encara no s'ha guanyat el dot y jo no penso donarli cap diner, fins després de la meva mort.

—(M'has ben reventat). Aixó no hi fa res; vosté's morirá demá y nosaltres ens casarém demá passat... Esperarém, esperarém.

—Donchs be; mentres arriba la meva mort, que jo no voldría que fos tan aviat com vosté desitja, fassi que vingui el seu papá a parlar ab mi y potser ens entendrém.

—Bona idea; ben pensat. Demá tornaré ab el meu papá. Passihobé y disposi del seu més respectuós segur servidor, com sol dirse. (Ja'm pots esperar assentat, mano.)

—Estigui bonet, don *Paquito*. (Per tot te deixo, minyó).

.....

LA DEFENSA ES NATURAL

—Aquest anell meu, ¿cóm era dins del seu bagul, Pepeta?

—¡Ah... sí! Perque... la cambra no l'hi prengué, senyoreta.

—Pauleta, sempre que vinga aquet xixarè-lo que acaba d'eixir, díguili que no soch a casa, encara que vingui acompanyat del seu papá... ¿Ho sent?

JORDI MUNTANER

Buscant la partida de neixement

LA escena en qualsevol Jutjat, ahont hi hagin quatre taulas y quatre escribents, un empleat que's passegi y un municipal que entri y surti de la sala segons la pescatera cridi més o menos.

Pescatera (abans d'arribar al brancal de la porta de la sala):—¿Que ha de durar gaire aixó? Sí, sí, ja va. ¡Que Deu us guart!... ¡Ep! ¿Qui és que ha de despatxarme? Fa tres horas que m'estich esgargamellant y encara ningú m'ha preguntat: bestia, ¿qué fas aquí?

Empleat:—¿Qué quiere V.?

Pescatera:—¡Ves, qué vuy!... Que m'enllesteixin com més aviat millor, que encara haig d'anar a vendre tot un cove de pegell a la Boquería.

Empleat (girantse d'esquena):—No la entiendo á V.

Pescatera (quelcom picada):—¿Que parlo grech? Digo ca tengo mucho trabaco caser.

Empleat (ab mals modos):—Pues hágalo.

Pescatera (enfutimada del tot):—¿Eh?... ¿Que no li han fet menjar may cantone-ras de maleta a vos té?... ¡llonguet per enfor-nar!... Águelo, águelo... ¿Es creu que necesito la seva vénia, mort de gana?... ¡Vaya una manera de cntestar! No li he parlat pas tan malament jo...

Municipal (ab aire de conqueridor y posantse'l ros de gai-rell):—¡Eh...eh...eh!... ¿Que se creu V. que aixó es un mercado?

Pescatera:—Donchs perque insulta.

Municipal:—Nadie le ha faltat per res.

Pescatera:—Que sí.

Municipal:—No, señora.

Empleat:—Déjala, Gutiérrez, que está hidró-foba.

Pescatera (amenassant ab la maleta):—Miris, sino que en comptes de cobrar un dot cobraríam un disgust, a horas d'ara, tant vosté,

SORTINT DE VEURE A LA VITALIANI

—No creguis, no creguis, si haguessim entés lo que de-yan, ja té de ser una pessa ben bonica.

com aquesta *tivocació* d'home, ja jaurlan aquí a terra estabornits y esmocats y tot.

Varis esribents: — ¡A la Inclusa! ¡Aparteu las criaturas! ¡Al fijo de Ceuta con ella!

Municipal (apaibagador y dissimulant una rialla): — ¡Calma, calma, calmal .. Bueno, aném por partes ¿Qué es lo que vol V.?

Pescatera: — Que'm treguin el baptisme.

Tots: — ¡Ja, ja, ja!

Pescatera: — ¿Qué riuen aquets cara-grochs?

Municipal: — Vaya allá con aquel señor de los lentes.

Pescatera: — ¿El que mira contra'l Govern?

Municipal: — Después dirá si á V. la insultan.

Pescatera: — Be li haig de donar a compondre que ja li he vist la *fasomia*.

Municipal: — Bueno, pues sí; el mateix. Con V. se ha de concluir aiat; *vachi, vachi*.

Pescatera (anant vers la taula que li senyala'l municipal, mirant de cap a peus al empleat): — ¿Qué guaita aquet peix sense sanch?...

Empleat (ab mueca de repulsió, mirant la de reull): — ¡Qué arpia!

Pescatera (posant la maleta demunt de la taula del esribent primer): — ¿Es vosté qui's cuida de treure'ls baptismes?

(Pausa. El dels lentes segueix esribint sense ferne cas, ni mirarla sisquera. Els altres esribents riuen; la pescatera s'impacienta, bufa, maleeix y pica de peus. Passada curta estona, es decideix a preguntar per segona vegada.)

Pescatera (ab ira concentrada): — Aquí ¿que és costum enraonar de *repetició* com els rellotges?

(Indiferencia per part del esribent.)

Pescatera: — Li dich que vinch pel baptisme.

(El guenyo para un moment d'escriure pera senyalar la taula del costat, sempre sense apartar la vista del paper.)

Pescatera: — També ho podfa dir més prompte que no era vosté l'encarregat d'aixó y no ferme *vertir las tripas* esperant que acabés de desempenyar la paraula.

(L'esribent segueix impassible.)

Pescatera: — ¡Fa fi aixó!... ¡Ay filla!... ¡Que'n té poca de sustancia! Si allá a la Boquería un s'atrevis a ferme tal posat... ¿veu aquestas mans? (boy estas las hi mostra casi fregantli els lentes) Donchs sabría que quan descarregan son pitjor que massas... ¡Ah!...

(Notant que no'n fa cas): — Ja fa be de no respóndrem, ja, perque li he agafat una rancúnia que'l desfaría com se desfa un

bolado en un got d'aigua calenta.

(Anant a la taula del esribent segón): — ¿Qué s'ha cregut aquet cap de rajada?.. Tréguim el baptisme d'una servidora.

Esribent segón: — El señor de enfrente.

Pescatera: — A veure si durará gaire aquet va y ve. Tenen sort que sé ahont jau la prudencia, sino'm sembla que... ¡Jo't flich! Un dirfa que treballan per caritat. ¡Y quin treball! ¡Que'n deuen suar pocas de camisas!...

(Marxa rondinant vers ahont li han indicat, y tocant l'espallla del esribent tercer, diu): — Venfa pel baptisme.

Esribent tercer: El jove de la dreta.

Pescatera: — ¡Y qué tanta *mareya*! ¿Que's creuen que hi vingut aquí pera jugar als quatre cantons? Donchs ab mi no s'hi juga ¿ho tenen entés? perque encara que no hagi esmorzat em sobran forsas pera ferlos ballar a tots plegats com unas baldufas. (L'agafa per las solapas de l'americana y el sachseja fortment.)

Esribent tercer: — ¡Cuidado... cuidado!.. Jo no'n tinch de fer res dels altres... Be... be... déixim... ¿ho sent?... ¡Que'm fa mall... ¡Que'm mareja!... ¡Guardia!.. ¡Guardia!...

Municipal (entrant esverat): — ¿Otra vegada? ¿Pero V. ha vingut aquí para que li treguin el bautismo ó para sacarlo V. de los demás?

Pescatera: — Perque coneguim qui soch jo, ¿ho té entés?

Municipal: — Aixó és una *fiera*! Bueno, bueno; no cridi tant que no somos sorts y *vachi* allá ahont li ha dicho el señor, que no la ensarrona *Afe de Gutiérrez* que yo me había equivocat.

Pescatera: — Y que és la derrera vegada, perque sino aquí s'hi llogarán cadiras.

Municipal (ab energia): — Aquí no

ACCIDENT DEL AUTOMOVILISME

El metge.—No li trobo pols'a n'aquest home.
El pagès.—¡Y aral ¡Si'n va tot plé!

se alquilarán cadiras, ni tamborets, ni res.

Pescatera:—Jo'l que li dich és que no respectaré ni a vosté, ni al capitá general que vingui, y s'ha acabat.

Municipal:—Eso ya lo veremos.

Pescatera (anant a la taula del escribent

quart):—Aviat ho tindrà per vist. ¿Es vosté que's cuida d'aixó dels baptismes?...

Escribent quart:—Servidor.

Pescatera:—Donchs tréguim el meu.

Escribent:—¡¡.....!!

Pescatera:—Enllesteixi que tinch tart.

«En aias del amor que me enloquece...

rindiéndose mi genio á mi pesar...

Escribent:—¿Cóm se diu?

Pescatera:—Quima.

Escribent:—¿Quima qué?...

Pescatera:—Coma.

Escribent:—¿Qué més?

Pescatera: (Malhumorada):—Y Morros...

Escribent:—Gracias a Sant Patantúm, dona.

Pescatera:—Com que tot ho vol saber...

Escribent:—Com que si no m'ho vol dir, en aviantla estich en paus.

Pescatera:—Oh, son complerts com un llenzol de talla y mitja vostés, aixó sí que ho tenen.

Escribent:—Be, be, ¿en quin any va néixer?

Pescatera:—¡Que está de broma! ¿S'afigura que jo vaig venir al mon fent números a la pissarra? No m'ho van dir, home, y encara que m'ho haguessin dit, altra feina tenia a escorre'ls mugrons de la mare.

Escribent:—¡Ay... ay... ay!...

Pescatera:—Y és clar, home.

Escribent:—Donchs és fosch; perque si vostè no'm diu l'any en que va néixer, m'és del tot impossible tréureli la fe de baptisme.

Pescatera:—¡Y que son tocats y posats! Veyám, veyám si després de tanta bulla encara hauré de sortir d'aquí ab las mans al cap.

Escribent:—Pósisselas allá ahont vulgui; no sé que dirli.

Pescatera:—Vostés sí que aviat están llestos.

Escribent:—No cridi, no cridi, que no veném peix aquí.

Pescatera:—Es que un hom es posa nerviós quan veu que tot li surt al inrevés.

Escribent:—Escolti: ¿que sab de fixo quants anys compta?

Pescatera:—¿Quants ne tinch?... Aixó prou; miris, per la Mare de Deu de Septiembre varen batejarme, d'aquí pochos días hi som, y en faré quaranta cinch; compti.

Escribent:—Aquesta és bona. ¿No sab en quin any va néixer, però sab que'n conta quaranta y cinch?... ¡Pfffl!...

Pescatera:—¿De qué riu?

Escribent:—De res, de res. ¿Ja porta'l full de paper?

Pescatera (obrint la maleta y mostrantnhi un d'estrassa):—¿Li fa aquest?

Escribent:—Fugi, dona, fugi; li demano un full de paper sellat de vuit rals.

Pescatera:—¡Aboqui! ¿Que's pensa que'ls vaiga robar jo'ls quartos?

Escribent:—No'm pensores, es necessita, veliaquí, y si vol que li estengui, tot plegat li costará tres pessetas.

A LA RAMBLA

—¿Ja son fortas aquestas gomas?
—Sí, durarán tant com el paraigua.
—Dónamen dugas, perque las vuy per lliga-camas.

pensando noche y dia en tu hermosura...»

¡Un tigre!... ¡Deu del cell!... ¿per ahont ha entrat?

Pescatera:—Pera guanyar tres pessetas m' haig d'esgargamellar tot un dematí cridant peix.

Escribent:—No'n tinch de fer res; vosté ve a n'aquí pel baptisme, jo li dich lo que val; si no li acomoda vágissen a passeig y déixins en pau y tranquilitat.

Pescatera:—Y ben net que no m'acomoda. Vosté's creya trobarme adormida ¿oy? ¡ay tontos! Potser no's veu que reganyan unas dents com llops famolenchs. ¡Que se n'empassarían de teca sense mastegar!

Escribent:—Apa, apa, a cridar a fora.

Pescatera:—¿Que 'ls hi sab greu que las hi canti claras?

Escribent:—Lo que'm sab greu és sentir baladrejar.

Pescatera:—Es el nostre ofici, però al menys honrat; no com el vostre que robaríau el sol abans de néixer... ¡lladres!

Escribent:—¡Xerraire, baladrera!

Pescatera:—¡Granujas! ¡ganduls! Que més valdria caure en mans de bandidos que en las vostras.

Tots (amotinats y

cridant a més no poguer):—¡Fuera, fueral

Pescatera:—Ja us las faría doblegar aqueixas esquenas, ja. A carregar sachs de farina o blat us endressaría, ¡dropos!

Municipal:—*Ja se han acabat los miramientos: ú se calla, ú se marcha, ú...*

Pescatera: ¡Uix! ¡Quina epidemia! Tant que diuen que nosaltres veném el peix que put, y aquí hi há més corrupció que en una claveguera...

ARTUR FERNEN

ENTRE CORRIDOS

—No m'entretenguis perque vuy sapiguer ahont viu aquella dona.

—¿Que potser l'has fletxada?

—¡Oh, está morta per mí!

—Donchs aixís no sé cóm podrás sapiguer ahont viu.

¡SENSE MARE!

(Dibuix den Joan Llimona)

UN PERSO & NATGE

UN angolí més negre que l'atleta de ferro empegonat que, abaix, illuminava l'ampla escala aixecant en l'aire un gran canalobre de cinch brochs; un angolí d'ulls de flor de fava y dents més blanques que'ls alls pelats, me conduhí, atravesant

no sé quants corredors y estrados solitaris, a la daurada sala de respecte, ahont l'Excmo. Señor D. Angel Bonnin, Presidente Honorario de la Sociedad General Española de Avicultura (segóns re-sava la seva targeta) rebía allavoras las visitas de condol.

El bon senyor s'havía quedat viudo, y jo, que l'havía vist l'istiu anterior a Vichy, tan felís y satisfet de fer lluir a l'avuy difunta donya Facunda tot el be de Deu de vestits de seda que ella anava exhibint cada tarde, solemnialement repapada en la primera filera de cadiras dauradas del barandá del Casino, m'afigurava trobar a n'aquell viudo tant y tant aclaparar, que, ho confesso, entrant, arribava fins a exagerar el meu respecte. "¿Cóm s'ho farà—pensava jo—cóm s'ho farà ara, aquet bon home, a sas vellesas, sense la inseparable companyera de sa vida?" La mateixa grandaria d'aquell casal y las milionadas sobreras que s'atribuían al senyor Bonnin, havían de ferli encara més trista la soletat en que's quedava. Donya Facunda, la melosa donya Facunda, al menys li sabia omplir cada divendres aquells salons de mamays y senyoretas postureras y fer ressaltar la riquesa ab las sedas, velluts, flochs y pedrerías de que anava eternament guarnida. Aquella mateixa perla grossa com un ou de sargantana, que ell lluí a la corbata o *plaston*, que'n deya l'home, la roseta blanca y blava del trau de la levita, la gruixuda cadena d'or de son re-llotge y el portentós brillant ab que enlluernava a la gent cada cop que's duya a la boca la breva que s'anava fumant, ¿no arribarían a cridar l'atenció y tot, en un senyor que's passegés sempre, sol y vern per aquets carrers? Després, la costúm, la costúm d'haverlo vist invariablement acompanyat d'aquella senyorassa, que era de las que van cossadas al impossible, que han de seure aixancarradas y dur sempre'l cap encarquetat pera evitarse'l refrech de la barbata ab l'alt rebollí que'ls forma'l pit! A n'ell, petit y panxut, de patillas tenyidas y de cos tan test com el de donya Facunda, ¿que bé no li havia d'escaure una pariona semblant! ¿Quin aire més trist y miserable d'objecte desaparionat no hauría de presentar ara! ¡Pobre senyor Bonnin!—Anemlo a veure, anemlo a veure—m'havía dit a mí mateix.

Y cenyintme la levita, y encasquetantme la trona, ab tot y l'esfors que sempre'm costa plantarme aquell trasto al cap, vaig cedir als honrats impulsos del meu cor.

Tupits cortinatges de brocat tenían aquella sala tan a las foscas, que, abans d'arribar a la presencia del Excelentísimo Presidente Honorario de la Sociedad General Española de Avicultura, no sé ab quantas cadiras vaig ensopegar, de las quinze o vint que, en gran rodona, ocupavan altres tants subjectes vestits de negre y d'aspecte bastant carrincló, guardant una actitud tan recullida, que, tot seguit, els vaig pendre per socis de la General Española de Avicultura.

L'Excelentísim, que anava tot volcat ab una gran bata de dibuix persa y que's mantenía cobert ab un casquet de vellut carmí brodatet d'or, tingué la cortesia d'aixecarse y allargarme la mà, deixantse altra vegada caure al sofá de satí cirera, ahont m'oferí galantment un lloch al seu costat.

—¡Ja ho veu, ja ho veu com l'he perduda! ¿No li deya jo a Vichy?—feu ab una veu d'afflicció melodramática tan mal dissimulada que'm deixá fret.

Posant cara y veu de circumstancias pera revestirme de tota la falsa tendresa que jo havia de fingir també devant d'aquell dolor en que ja no creya, me preparava a respondre, quan, tot d'una, un crit extranyament estrident de "¡Facunda, Facunda!", y l'estrebada nerviosa de don Angel Bonnin, qui botá tot d'una pessa, me van deixar sense paraula. Aquell crit extranyament metàlich y nassal a l'hora, que jo no podia atinar d'ahont venía, me va esferehir com si sentís una veu d'ultratumba. Tots els presents ens vam tombar a la una cap al indret d'hont venía. Llavoras, els meus ulls van topar ab una gran gavia de llauna que hi havia demunt d'un tripode, entre'ls cortinatges d'un balcó.

“Peró encara puja de grau la meva sorpresa, quan vaig veure que l'Excelentíssim senyor Bonnin, abandonantnos a tots, s'atansava a la bestia...”

“¡Ah! Vetaquí'l lloro!” vaig pensar jo, recordantme d'aquell dia en que, passejant tots dos sols pel Parch de Vichy, el senyor Bonnin me deya: —“Cregui que, cada tarde, sentint aqueixos concerts tan hermosos en mitg d'una societat tan distingida, arribém fins a olvidar els perills en que posa a la meva senyora la *diabetis* y hasta al lloro que vam deixar a casa”, que era ben bé com dirme: “las únicas penas que'ns han tocat en sórt en aquesta vall de llágrimas”. Però jo m'havia pensat llavoras, que calificava de lloro a n'algún nen seu molt xerrairet, que'l matrimoni's deuria estimar molt.

¡Ca, ca, ca! Ara veyá ben bé que'l objecte de las sevas anyoransas era un *llorito* de carn y ossos, aquell animaló llampant de vert y groch, que presidía, com sota dossier, un dels costats llarchs de la gran sala senyorial.

Peró encara pujá de grau la meva sorpresa, quan vaig veure que l'Excelentíssim senyor Bonnin, abandonantnos a tots, s'atansava a la bestia, y, ab la millor bona fé, li deya en veu meliflua:

—*Santiago, Santiago; por Dios, no la llames más. ¿Qué no sabes que está muerta y no te puede contestar? Bien te lo he dicho ya, hombre... ¡jem!... bien te lo he dicho ya! Acuérdate, eh, ¡jem! Acuérdate y no me... desgarres más... ¡jem! el corazón.*

—¡Facunda! ¡Facundaaa! ¡Ay, que rico, rico, rico!— cridá llavoras la bestia, aixecant el diapassó ab una veu de nas y llauna que esgarriava.

—¡Eh!— feu don Angel Bonnin, ja tot cremat.—*No seas guanajo ¡jem! no seas guanajo. ¡Si supieses... ¡jem!... el asco que me causa esta burla!*

El lloro'l deixava dir, aixecant, ab el cap decantat, el seu bech de ganxo, que semblava un unglot d'urpa, y guaitantlo ab un ull negre y rodó com un botó de sabata, ni més ni menys que si se l'escoltés mofantsen, quan, tot d'una, gronxant d'assí d'allá'l cos feixugament, esclatá a riure, y ab un tó'l més desvergonyit del mon, se posá a cantar: “¡Frufrú... Frufrú! .. ven á... qui. . ri... co... mio.. Frufrú... Frufrú!.. Rico, rico, ricoo!”.

—¡Vesten al botaván, desagrahit!— exclamá ja foragitat el bon senyor, venintsen ab la cúa entre camas altra vegada al sofá.

—No'n fassi cas; ¡son bestias!— gosá a dir un de *jaqué* esquifit, que seya gairebé al mitg de la gran rodona.

—¿Sab lo que és aquét *¡jem!*?— rondiná'l senyor Bonnin ab fonda tristesa:—Un toca-campanas y un desagrahit... Veli aquí.

—¡Y cá!— feu un altre, tractant d'aconsolarlo encara més.

—¡Y cá! ¡y cá!— repetí l'amo del lloro, extrafent ab tó de mofa la veu de son interlocutor.— Dispensi si li dich *¡jem!* que vosté no és digne de figurar a la Directiva de la nostra societat, si's creu *¡jem!* que'ls lloros no entenen tan bé las rahons com las personas, *¡jem!*

—¡Clá, clá, clá, clach! ¡Rico, rico, rico!— esclafí a cridar llavors la bestia, abans d'enfonzar aquell unglot dins la menjadora plena de sigrons.

—Miri *¡jem!* com ara's riu de vosté— exclamá D. Angel, ja mitg reconciliat ab l'animal que li dava la rahó.

Jo no'm podia tenir el riure; ja havíam oblidat las tristas circunstancias que'ns havían dut allí.

—Escolti: ¿y per qué li parla sempre en castellá, vosté?— vaig preguntar jo, pera fer lluhir més al Honorari.

—¡Ah!— respongué ell, molt serio.—No entén pas cap altra llengua. ¿Véu que és la de sa rassa? Aqueix és de Puerto-Rico.

—¿De modo que...?

—Els lloros, de las altras llenguas, no n'entenen més que una que altra paraula, y pronunciarlas *¡jem!* els hi costa molt. Vágilshi ab inglés, francés, alemany o catalá *¡jem!*... No hi saben girar la llengua. No més n'he tingut un, en Carlets (que l'anomenava el servey d'aquí), *¡jem!* que deya alguns mots catalans *¡jem!*

—¿És a dir que vosté n'ha tingut molts de lloros?

—Tota la vida *¡jem!* Per aixó *¡jem!* en puch parlar com pochs. El lloro m'agrada molt *¡jem!* porque té inteligencia *¡jem!*... sentiment *¡jem!* y voluntat. Lo únich que'l pert és aixó d'aquest, *¡jem!* la tossudería. Deu l'en quart de quan comensan a entossudirse *¡he!* *¡jem!* Per l'esperit mofeta que tenen, quan menos vosté ho vol, *¡jem!* ells comensan a fer el ximple. Però aixó, vosté ja veu que també *¡jem!* ho fan las criaturas. Tracti de ferli fer gracias al nen que no vol ferlas *¡jem!*... Donchs igual aqueix animalet *¡jem!* si és que no hi posa encara més malícia, més intenció per esperit de befa. Però quan ell vol *¡jem!*... cregui que'l deixa parat. No hi há com un lloro *¡jem!* pera deixar parat a un home. Miris... en Rafclet *¡jem!*, l'antecessor d'aquet, era més diver-

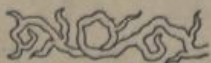
tit que cap clown. Allí haguera sentit acudits. Recordo que un dia *ijem!* me van fer pendonista de una professó. Ell *ijem!* se'n va enterar no sé com, y ja me'l té *ijem!* que tot el dia, quan jo passava per davant seu, *ijem!* me deya aixís, ab una *sal y salero ijem!* que no més faltava *ijem!* que's posés en *jarras*: "adiós, pendonista!".

Tots vam esclafir una rialla tan franca de mofa, que, a tot altre narrador que no estés tan convençut de lo que deya, l'hauria deixat glassat y mut. Però don Angel Bonnin, inmutable com d'estuch, continuá:

— No sé com va ser, que un dia *ijem!* aquell Carlets de que parlava, l'antecessor d'en Rafelet, *ijem!* se va trencar una pota. Als seus crits de socors, ¡aussilil! ¡aussilil! van acudirhi tot seguit una cambrera y la meva senyora. L'animalet se planyía ab tanta de manera *ijem!*, que, compadidas una y altra, las duas donas *ijem!* van decidirse a curarlo abans de cridar al manescal, y posantsel a la falda, ab dos trossets de canya y una vena *ijem!* el van deixar tan ben envenat *ijem!* que la bestiola, acabada la operació, va exclamar: "Gracias, Facúnda; gracias, Pepeta; que Deu vos ho pach."

Aquí sí que ja no sé com hauria acabat la cosa, si en aquell instant, l'angolí de las dents blanques, que estava ja pendent de la derrera paraula del seu amo, no salta tot d'una anunciant l'entrada del *Excelentísimo Señor Gobernador*. Sentir l'anunci y aixecarse tothom pera apretar a córrer com si entrés un apestat o cosa aixís, fou tot hu. Ab la cara riallera y els llavis contrets, tots vam anar desfilant. La visita de *pésam* estava ja feta, y ademés d'edificant en el sentit étich-social, havia sigut tan fructuosa en l'ordre científich, que, a mi, el cap se m'esberlava ja com una magrana derrera de grans plujas. No hauria faltat sino que'l nou personatge's despenjés ab una altra conferencia de coneixements tan especials com els de aquell President Honorari. ¡Es segur que'm fereixo de plé a plé!

NARCIS OLLER

Amorosas

El cel, ennuvolat;
la mar, tota cendrosa.
La fosca de la nit
cayent de proa a popa:
al cap de munt dels pals
ab sa claror somorta,
lluítan els llums groguenchs
per esbargir las ombras.
Volant, el brau vapor
va atravessant la fosca,
marxant de dret a dret
vers l'horitzó, ahont se fonen
la platja y el cel blau,
els núvols y las onas,
cercant tot decidit
el port que'ls brassos obra,
com cerco jo també,
clavat junt a la borda
guaytant de fit a fit
en la propera costa,
que aixís que s'alsi'l sol

Tant va el

canti al pou

veurém tota blavosa,
els brassos anyorats
de la que tant m'adora!

En una gabià reclosa
hi tens una cadernera
que quan te veu, atanyosa,
romp a cantar falaguera,
com si se sentís ditxosa
sent la teva presonera.

També aixís l'ánima mia
presonera s'é: trobada,
y ella, boja d'alegría,
beneix la gabià daurada,
tot reflaant nit y dia
a sa mestressa estimada.

Com pesanta llosada de plom
el destí fa algùn temps que'ns aplaná:
vol provar si l'amor que'ns tenim
és d'aquells que la pena els esblaima.

¡El destí, el destí! Fa trenta anys
que hi sostinch una lluyta geganta:

que

cada pas de terror conseguit,
¡si me'n costa de forsas gastadas!

Mes ab tu, jo hi tindré un bon refors:
tu ab ta veu doblarás mon coratge,
y demunt del destí ja vensut,
ens farém la primera abraçada.

Tu no m'esperavas
pas, aquella vetlla,
y al véurem, de cop
restares sorpresa.
Jo que en els teus ulls
l'alegría hi veyá,

ve que

¡com te vaig obrir
els brassos, depressal!
¡Quin abrás més fort
la reineta meva,
quin abrás més ferm
per matar l'ausencial!

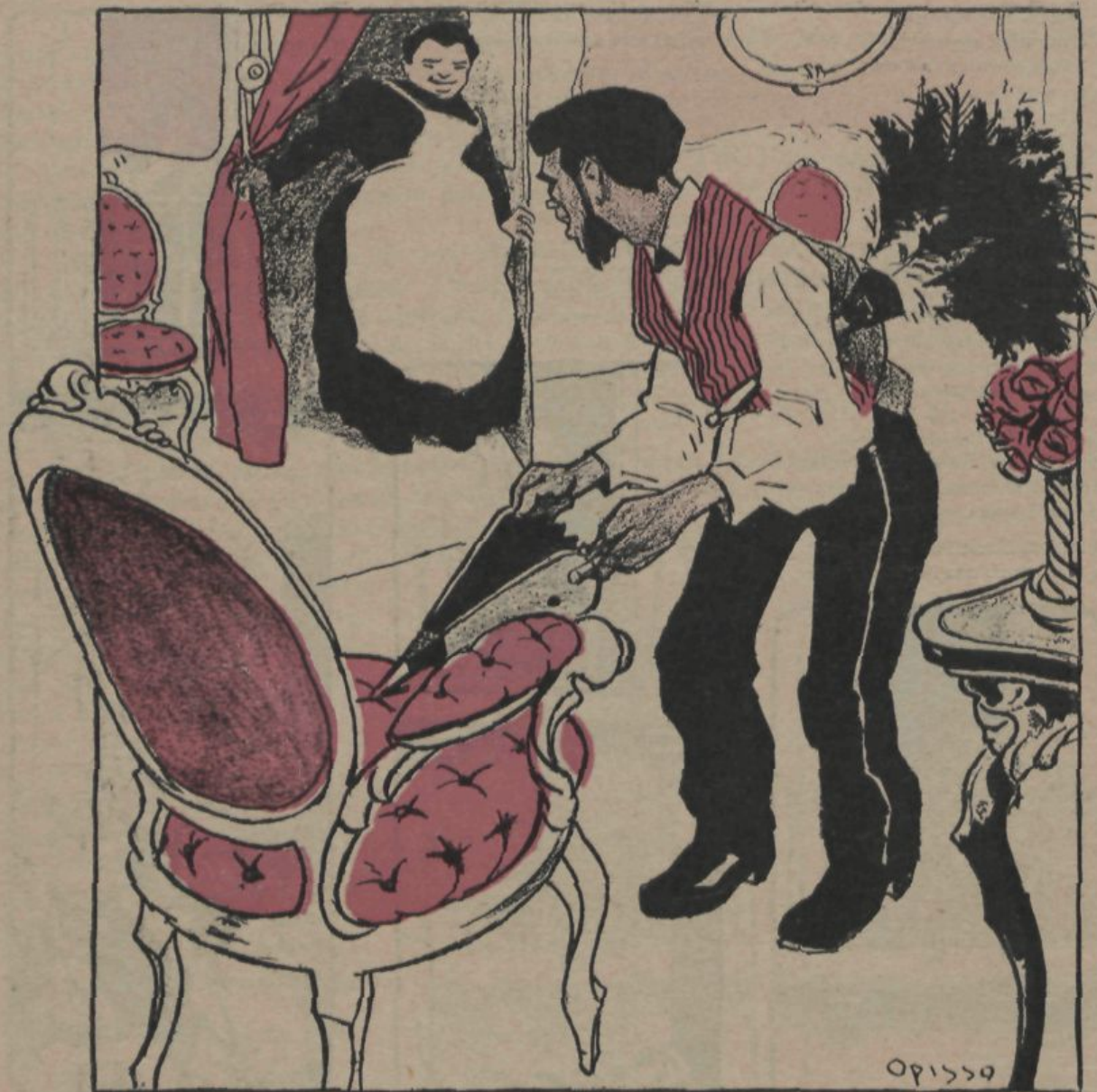
Tots dos vivíam al mon
sens conéixer l'un al altre,

es trenca.

empró, jo estich convensut
de que ja'ns endevinavam.
Tu, sense saber per qué,
tota l'aroma guardavas
en ton cálzer virginal,
de l'amor que ara'm consagras.
Jo, en mas horas de tristor,
me posava a polsar l'arpa
y ab mos lays, inconscientment,
a propet meu te cridava.
Així ha nascut entre'ls dos
aqueixa atracció sagrada
que'ns acosta tant y tant
que confón las nostras ánimas.
Obrim els brassos, amor,
y ab una forta estrebada,
de la vida a la corrent
llensemnos sense recansa.
Dem un adéu al passat,
que'l present será desd'ara
una font de goig sens fi,
un paradís per nosaltres.

MANEL MARINEL-LO.

DRAMAS D'ECHEGARAY

"Mancha que limpia"

Crit d'alerta als solters

¡FORA DONAS!

Si alguns de *mis caros lectores* tenen intenció, desitg o ganas de casarse, els suplico encarescudament per favor, apelant a tots els recursos imaginables, que no ho fassin, que s'esperin; que ho aplassin per uns quants minuts y si després d'haverme escoltat o més ben dit llegit, segueixen en la seva nefasta fal·lera, que's casin en bona hora. A mi'm quedarà sempre la satisfacció d'haverlos donat aqueix crit d'alerta:

Un servidor soch casat ja fa... tretze mesos, nou días, vuit horas y no sé quants minuts.

No estranyin que ho dongui tan detallat, però si tenen en compte lo que sufreiro, lo que

pateixo, no's pasmarán que m'hagi tornat matemàtic, filòsof, teòlech y tot lo que vostés vulguin y creguin per convenient.

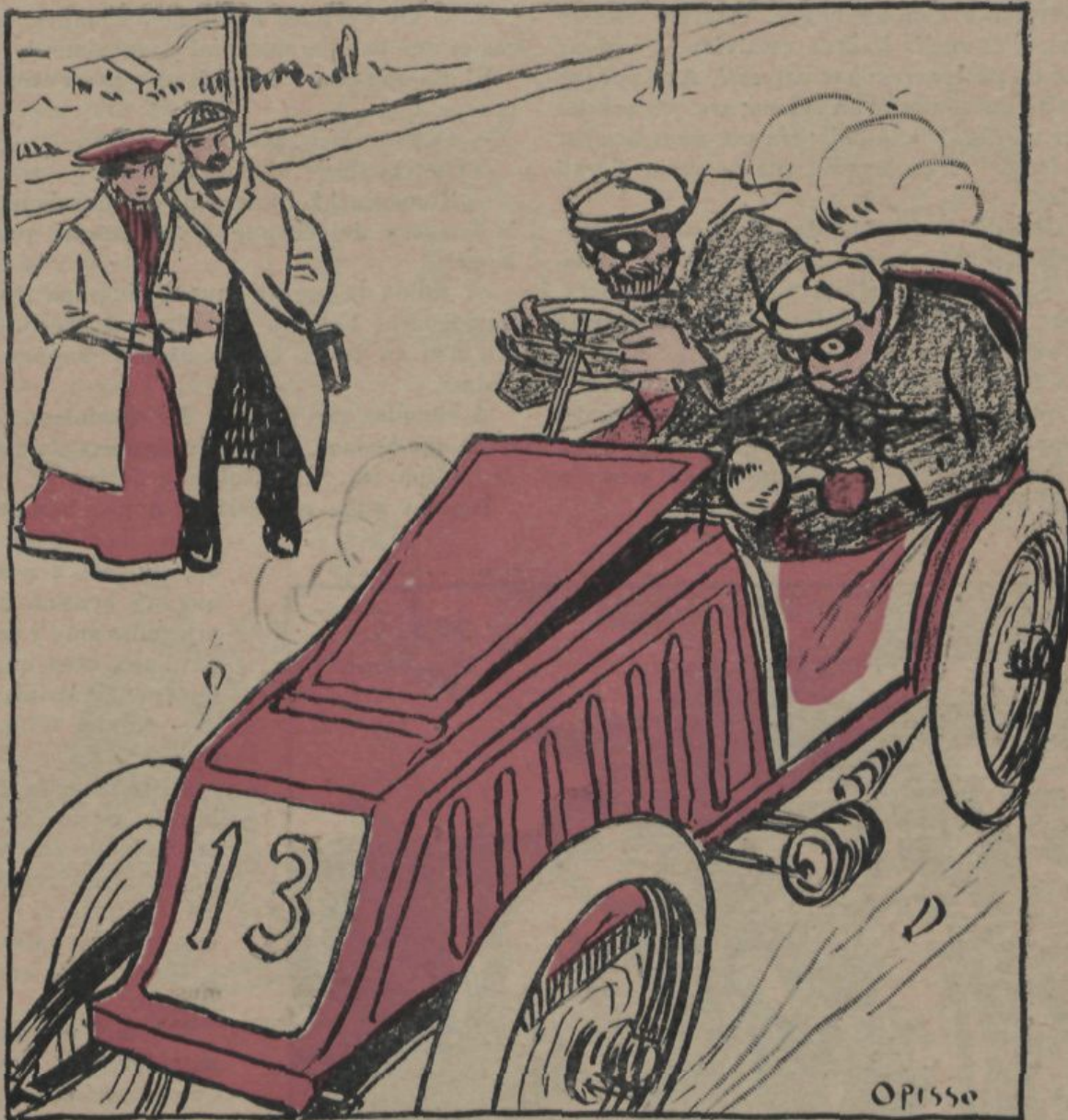
Sí, senyors, soch casat, tinch dona, criatura y fins sogra.

—Be, dirá algú de vostés, aquet ens prepara algún article contra las mamás políticas.

Protesto enérgicament de tal calumnia.

¿Cóm volen que'n diguí mal de las sogras, si la meva, comparada ab la dona, és un àngel? Sí, ho repeteixo, és un àngel. ¿Qué fóra de mi sense la sogra? Ara puch ser un infelís, un desgraciat, però encara menjo calent, cosa que no seria tan fácil si no tingués sogra.

¿Quántas vegadas si no fos ella hauria d'anar sense botó als calsetets o be ab l'americana estripada? ¿Qui arreglaría'l menjar quan a la

“En el seno de la muerte”

dona li agafa la *mandritis*, si no fos la sogra que, tement una catàstroe, ve per uns moments a arreglarnos la pitansa?

A vegadas li dich, parlant de sa filla:

—Miri que vosté'm va enganyar.

—Ca, tonto, t'ho penças, però vas equivocat. Además, tu vas ser el que'm vas venir a buscar, que no jo.

Devant d'aquestas afirmacions, no tinch altre remey que callar, abaixar el cap y esperar resignadament... que'm torni viudo, per casarme ab una altra dona que reuneixi més condicions. Y aixó de las donas ¡és tan enganyador! Ja tenia rahó aquell que las comparava ab els melons.

Efectivament, quan son solteras se us presentan temptadoras, bonicas, coquetas, mes un cop

las heu tatxadas y las haveu tastat, las trobeu tan dolentas que obligan al més bon xicot a maleirlas y a fer públicas las sevas hassanyas(?).

Y aixís com el moviment se demostra caminant, jo també, ab la meva llógica de crucificat, dich, de casat, els demostraré ab fets palpables que l'home que s'estima y aprecia un xich la seva dignitat, no's casa, y fuig com de la pesta bubónica de qualsevol faldilla que se li presenti al devant, al darrera o al costat.

Comparin la meva vida de solter: lliure, sempre ben arregladot, bufó, tranquil, maco, ab la que ara porto de casat: esclau, fastigós, mal arreglat y fet un *asco*.

Abans sempre ab un bon paquet d'*Amadeos*; ara ni ab una trista *andola* pera pendre café al Colón.

Jo treballo com un negre, estalvio com un lladre, si és que'ls lladres estalvien, y a pesar d'aixó no puch arreconar cap calé. Ara perque ella s'ha de comprar un refaco; ara perque ha de fer un regalo a la dida; ara per naps, ara per cols, lo cert és que'm vaig quedant com el gall de Moró.

L'altre día li dono la mesada y ab veu tendrívola li dich:—Aquí tens els quartos, Cuduvigis. Ves si pots estalviar un xich aquet mes, perque vaig fet un perdut y voldria comprar-me un trajo.

—Veurém, em va respondre. Y quan al cap d'un quant temps li vaig tornar a parlar del assumpto ¿sabéu qué'm va respondre? Pues, senzillament: que'l pá s'havía apujat y per lo tant no hi havia superávit.

Y si tot s'acabés aquí, menos mal, però el cas és que pateixo material y moralment.

El día que plego un xich tart ja m'espera a la escala.

—¿D'ahont vens, gos sense collar?

—De treballar—responch bufant.

—¡Romansos! Lo que vens és d'enrahonar ab la fideuera del devant ¿Que't pensas que no ho sé?

¿Y sabeu de que ve aqueixa inquina contra la fideuera? Donchs senzillament, perque un día m'hi va veure boy comprant pinyons pel canari.

A vegadas me la miro detingudament, y a mida que ho faig, una fredor intensa s'apodera de tot mon sér, al véurela tan lletja.

Encara quan era soltera anava ben pentinada, ben empolvada, etc., mes ara crech que ni's pentina may, ni's renta may y fins li put l'alé, cosa que no havia notat abans, perque prenía "Polo de Orive".

La seva mala sombra és gran. Si riu, m'omple de saliva; si s'enfada, m'aixorda ab els seus crits; si la mmo em diu calsassas y si no ho faig em diu mussol.

Si li dich per anar a passejar, em respón que no está per orgas; si'm poso a llegir, m'insulta; si desplego las meas iniciativas, em diu faldilletas, y si no faig res, em diu dropo.

Es el *máximum* de la deixadesa. Si li dich que'm cusi un botó, em contesta que no té fil; si li porto un rodet, em diu que li falta'l botó, y si registrant-me las butxacas me'n trobo un y li dono, em respón que no té agulla.

De manera que, si vuy anar ben cusit, m'haig de fer jo mateix el surgit.

El problema de ren-

A LA BOQUERÍA

—No us las puch donar duas pomas; només en quedarian tres y la senyorita se n'adonaria.

—Ja veurás; dónanselas totas y aixís no ho conceixerá.

tar la roba ja no sé com solucionar-lo.

Abans sempre era bruta per mor de la mandrad'anarla a rentar y ara may és neta porque quan ve la bogadera encara l'ha d'apuntar y amanir.

L'altre dia vaig tenir un susto majúscul. Feya mitja hora que estava a punt d'anar

FENT L'ARTICLE

-Ja podeu beure ab confiança; és canya de debó.
-¡Ah! Si escanya de debó, no'n vuy: bebeusho vos.

al llit, esperant que acabés no sé quin romanso.

Cansat de tanta lata, vaig resoldre anármenhi sol y a las foscas, donchs només tením una palmatoria.

Calculin quin sería el meu esglay al trobarme ab un cos humá a l'altra banda del llit, tan llarch com jo, que's movía y respirava.

Espantat de debó salto del llit y corrents dích a n'ella:

-Corra, Cuduvigis, corra, que tením un lladre a casa.

-¡Ay pobres de nosaltres! ¿si? 'Ay! jo'm moro; ves a avisar a la mamá.

-Sí, ara hi corro. Lo que ha-

AL JUTJAT

-¿Como puede haber sido con fractura si la cerradura estaba intacta?

-Diré á usia. La fractura se ha operado en la quijada del ratero, á causa de un estacazo propinado por el dueño del almacén.

vém de fer és agafar un llum y a veure si fuig.

Tremolant tots, ella ab una escombria y jo ab la palmatoria, aném a l'arcoba y ¡quina no sería ma sorpresa al veure que lo que havia causat mon esglay era la meva criatura! solzament que, com que portava uns calsotets meus, resultava més llarga que d'ordinari.

-Peró ¿com és que du aixó tan llarch?

UN BORRATXO

-Me jugaría el coll que aquet senyor no és palpizot.
-¿Cóm ho sabs?
-Perque fa molt be las eses.

UN BON OFICI

En el mon, per ser felis
y donarse bona vida,

o be s'ha de ser criatura,
o be s'ha de fer de dida!

¿Que no tenim calsetas? — vaig preguntar-li!
— Ja veurás, com que totas tres dotzenas son
brutas, he pensat d'arre-
glarho aixís.

No hi poso comentaris
perque fora pitjor me-
neallo.

Tanco aquest article,
que podria ser intermi-
nable y ab prou recansa
poso punt final.

Abans tornaré a reco-
manar a n'aquestos jove-
nets que més o menos
están engrescats per ca-
sarse, que ho deixin có-
rrer, que no ho fassin, que
fugin d'aquet perill que,
inconscients, buscan y
anhelan.

Reflexionin per un mo-
ment las ventatjas que
reporta l'escarabato, dich,
celibato, y veurán com
may serán tan lliures y
felissos com ara.

Y si després d'aixó se-
gueixen ab la seva déria,
que's casin en hora bona;

jo, per la meva part, allissonat per la práctica,
continuaré atenintme al adagi popular: "Home
casat, burro espatllat".

JOSEPH M. VIRGILI

IGNOCENCIA

—¿Vol fer el favor de canbiarme aquet duro?
—Mestre, aquet duro és fals.
—Oh, per aixó el cambio

Posta de sol

(Traducció lliure de la
cançó alemanya títu-
lada La Juheua.)

La filla de la Juheua
encara no té vint anys;
vint anys, corona d'estrelles
que la tristor va emboyrant;
ramellet d'estepas blancas
que's marceixen cap al tart...

—¡Ay, mare, la meva mare,
que tinch el cor que'm fa mal!...
Deixau que surti una estona
que me'n iré a passejar;
trepitjant l'herbeta tendra
potsé 'l mal em passarà!...

La mare ni se l'escolta:
—¡Ay, mare, deixaumhi anar!—
La mare ni l'ha sentida;
la filla bota 'l portal:
se 'n va depressa, depressa;
no corre, que va volant...

—¡Ah, estimat meu, si ho sabias
lo molt que tu 'm fas penar!...
No tinch paraulas per dirrho;
ma cara prou t'ho dirá!...

¡No més ab una paüala
curarias el meu mall...
—Prou que ab tu jo 'm casaria
si 't vo'guessis batejar...
—Primer que ser cristiana
que m'engoleixi la mar!...
¡Adeussiau, pare y mare,
y adeu també mos germans!...
¡Adeussiau y... per sempre!...

El sol s'ha amagat dins mar.

RAMÓN PICÓ Y CAMPAMAR

L'esqueix

Del vell arbre de la Patria
un esqueix volém plantar,
és l'esqueix de la Esperansa.....
Tant-de-bó puga arrelar.

De bona llevar va ferse
y bona la empeltará;
si trassuts sabem plantarlo,
ja's farà.

Las plantas escanyolidas
van a risch de no arrelà,
mes l'esqueix de la Esperansa
be prou que rebrollará.

Bons pagesos de la terra,
cada un d'ells el regará,
si la oruga vol furgarhi
ja's treurá.

Yl'esqueix, com per miracle
ja crescut, arbre's farà,
y una hermosa floescencia
donará.

Será gran sa capsalada
y a tot'hora s'extendrá;
quan la flor caigui del arbre,
llavors l'arbre gronará.

*
Joventut de Catalunya,
ton esqueix s'ufanará,
terra endintre y ab gran forsa
s'extendrá.

Terra endintre per las serras
pel pregón y al mitg del plá
y en el cor de nostra Patria
florirá y refflorirá.

Bons pagesos, que s'esclafi
el pugó si'l vol matá;
és l'esqueix que ha de fer l'arbre
de demá.

L'arbre gran que dolsas ombas
temps a vindre'ns donará,
l'arbre hermós que'ls fruyts de vida
portará.

Cop d'aixada si la oruga
enfilantshi'l vol migrá;
és l'esqueix de la Esperansa
per la terra que'ns criá.

J. AYÑÉ RABELL.

UN INTELIGENT EN LA MATERIA

—¡Renoy quina pell!

Montsenyca

El sol bat sobre'ls camps plens de ro-
(sellas,
las guatllas dins del blat obran las alas,
dels remats balandrejan las esquellas
y cantan mitg borratxas las cigalas.

S'atansa'l deu Estiu a corre-cuita
ab son róssech de flaira caldejada
y dels arbres coll-torts penja la fruita
que festejan las aus y la mainada.

Aném, amor Anems:n a montanya

a aspirar el perfúm de la rehina;
aném, amor, aném; la perdiganya
ja'ns espera, fa temps, dins la bosquina.

Ja'ns espera, fa temps, cantant ditxosa
y ens espera de l'eura l'abrassada;
aném, amor, aném sota la ombrosa
taca dels pins de branca estarrufada.

Y al rebre dels boscatges las caricias
amagats a redós de l'alta serra,
sentirém dins del cor, font de delicias,
el goig inmens que frisa arrán de terra.

J. NOVELLAS DE MOLINS.

EN RAVACHOL PETIT

QUAN l'anarquista en Ravachol petit va saltar d'aquell vaixell boterut, que a n'ell y als seus companys d'expatriació els havia traguinat desde'l castell de Montjuich fins a n'aquell país desconegut y brúfol, ahont havían anat a raure, ple de boiras y de fum... va sentir que'ls ulls se li tornavan a omplir de llágrimas, de llágrimas coissosas com si fossin sanch.

—¿Quín altre infern de torturas m'esperará aquí?—clamava ple de condol.—¿Quína altra inquisició hauré de passar?

Ell prou sabia que allí li donarían la llibertat, la llibertat tan sospirada... però com que no coneixia la llengua d'aquell país ple de negror, ni sabia com guanyarshi las mossadas, tenfa una por horrorosa de que ab la llibertat no li vingués la fam. A las presons militars de Montjuich, cert és que'l martiritzavan horriblement, que l'atormentavan a totas horas... però li donavan poch o molt menjar, ipotser pera que la agonía fos més llarga y el torment no s'acabés!

Els cabells se li erissavan al pobre Ravachol al recordarse de las argollas del cep que li anavan estrenyent el coll de la cama, fins a segarli la carn, fins a diformarli l'os... Encara li semblava sentir el *riiich* que feya'l caragol del grilló cada vegada que'ls butxins hi donavan una volta. Encara li semblava sentir l'esgarrifansa de dolor de quan li posavan els peus sobre una

taula y li agafavan els dits y li clavavan entre carn y ungla falquetes de canya y estellicons. No més de pensar ab el torment infernal que li havia arrencat totes las unglas y li havia estrafet els dits dels peus, li venia una subor freda, com si li entressin las angunias de la mort.

Peró tot alló ja era lluny, ben lluny... y dels suplicis passats a la tremenda fortalesa ja no'n tenia que *témer res, com no sigués el recort sagnant, monstruós, que'l perseguia de dia y nit com un fastasma...* Els suplicis que ara li vindrían serían ben diferents... Sería la gana, la miseria... ¡Sería la mort de fam!...

Els altres companys de presó y vaixell encara podían esperar días menys negres y desolats. Molts eran paletas, y de segur que trobarían treball en las obras públicas o en las casas que s'estavan fent. Els demés desterrats quasi tots eran manyans de màquines, calderers, forjadors, torners, y de feina del seu ofici no'ls en podia pas mancar en aquell país ahont la boira se barrejava eternament ab el fum espés de milers de xemènyas y ab la polsaguera del carbó.

Mes pera ell, pera ell sí que no hi havia esperansa de cap mena. Ell d'ofici no'n tenia. Tot y sent com era fill d'obrers, may havia sabut subgectarse a cap treball, ni sofrir tiranias d'amos ni porrerias de majordoms. Era massa lliure, massa inquiet.. Més s'havía estimat esmersar el temps en llegir els llibres y els diaris que li queyan a las mans. Y tot llegint, llegint, és com se li varen ficar al cervell las doctrinas de revindicacions obreras y de justicias socials. Y un día també va escriurehi ell en aquells papers incendiarijs que parlavan de cremar fàbricas y matar burgesos, pera redimir al treballador explotat. Exaltat per semblants dérias, fins va arribar a

Present a la enamorada

«Prenéu aquesta tòia, que és mon present»

*Ses flors son amarades de sentiment,
d'un sentiment de joye, de cor humà
que en mig dels egoïsmes sab estimá.*

*Prenéu aquesta toia, flaireula bé,
que rebí la carícia del vostre alé,
després, quan ses poncelles es tornin polç
penséu que vos donaren un somni dolç.
Axis, pensant en elles, l'antic perfúm
vos donará a la pensa nova vestlúm
i jo tindré la vostra que no's fondrá
mirant flors esfullades de blanca má.*

*A cada punt la planta del sentiment
em farà dir: «Preneules, és mon present»
i cada cop o roses o flors de lis
tindrán pera flairarles un nou encis.*

*Després, vindrán els dies de plenitut
en que ja moltes tòies s'haurán perdut,
mei la flaire viscuda de cada pom
vos dirá en dolços resos: «encare som.»*

*Resant éxa esperança viurá'l joyent.
«Prenéu aquesta tòia, que és mon present»*

PERE PRAT JABALLI

Estlu de 1903

UNA VISITA

—¿Que reb avuy la senyora?
—El que reb és el senyor.

No hi havia acte públich, ni comité, ni assamblea que ell no hi dugués representació, y com tenia tan bona veu y aquells airosos tirats de cómich y aquella mímica més que expressiva, en tots els grans meetings llibertaris era l'orador obligat. Durant aquella tongada de romanticisme anárquich, tot varen ser aplaudiments y viscas al voltant de l'home que tot d'un plegat es vegé convertit en capitost de multituds humanas en un gran centre manufacturer.

Peró els días de gloria varen durar poch. Derrera de las prédicas fogosas y de las proclamas incendiarias, va venir lo que devia venir... la propaganda pel fet, las explosions, las bombas de dinamita que varen fer tremolar al mon d'indignació y de terror. En Ravachol s'esfereia cada cop que's tornava a recordar d'aquells moments de congoixa, d'aquellas horas de persecució, d'aquells días d'amagatall, d'aquellas agafadas, d'aquellas presons de Montjuich, d'aquells torments de dimoni que li havian deformat monstruosament diferentas parts del cos...

Y ara, per derrera escena de la tragedia horrible, se li presentava l'espectre de la miseria en mitg d'un país desconegut. Ell, que havia sigut capitost dels seus companys desterrats, ara's trobava el més desvalgut de tots. Ell, que havia sigut l'ídol d'aquells homes, ara tenia d'abaixarse a demanarlos un bocí de pa... Aixó l'averkonyia, aixó l'humiliava, fins a

empescarse un drama, ahont, després de pintar ab tétrichs colors l'infern dantesch de las miserias obreras, deixava entreveure com a derrera apoteosis la Pasqua Negra dels desheretats.

Ell, ell mateix va voler representársel el protagonista del seu drama, com si tot d'una se sentís a dintre seu impensadas facultats d'actor. Y va fer tan al viu el seu paper, el paper d'héroe treballador, venjador dels seus germans, que tot el públich d'obrers que omplia el teatre del suburbi, va rompre a aplaudir com a boig. Desde aquella hora endevant va ser aclamat com un dels apóstols del evangeli de redempció y batejat per las turbas sense solta ab el nom bon xich estrambótich de Ravachol petit.

ESTOMACAL
BONET

AL CAFÉ

—Una copeta d'estomacal.
—¿Bonet?
—¿Com bonet? Bo del tot; no estich per mitjas tintas.

ferli néixer la rabia al fons del cor... ¡Y encara sort d'ells, sort d'ells, perquè ay de l'hora en que tots trobessin feina y desapareguessin de prop seu!

Els negres pressentiments den Ravachol va venir un dia que's van cumplir.

Ara l'un, ara l'altre, tots els companys de torment s'havíen fet fonedissos, campant-sela cadascú pel seu cantó. Com que en sa majoria teníen bones mans, amagant els noms y las vidas y miracles, aviat van poder enquirse en las grans fàbricas y tallers que poblavan aquella gran terra manufacturera, coronada de boiras y de fum. Al capdevall, l'anarquista mancat d'ofici va trobar-se sense un clau, sense una malla, sense ànima viventa que l'assistís. El fantasma de la fam que tant temps há que li ballava per l'imaginació, va acabar per arrapárseli a las entranyas, com si las hi mossegués.

Un dia, ja cap al tart, caminant a la ventura per la boirosa població, va sentir tot d'un plegat que perdía'l mon de vista y, defallit, sense esma, va caure al mitg del carrer. Uns obrers que passavan el varen alsar de terra, y al véurel tan demacrat, tan groch, ab una barba y uns cabells com de malalt, tots carregats de compassió per aquell pobre home extranger, varen entrar-lo en un bar d'allí a la vora, ahont anavan a menjar.

En aquella hora del repàs comú, el bar estava ple de gent treballadora que, afanyosament, s'empassava la vianda ab l'escudella a la mà. Quan varen adonarse d'aquell home mitg mort de defalliment que ab prou feinas es podia tenir sobre las camas, alguns, tocats de pena, li varen donar quelcom pera que mengés. Al pobre Ravachol li va semblar que li passava'l cobriment de cor, y mentres s'anava revenint de mica en mica, molts d'aquells obrers desconeguts, fumats y ennegrits de rostre com el país que habitavan, varen ferli caritat.

Agraít, conmogut fins al fons de l'ànima, l'anarquista prou hauria volgut explicar a la bona gent tots els motius del seu estat miserable... mes no poguentse fer entendre parlant, ell que agafa un tros de carbó que havia vist per allí terra y escriu de sobte la paraula *Montjuich*. A la vista d'aquet mot fatídich, que havia feya poch esgarriat a tot Europa, la gent del bar va sentir un moment d'horror. Y allavoras en Ravachol,

AL PALAU DE LA ILUSIÓ

La sogra.—Vuy mirarme al mirall grotesch.
El gendre.—Ab qualsevol mirall lograré'l seu objecte.

AL JUTJAT

—M'he pegat ab el Xato.
—¿Y no t'ha tallat?
—¿A mi? Encara no s'ha inventat cap ganivet que talli ossos.

VOLTANTS D'OLOT

(Dibuix de Joseph Berga)

ab aquella mímica tan expressiva que tenia, ab aquelles facultats naturals de comèdiant, va donar a comprendre, per medi de signes, que ell havia sigut un dels condemnats, una de las víctimas de l'horrorosa inquisició.

La gent se'l mirava entre sorpresa y esporguida... y tementse ell allavoras que potser no se'l creguessin, que potser el prenguessin per farsant, va tenir de moment una pensada lluminosa. Va arrebossarse las calsas, va treures el calsat y va ensenyar las deformacions de las camas y dels peus. Els del bar, horroritzats tot de sobte, se van tapar la cara ab las mans, però al instant l'esgarrifansa va fer lloch a la compassió, y trayentse tothom diners de la butxaca, van fer caure una pluja de monedas al voltant den Ravachol.

Aquell doll de caritat provocat tan fàcilment, va ser per l'anarquista tota una revelació. Las deformacions del seu cos martiritzat li servirían pera moure

la compassió de la gent y guanyarse las mossadas. ¡Quin raig de llum, quin raig de llum! Desde aquella hora endevant, només li calfa, a las horas de menjar, presentarse als bars y cerveserías dels arrabals, pera excitar la llástima de la gent treballadora ab l'exhibició dels dits sense ungles y dels tormells esguerrats.

Peró, al cap y a la fi, li va semblar un xich humiliant y vergonyós alló d'anar a recullir, com aquell que capta, els dinerets de bar en bar. ¿No era més digne y més confortable a l'hora llogar un local, un recó apropósit y ferhi venir a la gent? Tal dit, tal fet. Instal·lat desde aquell dia en una barraca del barri obrer, rebia de tal a tal hora las visitas de la multitud. Mentres durava la exhibició, s'estava assegut en una cadira y las camas núas demunt d'una altra... y entre aquelles monstruosas deformacions y la barba y els cabells llarchs com duya y el trajo espellifat que vestia, feya con moure a tothom. No més li calfa de tant en tant allargar un platet de llauna, pera que hi degotés desseguida la monedalla dels visitants.

Peró veusaquí que un dia, obrintse pas per entre la gent obrera, va entrar a la barraca un senyor tot enjocat y ben vestit. Va acostarse a n'en Ravachol, va examinar las deformacions ab

tota calma, ara mirant ab una lupa, ara palpant ab els dits, y després de mil experiments y provatures, va anunciar-se, ab un accent estranger, com a empresari universal de curiositats y rarezas antropológicas. — “Si voleu venir ab mi a córrer terras, jo vos fixaré un sou y vos ensenyaré per las grans capitals d'Europa.” — “¿Quánt me doneu?” — “Tant vos dono.” — “Es poch.” — “Donchs, tant més.” — “Donchs fet.” — Y el Barnum y l'anarquista van comensar a córrer mon, y de Londres a París, de París a Viena, de Viena a Munich, en Ravachol va anar exhibintse per salas de conferencias y per halls d'exposició d'aquellas ciutats cosmopolitas.

Durant las exhibicions, el Barnum era'l que duya la paraula, y mentres ab frase patética y pintoresca explicava al distingit auditori els episodis terribles de l'inquisició de Montjuich, en Ravachol, ab las sevas facultats de cómich, feya la mímica dels suplicis, senyalant plásticament la manera d'aplicar cada tortura. ¡Cóm havia canviat l'antich apóstol de las justicias sociales! Pera presentarse com era degut devant d'aquellas luxosas concurrencias, ja no duya'ls cabells llarchs de malalt ni el traje fet un pellingo... sino que anava ben cuidat, ab la barba pentinada y perfumada, y pintorescament vestit, ab brusa de seda blava, com un símbol decoratiu del traje obrer. Era l'única manera com podía presentarse devant de la multitud de snobs y neurasténichs que assistían a las sessions. Era la sola manera com podía oferirse a l'espectació de las damas y damiselas assedegadas de curiositats malaltissas y de sensacions patibularias, que's miravan a n'en Ravachol ab el seus binocles com al primer divo d'un gran drama judicial.

L'èxit de l'exhibició se comptava pels inteligents com el millor entre'ls obtinguts pels grans espectacles de la temporada. Ademés dels ingressos que produían las entradas y localitats de preferencia, se feya regular negoci ab fotografias del castell de Montjuich y ab reproduccions en miniatura de diferents einas de torment que's venían entre'ls espectadors...

Quan la derrera Exposició de París, al Barnum se li va acudir portar el seu fenomen al Certamen Universal. Prop del carrer de las Naciones va fer montar una elegant instalació modern-estil, entre'l barracó d'una Bella Fatma y un teatre de fantotxes. Ja s'havia issat sobre la porta d'entrada un rótul que deya: **Una víctima de Montjuich ¡Gran éxit en tot Europa!** quan, a instancias de la embaixada d'Espanya, el Govern francés va fer tancar l'instalació.

R. CASELLAS

PAISATGE

(Dibuix den Galwey)

A un amich

Epístola

Es la derrera carta que't contesto
 perquè'm tens marejat:
 «¿Que'm caso o que no'm caso?...» «¿Qué farías
 »trobante en el meu cas?...»
 No'm contestis res més, perquè'm marejas
 dubtant, sempre dubtant:
 No m'amohinis més ¿ho sents?... y arréglat
 y fes ta voluntat.
 Un día em dius que «pensas deseixirten
 »puig tems que, un cop casats,
 »se't torni un gat masqué la gata moixa:»
 ¡la rata veu al gat!
 Y oblidanten, m'escrïus un altre día
 «que ets més felis que may,
 »perque se t'ha tornat, de cop y volta,
 »un ángel de bondat.»
 Y aixó, perque t'ha dit «¡rateta meval
 »giraant els ulls en blanch!»
 ¡com saben amagar, per cassar ratas,
 llurs unglas tots els gats!
 Y que son ignocents, Reina Santíssima,
 els homes de vint anys...
 ab rodas de moll hi combregarian!
 ré'ls costa d'empassar!
 D'experiencia mancats y de malicia
 se fan conscients esclaus,
 sens treuren cap llissó de la caiguda
 de nostre pare Adám.
 Y aixó que de petits tots l'han llegida
 y fins de cor l'han dat
 l'història de la serp y de la poma
 que a Adám va engatussar!
 Però al tení una dona que se'ls mira
 la sanch els puja al cap
 y ja enrogits els ulls no veuen l'Eva:
 «¿Ella una serp?... ¡que és cas!...»
 «La meva és diferenta de las altrás;
 »té un altre taran-ná;»
 aixó m'ho has escrit tu, com tots ho escriuen,
 menos el que no'n sab.
 Però'l que no ho escriu, també s'ho pensa,
 que gaire bé és igual,
 «¡y quin cor! ¡y quin seny!... ¡cap com la meval»
 y es cau en el parany.
 Se parla ab la familia, ab el vicari,
 me'ls tiran trona avall,
 y ¡vaja, bona nit!... cambi d'escena...
 y... ¡ja'ls tenim casats!

La flor de taronger (no és la pomera,
 que fa avuy d'engranall;
 els sabis ho han cambiat, perquè ab la poma
 veuria's més l'engany.)
 La flor de taronger se marceix prompte
 y ab ella al ensemps, cau
 la flor de l'ilusió mitg desfullada
 pel vent del desengany.
 Y és vent aquet, que, com t'he dit mil voltas,
 congría tempestats
 que omplenan el cel blau del prometatge
 de núvols, trons y llamps.
 T'ho dich per derrer cop: Totas las donas
 son fillas d'Eva, iguals;
 gatas moixas d'ahir, treuen las unglas
 quan ja us han enxarpat.
 Sense entendre de res, per tot se fican,
 no us deixan viure en pau;
 que si vas, que si vens, que si't bellugas,
 si fas y si no fas.
 Perque ab el casament, volen per elias
 tota la llibertat
 que de solters teniu, ¡oh! y us la prenen,
 y us fan els seus esclaus.
 Y més de quatre cops, ne surt alguna
 que us copsa fins els rals,
 y las calsas us pren y se las posa,
 y us priva de fumar.
 En fi; pénsatho bé y fes lo que vulguis;
 per més que'm sab molt mal
 veure'l fill d'un amich de ma infantesa,
 tan jove, desgraciat.
 Y és tant el greu que'm sab, amich caríssim.
 és tant el greu que'm sab,
 que'm venen tentacions de fè una cosa
 tan sols per deslliurart!
 Potser per sant Narcís et vindré a veure;
 tu m'hi presentarás;
 y si resulta cert que és tan guapassa,
 que és dona que val tant;
 Que té catorze vinyas y deu casas,
 quan sapia'l que aixó val,
 abans no t'esclavisís, si ho vol ella,
 faré jo un cop de cap:
 Que aquell que s'ha casat quatre vegadas,
 ja ho té més per la má.

RAMÓN SURINACH BAELL.

Premiada en els Jochs Florals de Girona, 9 de
 Maig de 1902.

Una fulla de ma cartera

Aixó que'm passa a mi deu passar a tothom. Em
 sembla un sentiment natural el que destila
 per dins del cor una llàgrima de melancòlich
 anyorament, quan, anant pel mon duas perso-
 nas, s'ensopegan agradosas l'una ab l'altra; y
 aixís que sos ulls s'han entés, aixís que sos cors
 han agafat un ritme igual, en l'espai d'un día,
 o d'una hora, o de menys temps si convé, la
 campana del tren las separa, per un may més
 trobarse sobre la terra.

Una d'aquestas imatges que quan giravoltan

per la memoria se us presentan com el recort
 d'un somni, se'm fixá a Roma, en els días d'una
 memorable festa pontificia.

El primer de Janer de 1888 tot el mon cató-
 lich s'havía citat baix las voltas amplíssimas de
 Sant Pere per oferir a Lleó XIII ab una ovació
 inmensa el vot de l'adhesió, del respecte y del
 amor de totas las nacions conegudas.

Eram, ab mos companys, a l'*Albergo della
 posta*, y dos días abans, per allá a mitja nit,
 dormíam ab la són reparadora del pelegrí y
 del excursionista, quan un terratrémol espan-
 tós ens feu saltar a tots del llit ab l'esverament
 d'una alarma desconeguda. La casa trontolla-

(DIBUIX DE JOSEPH MASRIERA)

PAISATGE

UN QUE S'ERRA DE CASA

—¿Que és de tres pessetas aquest?
—No senyor; és de mil.

va tota, i els mobles de la cambra's movian al entorn nostre ab la trepidació del trespòl.

Encara que no las teníam pas totes, un de la colla exclamá mitg en broma: —¡Noys: no sé si el Breno torna ab els seus galos, o si arriban els tudescos del Condestable!

No durá gaire'l dubte. Aixís que obrírem la nostra porta'ns trobàrem ab una rierada de gent que omplia de gom a gom totes las vuidors de la gran fonda. Era una gran pelegrinació del Piemont que'l tren havia portat a n'aquella hora de nit. Els cambrers, ab llurs espelmas encesas, ab prou feinas ens deixavan veure ab una barreja de clarors y sombras, el pas d'aquella gent, que ab el burgit natural de las grans alegrías y entusiasmes s'anava enta-

forant pels alts de la casa y per tots els recòrs ahont hi cabía un catre o un matalás a terra.

Jo, com els altres, encantat al llindar del dormitori, espitregat, escabellat y mitg vestit, m'estava allá com un centinella estrany de aquella estranya professó. Homes, capellans, donas y senyoras, passavan en ignocenta barreja, alegres, enrahonadors y animosos... y jo trobava a menys que no entengués las sevas paraulas; porque ab tot el conjunt de las sevas caras, de la seva indumentaria y dels seus aires, si m'haguessin dit que eran tot un poble de Catalunya, com és ara del Pla de Bages, o de la Plana de Vich, ben be que ho haguera cregut.

Tots varen quedar desats en un armari o

altre... sino un petit escamot de ressagats. Tres personas venían a la cúa de tothom: un capellá ab duas senyoras: mare y filla. Semblavan la mestresa d'una casa pairal de la nostra montanya ab la seva pubilleta, y un de *aquestos bons rectors nostres, de pagés, tan senzills com vermells de galtas, tan piadosos com simpátichs*. La mare, ab una groixuda mantellina de vellut sense puntas, y la noya ab un vel impalpable volejantli pels cabells y deixat anar al coll, ja estavan aconsoladas totes duas de passarse aquella nit sense descansar en lloch més que en algún tros de banch si encara abaix el trobavan buit.

Aturats al devant nostre, vaig entendre que'l pobre capellá's planyía ab el beco de no poder agomboyar a las duas senyoras... y sense pensarmhi gens, jo que faig senyas a tots dos de que las hostatgessin en la nostra cambra... y els meus companys, tractantme tot baix de ximple, per no fer un mal paper deixaren entrar a las piemontesas, quedantnos nosaltres y el capellá aixís a la lluna de Valencia... o de Roma.

Durant la curta escena, la pobre noya no m'apartava'ls ulls de sobre, ni esborrava un hermosíssim somriure dels seus llabis, que al passar la nostra porta's convertí en una franca y espontània rialla al veure que tots réyam, boy eixint ab els abrichs al bras per acabar de pulir las figuras estrambóticas que féyam.

Tot content el beco volgué distréurens la són a n'el mossen italiá y a nosaltres, obsequiantnos ab unas pastas de Chianti, y un *Cavour* per barba. Aixís aclaridas una mica las potencias, gastant uns y altres tot lo que sabíam d'italiá y de francés, encara poguérem entendrens guapament ab el *nou company, que era ben instruit, ben amable y ben campetxano*.

Després se'ns acudí a nosaltres aprofitar aquella nit per anar a contemplar ab la claror de la lluna las runas del Coloseu; y ell se despedí de nosaltres ab un carinyós *Molto obligato*, pensant que l'endemá tornaríam a veurens; mes las nostras anadas y vingudas no degueren avenirse, y en tot el día no'ns várem ensopegar.

L'endemá passat eixíam de la gran festa de Sant Pere. Plorosos els ulls y aixamplat el cor pels vius sentiments que la gran funció del jubileu havia remogut en las multituds allí aplegadas, muda la boca y estrenyentnos las mans, ens arreconárem al peu d'una columna

del espléndit porxo, tot contemplant aquella gran plassa, en aquells moments rublerta d'una generació incontable que s'anava escolant per totas las vías de Roma, o més ben dit, per tots els camins del mar y de la terra. La descripció d'aquell esclat de poesia grandiosa y sugestiva, quí no hi era ja la deu haver llegida; jo no'm proposo aquí intentar-la.

Badant ab tota l'ànima, pensantme assistir a un dels més hermosos epissodis de l'humanitat, m'adono sobtadament que m'agafan una má... sentintmhi una altra má que tremolava.

—*¡Signore... sono smarrita!*... Y aquella tendre y alegre noya que només m'havía vist un cop, esgarriada de la seva mare y del seu oncle per alguna d'aquellas torrentadas de gent, m'havía vist per casualitat y se m'agafá tota contenta, vejentse ja salvada. Casi be no'm va dir res més. Aquella rialla seva sortí altra vegada a barrejar-se ab las sevas llágrimas. Calmá'l panteix afadigat de son pit y restá a mon costat quieta, segura, com si fos

LO DE SEMPRE

- Y donchs, conductor, que no marxém?
- Esperém l'ordre del Jefe de parada.
- ¿Del Jefe de parada? ¿El de arrencada deveu voler dir.

una germana meva. Al cap d'una hora ovirarem entre la gent que ja s'havia aclarit, la pobre de sa mare que no tenia prous ulls pera buscarla. Allargá'ls brassos pera mostrarla al seu germá, y tots tres se confonguérem en una abraçada.

Quan bonament poguérem, ens ficárem en una *vettura* que'ns portá a l'*Albergo della posta*.

L'alegría de l'ignocencia tornava a enlluminar la cara infantil de la gentil *fioretta* de las montanyas del Piemont, y jo me la mirava, y ella'm mirava a mi, y el riure'ns escapava sense dir cap paraula y sense saber per qué. Quan li vaig donar la má pera baixar del cotxe'm digué només: *¡Graxzi!*... ab una veu armoniosa y ab una mirada plena, confiada y somrienta, que fou com una carícia, com una abraçada, com un comiat de tota son ánima.

L'endemá aqueixa graciosa *donnetta* de terra desconeguda, que ni'l nom vaig saberli, se'n aná ab els seus no sé ahont, y no la vaig veure més.

¡Havía passat pel devant del meu esperit com un aucell que s'atura un moment en el nostre camí, y arrenca la volada y se'ns pert entre'l fullatge y entre las bromas, per las llums del cel!

MARTÍ GENÍS AGUILAR

Elegía

Al eximi cantor de «L'Atlántida»

Fugires vers el cel y nos deixares aquí ta excelsa lira abandonada, y ¡ay! ¿quí la polsarà? ¿quí de sas cordas sabrá arrencarli aquellas notas gayas tan rublertas d'amor, fe y poesia que tu, capdal poeta, li arrencavas? ¡Quants y quants dels que cantan en la terra han provat ¡oh trovairé! de polsarla! però inútil ha sigut... res..., ni una nota, la lira des ta mort resta callada y al palp de mans estranyas van trencantse sas cordas delicadas.

La mort t'arrebassá de vora nostre deixantnos en ton lloch greu anyoransa, may més podrém fruir de la poesia, may més podrém gaudir de tas tonadas, la mort t'arrebassá de vora nostre deixantnos en ton lloch greu anyoransa. Mes no t'oblidarem, mestre dels mestres, mes no t'oblidarem, sublim cantaire, que tu sempre viurás en nostra pensa, en nostre cor sempre hi tindrás estatge y l'echo de tos cants vibrará sempre al fons de la nostra ánima.

A. ALBERT Y T.

La mosca bovina

—¡Noyas! ¡noyas! correu cap assí dalt, que aquets bous s'esquivan; deixéuho tot, que's fassi fúmer, salveu la pell.

Y de prompte corregueren cap al recó ahont jo pintava, arrecerat, enlairat cap al costat del Esparch, y dominant el prat admirable de las Feixas, mentres la malefida mosca bovina havia tret de pollaguera'ls bous pacífichs y els vedellets de llet, tan manyachs y tan simpátichs, que'ls demés días s'acostavan perque'ls donguessim un tros de pa, y es deixavan passar la má per l'esquena

—¡Jesús, quín espant! No ho havíam vist may aixó, sembla impossible...

—Es el ponent fastigós, el mal temps, aquella barra que surt pel cantó de la Bola; quan vegeu aquella cúa que sembla un serpent, no us en fieu may dels bous: els més manyachs es tirarian daltabaix d'un cingle.

Y els pobres animals s'havían ficat a la ribera ab aigua fins al ventre, refregantse pels bardissals, astorats, esmaperduts, de por al únich enemich que'ls amohina.

—¿Y pujarán cap aquí?

—¡Ca! no tingueutemensa; lo que hi há és que

(Segueix a la pág. 136)

Las aguas mortas

Son el repós d'una ánima retuda cansada de lluitar; enmirallant l'abet de sa grandesa en el combat perduda, y dels dolsos recorts de la infantesa sentint damunt son pit, com blanl'acompassat nedar. [cas ocas,

ANTONI MUNTAÑOLA

Consells als metges

Al acabar la carrera
no't figuris ser molt sabi.
Si no't quedas enderrera
arribaràs a ser avi
y encara't preguntaràs:
¿Qué és la vida? No ho sé pas
Qui ha curat jo, o la natura?
De la humana criatura
¿quins miseris he aclarat?
¿Quins microbis he matat?
¿Quins secrets he descobert?
¿Quántas mils planxas he fet?
¿Quántas bunyols he receptat?
¿Quántas donas de sa casa
ab veu baixa m'han dit ase!
¿May he vist agraiment!

Vaja; l'ofici de metge
és una cosa molt lletja;
és un ofici dolent.
Per xó, quan s'és batxillè,
és cas de pensarshi be;
y ans de posarse a estudiá...
val molt més fer de manyá,
de lampista o d'adroguè.

Aixís que t'hagis graduat
pósat xistera aviat.

Fes las visitas del día
si no és ab cotxe, ab tranvía;
donchs si sempre vas a peu,
no farás carrera, hereu.

Tant si hi creus com si te'n rius
recepta *depurativus*;
perque'l pobre y el senyor
tots creuen tení un *humor*.

Quan no entenguis una cosa
ja pots clavar que és *nerviosa*.

Quan te cridin a consulta
no hi admetis turbamulta.
(Val més a porta tancada
per un cas d'ensopegada).
Si pronosticas lleuger
t'exposas a un mal paper
Per viure ab tranquil·litat
fés *pronóstich reservat*.

Al devant d'un *moribundu*
no't posis *medicabundu*;
podrían pensá'ls parents
que passas remordiments.
Val més amagar la pena
y girar prompte l'esquena.

Si vas a veure un malalt
y en sent a la portalada
veus mitja porta tancada...
fum el camp d'una gambada
y négat a pujá a dalt.
Sentirías crits y plors
y veurías malas caras,
y fins potsê algunas mares,
deixantse dur pels dolors

d'una ànima atribulada,
te darian tal morrada
que... ¡res! no pugis a dalt.
Si acás, ves al funeral.

Per viure ab tranquil·litat
procura cobrà al comptat.

Comptes llarchs... ¡ay! malament.
Se'n perden un cent per cent.

Cobrarás poch dels parents.
En cambi dels amichs... ¡gens!

Militar y comediant
¡que pochos quartos te darán!

Com a pagar bé, els banquers,
els fabricants y extrangers.

Empleats d'Ajuntament
pagan tart y malament.

De dona guapa y coqueta
no'n treurás ni una pesseta.
Si alguna's mostra galán
còbrali per endevant.

Quan una recent parida
digui que no pot criá
¡no t'emboliquis, germá!
ordena que busqui dida.
(el such lácteo és abundant;
la salut és excelent...
pró, ¡que vols ferhi! hi há gent
que's dol molt del *os bertrán*.)

Ab dida, estrella y actriu
no hi farás may la viu-viu.
Tota sa galantería,
en lloch de pagá honoraris,
ve a ser sa fotografia
ab escrits estrafalaris.

No oblidis que alguns marquesos
están carregats d'inglesos.

Sempre que un hereu tronat
te busquí un certificat
declarant que'l difunt era
un xiquet flach de mollera,
que estava incapacitat
y era home de poch *caletro*...
¡vade retro!

A vella rica y coqueta
tráctala de senyoreta.
Encara que sembli un mort
fesli una mica la cort.
Si té pell de *porch-espi*
digas que té'l cutis fi.

No firmis may dictámens
pericials.
Si opinas que son bojos
els criminals,
vindrà la prempsa airada
en contra teu.
Si opinas lo contrari
¡ay válgam Déu!
Tant si opinas sí com nó,
se't posará en contra la *opinió*.
No't fiquis donchs en cansons,
romansos ni *opinións*.

De vegadas tindrás sort,
altras guanyará la mort.
Y axí exclamarán las gents,
tot fent coro ab els parents:
Els uns ¡oh doctor diví!
Els altres ¡quin assessí!

Si ets metge sabi afamat
morirás de reventat.
Mes, si no ho ets, feste cárrech
de morir fet un espárrech.

si la mosca torna a eixir, tal volta passin pel mateix lloch ahont teniu las capsas; és el camí més afressat, però ¿qué hi farém?

Mentrestant jo'm preparava ab el mánech del parassol, que té una punta acerada d'un pam de llargaria, tot guaitant vers la ribera, als bous inquiets y esverats que sufrían un ver martiri. Mes la terrible mosca degué bronzir altre cop al fons de la cloterada, y de sobte arrencan la correguda, ab la cúa enarrisada com dimonis del infern, atravessan el prat ahont pintavan las noyas, y com si tinguessin al cos un exércit de mals esperits, passen de dret per sobre'ls mobles artístichs, ho aixafan tot, ixen del prat de las Feixas y marxan ravent com un llamp, sense parar fins a la cort, derrer refugi en tals apuros.

—¡Reina Santíssima, quin temperi! ens ho haurán malmés tot...

—Val més aquí que a càl apotecari; no hi penseu, us haveu escapat de gat sardina y ja n'hi há prou, ara ja no tornarán, s'han ficat a la cort y la mosca malvada no hi entra pas en llochs foscos.

Anarem a veure'ls efectes del terratrémol inesperat, y efectivament, eran ben poch agradables. Las telas ahont comensavan a imprimirse las bellas del prat de las Feixas, es-

parrecadas; trinxada una capsa y una cadira; un caballet de campanya estrenat de poch, trencat pel mitg, penjava d'una brassa d'un roure; l'esmorzar de las fillas d'Eva, posat en fresch a l'ombra d'aquells arbres, en cistellets artístichs, voidat per qui n'enllá; las noyas restaren esglayadas.

—Y be, ¿qué hi farém? La capsa per un duro la posarán com nova, el caballet també té cura, els estudis tot just eran comensats; lo que falta és l'esmorzar; crideu l'aprenent; ¿ahont s'haurá ficat aquell poruch? ¡Angell... Angel... no'l veyém en lloch, és extrany, du barretina vermella, és ben visible, y... ¡Angell...—¡Soch assí! —al últim respón. S'estava al cim d'un roure y no volía baixar encara, pensantse que'ls bous tornarían; no veyia ben assegurada la integritat de la patria.

—Vina, té, ves a càn Coma y pórtans esmorzar per tres, una truita ab sis ous y una llançonissa, tres lliuras de pa...

—N'hi há massa...

—¡Ca! val més que'n sobri. ¿Y las botellas?

—No n'hi há cap de reventada.

—Vaja, encara podría anar pitjor.

—Malefda barra de Ponent, sembla que las cria las moscas bovinas.

JOSEPH BERGA

La casa que ven més barato

CAMISAS Y CORBATAS

Ponsy Bragulat

24, Portaferrissa, 24

Vendas al engrós

y a la menuda

¡DONAS!

El lleixiu FÉNIX

és el millor del mon

== 40 anys d'èxit ==

és l'únich que no crema

Se ven a tot arreu

LONDON SMART

FÁBRICA DE BASTONS

BASTONS DE TOTA MENA

Els més bons

Els més nous

Els de més gust

Els més baratos

ESTOCHS MAY VISTOS

Passatge den Bacardí, número 2

VENDAS AL ENGRÓS

Carrer del Carme, número 20, (interior, número 1)

Pantaleoni Germans

GRANS BASARS

DE SASTRERÍA

TRAJOS PERA NOYS Y HOME

Carrer d'Escudellers, núm. 66

y

Rambla de Canaletas, 11

SASTRERIA MODELO

Vendas al engrós:

Passatge d'Escudellers, 4

DIRIGIT PER

Don Francisco Novellas

Análisis químichs

Correcció d'instruments

Consultas científicas diversas

Concell de Cent, 294

Tocant a la Rambla de Catalunya

LA COSMOPOLITA

Funeraria del Sagrat Cor

A. QUINTILLA

31, RONDA UNIVERSITAT, 31

La *funeraria La Cosmopolita* té establerts els seus serveys d'una manera completament nova, seguint els derrers avensos de l'higiene y sense fer els poch vistosos reclams d'altras casas.

Aquí no hi veuréu caixas de mort, ab tot y tenir millors models y més baratos que en lloch y poden admirar, en cambi, preciosas *esculpturas* pera panteons, ricas y bonicas *coronas* y els medis que utiliza la casa pera *desinfectar* y *embalsamar* ab els últims avensos de la ciencia.

RONDA UNIVERSITAT, 31

LA COSMOPOLITA

ANTONI ROSSICH y Cia.

56, Pelayo, 56

Confecció de nuviatges
y roba blanca pera senyoras

Mantelería, brodats

llensols, etc., etc.

56, Pelayo, 56

J. M. J. J.

El Ingenio

6, Raurich, 6

Joguinas pera Nadal y Reys

Ultimas novetats del país y extranger

Tarjetas postals—Vanos—Paraiguas—Maniquis pera sastres, modistas, botigas de modas y cotillaires.

Reys-Reys-Reys

TEMPORADA DE CARNESTOLTAS

Gran assortit de caretas de totas menas pera disfressas y figuras pera ball de cotillon.

Exquisida xacolata

DE LA

TRAPA

5, 6, 8, y 10 rals lliura

Se ven a **CAN MASSANA**

Fernando VII, numero 14

MALALTS DEL VENTRELL

QUAN HAGUÈU AGOTAT TOTS ELS REMEYS PROBÈU EL COCHABAMBINO INDIO

DEL **Dr. JENKINS.**

AB ELL US ASSEGUREM CURACIO PROMPTA y RADICAL DE

ALAS BÒNAS FARMACIAS

DIPOSIT a BARCELONA FARMACIA VIDAL y VINARDELL 61-ESCUDELLERS-67.

UNICH AGENT PERA ESPANYA. JOAN Prats ANENYS y MAR (BARCELONA)

Material Elèctric

KOSMOS

Materials pera instal·lacions elèctriques

47, Balmes, 47
Barcelona

Gran dipòsit de material elèctric, de tota classe. Fabricació especial de vasos porosos pera pila **LECLANCHÉ**.

Quadros indicadors, Para-llamps, timbres, pulsadors, porta-làmparas, interruptors, fils, cables flexibles, etc., etc.

KOSMOS
ANTONIO SANZ, S. EN C.
Balmes, 47 —*— Telèfon, 1513

S'HA IMPRESA QUEST
CALENDARI EN LA
IMPREMTA DE MARIAN
GALVE

TEXT

A

Alsina y Clós, Simón, 37.—Abril Virgili, J., 38.—Ampurdanés Dols, 58.—Agulló, J., 63.—Ayné Rabell, J., 123.—Albert y T., A., 134.

B

Bufa, Pere, 27.—Boy, Santiago, 42.—Bori y Fontestá, 57.—Busquets y Punset, 72.—Baptista, Joan, 10.—Berga, Joseph, 134.

C

Caputxíns, Manel dels, 65.—Costa y Llobera M., 68.—Cabot y Rovira J., 78.—Carner, Joseph, 92.—Camparany, María, 103.—Casellas, Raymón, 124.—Coroleu, W., 11.

D

Dova, 26—30.

F

Fuentes, Enrich de, 32.—Font, Alexandre, 39.—Folch y Torres, Manel, 85.—Folch y Torres, Joseph M.^a, 95.—Ferneu, Artur, 107.

G

Guanyabens, E., 72.—Gestus II, 77.—Genís Aguilar, Martí, 130.

J

Jaumet, 21.—Joseph, 23.—Josephet, 23.

K

K. O. K., 6.

Ll

Llexiu, 5.

M

Morató, J., 46.—Mauri Ribas, P., 52.—64.—Más y Casanovas, 56.—Muntaner, Jordi, 105.—

Marinel-lo, Manel, 116.—Muntañola, Antón, 134. Matas y Carré, Lluís, 69-104

N

Novellas de Molíns, J., 123.

O

Oller y Rabassa, 87.—Oller, Narcís, 113.

P

Peta cantis de Badalona, 23—25.—Pellsa, J., 65.—Pons y Massaveu, Joan., 82.—Pugés, Manel, 103.—Picó y Campamar, R., 122.—Prat Jabal-li, Pere, 126.

R

Ribera Llovet, 26.—Riera y Bertran, 62.

S

Sanboyá, Pau, 17.—Suriñach Sentfies, 59.—Sanch de Cargol, 81.—Sanch de Pussa, 86.—Salupa, Joan, 104.—Suriñach Baell, Ramón, 130.—Sunyé y Molist, 135.

T

Tintorer Mercader, Lluís, 12.

U

Un ceba, 26.—Un trovador enrogallat, 66.

V

Viñas J. A., 24, 93.—Violet de Sant Guim, 45.—Valls, 77.—Virgili J. M., 118.—Verdaguer, Mossen Jacinto, 7.

X

Xeringuilla, 51.—Xim-Xim, 10.—X., 58.

Z

Zengotita Xavier, 31.

ILUSTRACIÓ

A

Amyc, 6, 15, 27, 32, 35, 36, 33, 41, 53, 58, 61, 82, 86, 103, 104, 105, 107, 110, 111, 121, 122, 126.—Apa, 53, 65, 66, 70, 71, 86, 88, 92, 101, 1, 122, 133.—Augan, 126.

B

Borrell, Juli, 13.—Basté, 30, 77, 116, 117, 121, 127.—Balasch J., 77.—Bertrana, 78.—Berga y Boada, 97.—Berga Joseph, 128.—Borrás, 12.

C

Cornet, 3, 11, 17, 20, 21, 22, 24, 27, 28, 33, 39, 40, 43, 44, 53, 64, 79, 82, 84, 89, 99, 109, 110, 113, 114, 136.—Campabadal J., 51.—Corominas, 125. Cidon F., 87.

F

Feréstech, 67.

G

Galwey E., 129.

I

Inglada, 69, 93.

J

J. V., 23, 43, 80.—Junceda, 10, 34, 43, 44, 50, 52, 54, 63, 79, 94, 102, 107, 111, 123, 135.—Joseph María, 36.—Julillopis, 54, 80.

Ll

Llaverías, 14, 19, 21, 26, 29, 31, 35, 42, 46, 47, 48, 51, 55, 56, 57, 61, 68, 81, 85, 89, 90, 91, 105, 108, 120, 127.—Llimona, Joan, 95, 100, 112.

M

Masriera, Joseph, 131.—Marqués, Joseph M.^a, 134.

O

Opisso, 9, 16, 18, 22, 25, 37, 45, 49, 50, 60, 72, 75, 76, 83, 86, 103, 106, 107, 118, 119, 124, 132.

R

Riquer, Alexandre de, 7.

V

Ventura, 12.

Res R/155

PERA 1904